BIBLIOTHECA FABULARUM ROMANENSIUM
ET OPERUM PRAECLARORUM

LIBER SILVARUM

RUDYARD KIPLING

LATINE REDDIDIT BENIAMINUS MARTINUS

BIBLIOTHECA FABULARUM ROMANENSIUM
ET OPERUM PRAECLARORUM

RUDYARD KIPLING

LIBER SILVARUM

NARRATIONES SEPTEM · CUM CARMINIBUS

LATINE REDDIDIT BENIAMINUS MARTINUS

DE HAC EDITIONE

Rudyard Kipling, The Jungle Book.

Editio Bibliothecae Fabularum Romanensium et Operum Praeclarorum.

Haec versio Latina sub licentia Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) divulgatur. Opus Anglicum originale in Civitatibus Foederatis Americae publici iuris est.

Praeclara Orbis Terrarum Opera Latine Reddita. greatbooksinlatin.org

INDEX NARRATIONUM

I. FRATRES MOWGLI.....4

II. VENATIO KAA.....22

III. TIGRIS! TIGRIS!.....44

IV. PHOCA ALBA.....61

V. RIKKI-TIKKI-TAVI.....79

VI. TOOMAI ELEPHANTORUM.....93

VII. MINISTRI IMPERATRICIS.....110

I. Fratres Mowgli

Iam Rann milvus noctem refert,
quam Mang vespertilio emittit;
pecora stabulis atque tuguriis clauduntur,
nobis ad lucem usque vagari licet.
Haec hora gloriae est atque virium,
unguium, dentium, uncarum;
audite clamorem: felix sit venatio
omnibus qui legem silvae servant!

Carmen nocturnum silvae

Septima iam vespertina hora erat in collibus Seonensibus, adhuc aestu ferventibus, cum Pater Lupus, diurno somno excitus, se unguibus scalpsit, oscitavit, pedesque alium post alium porrexit, ut soporem ab extremis digitis excuteret. Mater Lupa, magno rostro cano quattuor catulis inter se volutantibus ac pipiantibus imposito, iacebat; luna autem in specum, quo cuncti habitabant, lumen infundebat. «Aurr!» inquit Pater Lupus.

«Tempus est rursus venatum ire.» Iam e colle prosiliturus erat, cum parva quaedam umbra, cauda villosa praedita, ante limen praeteriit et querula voce dixit: «Bona te fortuna comitetur, o dux luporum; bonam quoque fortunam dentesque candidos ac validos nobilibus tuis liberis tribuat, ut numquam huius mundi esurientes obliviscantur.»

Is erat Tabaqui, sciacalus quem Patinarum Lingentem appellabant. Lupi enim Indiae Tabaqui contemnunt, quippe qui passim discurrat, discordias serat, rumores deferat, pannosque et corii fragmenta e purgamentis vicorum devoret. Eundem tamen timent, quod ille, prae ceteris silvae animalibus, maxime ad rabiem proclivis est. Tum veteris timoris oblitus per nemora furit et quidquid obvium habet mordet.

Quin etiam tigris, cum parvus Tabaqui insanit, fugit et sese occultat: nihil enim inter feras turpius habetur quam rabie corripi. Nos morbum hydrophobiam dicimus; illae dewanee, id est insaniam, appellant atque diffugiunt.

«Ingredere igitur et inspice», respondit Pater Lupus haud benigne; «sed cibi nihil hic reperies.»

«Lupo quidem nihil», inquit Tabaqui, «at homuncioni tam vili quam ego sum os siccum pro lautis epulis est. Num nos, Gidur-log, id est genus sciacalorum, de eligendis cibis nimis delicati esse possumus?» Ad posteriorem speluncae partem furtim se contulit; ibi os cervi, cui paulum adhuc carnis haerebat, invenit, et hilariter extremitatem eius dentibus frangere coepit.

«Pro tam bono convivio gratias ago», inquit lambens labra. «Quam pulchri sunt hi liberi generosi! Quam grandes oculos habent! At quam tenera aetate! Equidem meminisse debebam regum filios iam inde ab ortu viros esse.»

Tabaqui enim non minus quam quisquam alius sciebat nihil infelicius esse quam pueros coram ipsis laudare. Itaque gaudebat quod Patrem Lupum Matremque Lupam perturbatos videret.

Tacitus consedit Tabaqui, perturbatione quam concitaverat delectatus; tum maligne subiecit:

«Shere Khan, tigris ille magnus, regiones venandi commutavit. Per proximam lunam in his collibus venabitur; ipse mihi ita nuntiavit.»

Shere Khan tigris erat qui ad flumen Waingunga habitabat, viginti milibus passuum hinc distans.

«Ius illi non est!» iratus coepit Pater Lupus. «Lege silvae non licet venationis sedes sine praevia denuntiatione mutare. Omnem feram per decem milium passuum spatium terrebit; ego autem his diebus mihi et alteri victum venando quaerere debeo.»

«Non frustra mater eum Lungri, hoc est Claudum, nominavit», placide dixit Mater Lupa. «Ab ipsa origine altero pede claudus est; ideo pecora tantum occidere consuevit. Nunc Waingungae vicani ei irati sunt; huc venit, ut nostros quoque vicanos in se concitet. Illi, cum ipse longe aberit, silvas ad eum quaerendum pervestigabunt, atque nobis cum liberis fugiendum erit, ubi gramina igni subiecerint. Sane maximas Shere Khan gratias debemus!»

«Num ei vestram gratiam nuntiabo?» rogavit Tabaqui.

«Foras!» infrenduit Pater Lupus. «Foras, et cum domino tuo venare. Plus satis una nocte nocuisti.»

«Abeo», placide respondit Tabaqui. «Infra nos inter virgulta Shere Khan ipsum audire potestis. Nuntio omnino supersedere potuissem.»

Auscultavit Pater Lupus; e valle, quae ad amniculum descendebat, exaudivit siccum illum, iratum, stridentem, cantilenae instar repetitum tigridis eiulatum; illa enim nihil ceperat nec curabat si tota silva id intellegeret.

«Stultus!» inquit Pater Lupus. «Sic clamando nocturnam venationem incipere! Num cervos nostros tam pingues putat quam bubulos suos Waingungenses?»

«Sile», inquit Mater Lupa. «Neque bubulum neque cervum hac nocte persequitur. Hominem petit.»

Eiulatus iam in murmur quoddam, feli murmuranti simile, mutatus erat, quod undique simul venire videbatur. Hoc sono lignatores et homines errantes sub divo dormientes ita perturbantur, ut interdum in ipsas tigridis fauces incurrant.

«Hominem!» dixit Pater Lupus, candidis omnibus dentibus ostensis. «Pro pudor! Num scarabaei ranaeque in stagnis desunt, ut homine vesci oporteat? Et id quidem in finibus nostris!»

Lex silvae, quae nihil umquam sine causa praecipit, omnibus bestiis vetat hominem occidere atque edere, nisi cum parentes catulos suos occidendi artem docent; tum autem extra fines gregis aut gentis suae venandum est. Vera huius instituti causa est quod, post hominem interfectum, serius ocius homines albi elephantis vecti cum sclopetis veniunt, comitantibus centenis hominibus fuscis, qui cymbala, igniculos volantes ac faces ferunt. Tum omnes silvae incolae poenas dant.

Inter se bestiae hanc causam afferunt: hominem omnium animantium infirmissimum maximeque inermem esse, neque forti venatori decorum esse eum laedere. Addunt etiam, nec falso, eas quae homines devorant scabie corripi et dentes amittere.

Murmur increbuit et in plenum, vastum «Aaarh!» tigridis insilientis erupit.

Subito Shere Khan ululavit, sed voce tigride prorsus indigna. «Frustra insiluit», inquit Mater Lupa. «Quid accidit?»

Pater Lupus aliquot passus egressus Shere Khan audivit, inter virgulta volutantem, rabiose mussitare et frendere.

«Stolidus in ignem castrorum lignatorum prosiluit, et pedes adussit», grunnitu quodam Pater Lupus dixit. «Tabaqui una cum eo est.»

«Nescio quid collem ascendit», inquit Mater Lupa, altera aure subrecta. «Para te.»

Frutices leviter fremuerunt; Pater Lupus, femoribus sub se collectis, ad saltum se composuit. Tum, si quis adfuisset, rem omnium mirabilissimam vidisset: lupum ipso in saltu se retinentem. Antequam videret in quid impetum faceret, iam prosiluerat; tum se in medio saltu cohibere conatus

est. Quo factum est ut quattuor aut quinque pedes recta in altum prosiliret et paene eodem loco unde moverat decideret.

«Homo!» fremuit. «Hominis catulus! Aspice!»

Ante eum, ramulo humili innixus, infans nudus, colore fusco, vix pedibus suis ingredi valens, stabat; tam mollis, tam venustis foveolis distinctus, quam umquam infans noctu ad speluncam luporum venerat. Patris Lupi faciem suspiciens risit.

«Hominisne hic catulus est?» inquit Mater Lupa. «Numquam talem vidi. Huc affer.»

Lupus qui suos catulos ore transportare didicerit, si res postulet, ovum dentibus premere potest neque frangere. Itaque Pater Lupus, quamvis faucibus circa ipsius pueri tergum clausis eum sustulerit, ne levissima quidem dentium nota cutem eius laesit, cum inter catulos deposuit.

«Quam parvus! Quam nudus! Quam vero audax!» submissa voce dixit Mater Lupa. Infans iam inter catulos iter sibi faciebat ut ad calidam Matris Lupae pellem se admoveret. «Euge! Cum ceteris lac petit! Ecce igitur catulus hominis. Num qua umquam lupa gloriari potuit se inter suos liberos hominis catulum habere?»

«Aliquando tale aliquid narrari audivi», inquit Pater Lupus, «sed neque nostro in grege neque mea aetate evenit. Pili omnino expertem esse vides; levi pedis ictu eum interficere possem. At vide: sursum oculos tollit neque timet.»

Iam lumen lunae ab ostio speluncae excludebatur: ingens enim Shere Khan caput quadratum et umeros in aditum ingesserat. Post eum Tabaqui stridula voce clamabat: «Domine, domine, huc intravit!»

«Magno nos honore Shere Khan afficit», dixit Pater Lupus, quamquam oculi iram ostendebant. «Quid sibi vult Shere Khan?»

«Praedam meam», respondit Shere Khan. «Catulus hominis hac transiit. Parentes profugerunt. Hunc mihi tradite.»

Shere Khan, ut Pater Lupus dixerat, in ignem lignatorum prosiluerat; pedum adustorum dolore saevissime exardescebat. Pater tamen Lupus sciebat speluncae aditum adeo angustum esse ut tigris penetrare non posset. Quin etiam ubi stabat, umeri anterioresque pedes angustia premebantur, haud aliter quam si quis intra dolium pugnare conaretur.

«Lupi populus liber est», respondit Pater Lupus. «Iussa a gregis duce, non ab ullo pecorum lanione striato, accipimus. Catulus hominis noster est; quem, si placuerit, occidemus.»

«Placuerit, non placuerit! Quid sibi volunt istae electiones? Per taurum quem occidi, num in canum vestrorum speluncam rostrum inserens stare debeo, dum debitam praedam mihi negatis? Ego sum qui loquor, Shere Khan!»

Rugitus tigridis tota spelunca velut tonitru insonuit. Mater Lupa, catulis relictis, prosiluit, oculos suos, quasi duas virides lunas in tenebris fulgentes, in ardentes Shere Khan oculos defigens.

«Ego autem sum quae respondeo: Raksha, quam Daemonem vocant. Meus est hominis catulus, Lungri, meus, inquam! Non interficietur. Vivet, cum grege curret, cum grege venabitur; denique aliquando, audi bene, tu, qui nudos infantes persequeris, qui ranis piscibusque vesceris, ipse te venabitur! Quin hinc facesse, aut, per cervum samburum quem ego occidi (neque enim ego fame confecta pecora edo), ad matrem tuam redibis, adusta silvae pestis, claudior quam cum natus es! Abi!»

Pater Lupus obstupuit. Paene enim oblitus erat illius temporis, cum Matrem Lupam quinque aliis lupis certamine victis sibi coniunxisset, cum ea ipsa in grege venaretur neque honoris causa tantum Daemon vocaretur. Contra Patrem Lupum fortasse Shere Khan stetisset; at Matri Lupae resistere non audebat, quippe qui sciret locum ei maxime commodum esse, nec prius eam cessaturam quam alter eorum moreretur. Itaque pedetemptim retrorsum e speluncae aditu gradiens fremuit et, cum evasisset, exclamavit:

«Canis quisque intra suum saeptum latrat! Videbimus quid grex de nutriendis hominum catulis censeat. Meus est catulus, meisque aliquando dentibus tradetur, o fures caudis villosis!»

Mater Lupa anhelans inter catulos se abiecit, cui Pater Lupus gravi voce dixit:

«Hoc saltem verum dicit Shere Khan. Catulus gregi ostendendus erit. Visne eum tamen retinere, Mater?»

«Retinere!» anhelavit illa. «Nudus noctu venit, solus famelicusque, neque tamen timuit! Ecce, iam unum ex meis catulis loco expulit! Et ille lanio claudus eum necasset, mox ad Waingungam effugisset, dum vicani nostri per omnia cubilia ultionis causa discurrerent! Retinere? Profecto retinebo. Quiesce, mi ranuncule. Tu vero Mowgli vocaberis: Mowgli Rana; veniet dies quo tu ipse Shere Khan venabere, sicuti ille te venatus est.»

«Sed quid noster grex dicet?» interrogavit Pater Lupus.

Lex silvae haec diserte statuit: cuilibet lupo, postquam sibi coniugem elegerit, a grege cui adscriptus est secedere licet. At simul ac catuli tantum aetatis habent ut pedibus consistere possint, eos in concilium gregis

adducere debet, quod fere singulis mensibus plena luna celebratur, ut ceteri lupi agnoscere possint. His inspectis, catuli quocumque libuerit libere vagantur; donec autem primum cervum occiderint, nullam excusationem accipi fas est, si quis adultus gregis lupus unum ex eis interfecerit.

Si interfector reperitur, capite plectitur. Nec difficile intellectu est cur ita statutum sit.

Pater Lupus exspectavit dum catuli paulum currere possent; tum nocte concilio dicata eos una cum Mowgli et Matre Lupa ad Saxum Concilii duxit, in collis cacumen saxis ingentibus obsitum, ubi centum lupi latere possent.

Akela, canus ille Lupus Solitarius, qui robore atque consilio universo gregi praeerat, in saxo suo prostratus iacebat; infra eum quadraginta amplius lupi omnis magnitudinis omnisque coloris consederant: ab antiquis veteranis, quorum pellis melis colorem referebat, qui soli cervum opprimere possent, ad iuvenes nigros, tertium annum agentes, qui idem se posse putabant. Iam annum integrum Lupus Solitarius gregi praefuerat. Iuvenis bis in laqueos luporum inciderat, semel ita vapulaverat ut pro mortuo relictus esset; itaque mores hominum consuetudinesque bene noverat.

Apud Saxum sermo fere nullus erat. Catuli inter se in medio orbe, ubi patres matresque sedebant, volutabantur; interdum senior lupus tacitis pedibus ad aliquem catulum accedebat, eum diligenter contemplabatur, deinde ad locum suum redibat. Nonnumquam mater catulum suum in clarissimum lunae lumen protrudebat, ne forte praeteritus esset. Akela e saxo suo vociferabatur: «Legem nostis, legem nostis. Diligenter intuemini, lupi!» Matres sollicitae clamorem excipiebant: «Intuemini, diligenter intuemini, lupi!»

Tandem, cum Mater Lupa instantem horam sentiens cervicis pilos erigeret, Pater Lupus Mowgli Ranam, ut eum vocabant, in medium impulit; ibi ille ridens consedit et lapillis sub lunari luce nitentibus ludere coepit.

Akela caput a pedibus ne tum quidem sustulit, sed eadem voce continua «Diligenter intuemini!» clamabat. Tum e post saxa rugitus obscurus auditus est: Shere Khan vociferabatur: «Meus est catulus. Date mihi. Quid populo libero cum hominis catulo?» Akela ne aures quidem movit. Tantum dixit: «Diligenter intuemini, lupi! Quid populo libero cum cuiusquam iussis nisi ipsius populi liberi? Intuemini!»

Fremitus gravium vocum undique exortus est, et lupus iuvenis, quartum annum agens, Akelae eandem quaestionem retulit: «Quid populo libero cum hominis catulo?» Lex autem silvae praecipit, si de catulo in gregem

recipiendo controversia oriatur, saltem duos gregis sodales, qui neque pater neque mater sint, eius causam suscipere oportere.

«Quis pro hoc catulo loquitur?» ait Akela. «Quis in populo libero causam eius agit?» Nemo respondit, et Mater Lupa ad ultimum illud certamen, quod sibi imminere noverat si ad pugnam ventum esset, se paravit.

Tum Baloo, ursus fuscus, senex et somniculosus, in postremos pedes erectus grunnivit. Soli illi praeter lupos concilio interesse licebat: luporum enim catulos legem silvae docebat, atque quocumque vellet ire poterat, quippe qui nucibus radicibus melleque tantum vesceretur.

«Catulus hominis? Catulus hominis?» inquit. «Ego pro hominis catulo loquor. Nihil mali in eo est. Non sum eloquens; verum loquor. Cum grege currat, cum ceteris recipiatur. Ipse eum docebo.»

«Alter adhuc nobis deest», ait Akela. «Baloo pro eo locutus est, qui iuvenum nostrorum magister est. Quis praeter Baloo causam suscipit?»

Nigra umbra in medium orbem delapsa est. Bagheera erat, pardus niger, totus atra quasi atramento imbuta pelle, cuius tamen maculae sub certis luminibus ad instar undulatae sericae vestis apparebant. Bagheera omnibus notus erat; nemo autem cum eo confligere cupiebat. Astutia Tabaqui aequabat, ferocia bubalum silvestrem, temeritate elephantum vulneratum; at vox ei tam mollis erat quam mel silvestre ex arbore stillans, pellis autem mollior quam pluma.

«Akela, et tu, populе libere», leniter murmuravit, «ius mihi in hoc conventu nullum est; sed lex silvae hoc statuit: si de catulo novo dubitatio oriatur, neque de supplicio capitali agatur, pretio vita eius redimi potest. Nec lex dicit cui pretium solvere liceat aut non liceat. Rectene dico?»

«Recte! Recte!» exclamabant iuvenes lupi, qui semper esuriebant. «Bagheeram audite. Pretio catulus redimi potest. Ita lex est.»

«Cum ius hic loquendi nullum habeam, veniam peto.»

«Loquere igitur!» viginti voces conclamaverunt.

«Nudum catulum necare dedecus est. Quin etiam cum adoleverit fortasse vobis venationem iucundiorem praebebit. Baloo causam eius egit; ego autem dicto Baloo taurum unum, eumque pinguem atque nuper occisum, vix dimidio milliario hinc distantem, adiungam, si catulum hominis secundum legem suscipietis. Num hoc tam difficile est?»

Tum voces plurimae perstrepuerunt: «Quid refert? Imbribus hiemalibus peribit; sole exuretur. Quid rana nuda nobis nocere potest? Cum grege

currat. Ubi est taurus, Bagheera? Recipiatur!» Deinde gravis Akela ululatus exauditus est: «Diligenter intuemini, diligenter intuemini, lupi!»

Mowgli adhuc lapillis totus intentus erat, nec animadvertit lupos singulos ad se accedentes et se inspicientes. Tandem omnes ad taurum mortuum e colle descenderunt; remanserunt soli Akela, Bagheera, Baloo, et lupi qui Mowgli educabant. Shere Khan per noctem adhuc rugiebat: adeo indigne ferebat quod puer sibi traditus non erat.

«Rugi vero quantum vis», Bagheera sub mystacibus mussitavit, «veniet enim tempus quo iste nudus aliud tibi rugiendi genus docebit, aut ego hominum naturam prorsus nescio.»

«Bene actum est», inquit Akela. «Homines eorumque catuli prudentissimi sunt. Fortasse aliquando nobis utilis erit.»

«Certe, cum auxilio egebimus: nemo enim perpetuo gregi praeesse sperare potest», respondit Bagheera.

Akela nihil dixit. Cogitabat enim quod omnibus gregum ducibus aliquando accidit: vires paulatim deficiunt, corpus languescit, donec dux a suis ipsius lupis occiditur, aliusque in eius locum succedit, suo quoque tempore eundem exitum habiturus.

«Abduc eum», dixit Patri Lupo, «et sic institue ut unum e populo libero decet.»

Sic Mowgli, tauro in pretium dato et Baloo pro eo spondente, in gregem luporum Seonensem receptus est.

Iam vero decem aut undecim annos integros praetermittere necesse est; mirabilem vitam quam Mowgli inter lupos egit animo tantum fingere vobis licet: si quis totam narrare vellet, libri permulti implendi essent. Crevit una cum catulis, quamquam illi, ut par erat, iam fere adulti lupi erant, cum ipse vix puer dici posset.

Pater Lupus eum artes suae vitae docuit, significationemque rerum silvestrium: donec nullus graminis strepitus, nulla tepidae noctis aura, nullus ululatum supra caput cantus, nullus crepitus unguium vespertilionis in arbore paulisper consistentis, nullus pisciculi e stagno salientis sonitus ei minoris momenti esset quam negotiatori opera cotidiana qua victum quaerit. Ubi nihil discebat, in sole considebat et dormiebat, aut edebat et rursus obdormiscebat.

Cum sordidus aut aestuans erat, in silvae stagnis natabat; cum mellis desiderium ceperat (docuerat enim Baloo mel et nuces non minus iucunde edi quam carnem crudam), in arbores scandebat. Id quoque Bagheera eum docuit. Saepe pardus in ramo iacens clamabat: «Age, frater parve!» Primo

Mowgli velut animal tardigradum haerere solebat; deinde inter ramos tanta prope audacia se iaciebat quanta simiae canae.

Apud Saxum Concilii locum suum, quoties grex conveniebat, obtinebat. Ibi hoc animadvertit: si quem lupum oculis fixis intueretur, illum tandem oculos demittere cogi. Itaque ioci causa ceteros intueri solebat. Alias spinas longas e sociorum plantis tollebat: graviter enim lupi spinis et hamatis fruticum seminibus, quae pilis adhaerent, vexantur.

Noctu e collibus in agros cultos descendebat vicanosque intra casas summa curiositate spectabat; homines tamen suspectos habebat, quoniam Bagheera ei ostenderat capsam quadratam, valva desuper repente decidua praeditam, tam callide inter frutices occultam ut paene ipse in eam incidisset, eumque docuerat insidias esse. Nihil autem carius habebat quam cum Bagheera in umbratilem et calidam silvae medullam penetrare, totum diem somnolentum dormire, noctu autem aspicere quomodo Bagheera praedam opprimeret.

Bagheera, quotiens esuriebat, passim fera animalia occidebat; idem Mowgli faciebat, una re excepta. Ubi satis aetatis habuit ad rationes intellegendas, Bagheera eum monuit ne armenta umquam tangeret, quoniam taurina vita data in gregem emptus esset. «Tota silva tua est», inquit, «omniaque occidere licet quae viribus tuis vincere possis; sed propter taurum quo redemptus es nullum ex armento animal, sive iuvenile sive adultum, aut occides aut edes. Haec lex silvae est.» Cui legi Mowgli religiosissime obtemperavit.

Crescebat igitur et validior fiebat, quemadmodum puer crescere solet qui ne animadvertit quidem se aliquid discere, neque aliud in toto mundo curat quam quid edendum sit.

Semel atque iterum Mater Lupa eum admonuit Shere Khan minime fidelem esse, foreque ut aliquando ipsum tigrim occidere deberet. Lupus adolescens huius moniti singulis horis memor fuisset; Mowgli autem, quoniam puer tantum erat, facile oblitus est, quamvis se lupum appellasset, si ullo hominum sermone loqui potuisset.

Shere Khan ei semper alicubi per silvas occurrebat. Akela enim senescente viresque amittente, tigris claudus cum iunioribus gregis lupis consuetudinem contraxerat. Illi eum sequebantur, ut reliquias praedae acciperent, quod Akela numquam permisisset, si pristinam imperii vim exercere ausus esset. Shere Khan eos laudibus efferebat, mirarique se dicebat cur tam egregii venatores contenti essent lupo morituro et hominis catulo ducibus parere.

«Audio», inquiebat Shere Khan, «vos in concilio ne ausos quidem esse illum recta in oculos intueri.» Tum iuvenes lupi fremere atque horrere pilis solebant.

Bagheera, cui ubique oculi et aures erant, nonnihil de his rebus cognoverat; semel atque iterum Mowgli aperte dixit fore ut Shere Khan eum aliquando interficeret. Mowgli autem ridens respondebat: «Grex mihi est, tu mihi es, Baloo quoque, quamquam adeo piger, unum aut alterum ictum mea causa dare potest. Cur timeam?»

Die quodam calidissimo Bagheera nova consilia ex iis quae audiverat cepit; fortasse Ikki hystrix ei nuntiaverat. Cum in altis silvis Mowgli capite in pulchra eius pelle nigra reclinato iaceret, dixit: «Frater parve, quotiens tibi dixi Shere Khan inimicum tuum esse?»

«Totiens quotiens in illa palma nuces sunt», respondit Mowgli, qui sane numerare nesciebat. «Quid inde? Somnus me premit, Bagheera; Shere Khan nihil est nisi cauda longa et vox magna, sicut Mao pavo.»

«At nunc dormiendi tempus non est. Baloo hoc scit, ego scio, grex scit, ipsi etiam stolidi cervi sciunt. Idem Tabaqui tibi nuntiavit.»

«Heu, heu!» risit Mowgli. «Nuper ad me venit Tabaqui, atque insolenter dicebat me nudum hominis catulum esse, ne nucibus quidem e terra suillo more eruendis idoneum. Ego vero eum cauda apprehendi et bis in palmam impegi, ut cultiores mores disceret.»

«Stulte egisti. Nam quamvis Tabaqui maleficus sit, rem ad te maxime pertinentem tibi significare potuisset. Oculos aperi, frater parve. Shere Khan te in silva occidere non audet. Sed memento Akelam admodum senem esse, propeque adesse diem quo cervum suum opprimere non poterit; tum dux esse desinet. Complures quoque lupi qui te, cum primum ad Saxum Concilii adductus es, inspexerunt nunc senes sunt. Iuvenes autem, Shere Khan eos ita docente, existimant hominis catulo locum in grege non esse. Brevi vir fies.»

«Quid autem est homo, ut cum fratribus currere non debeat?» ait Mowgli. «In silva natus sum, legem silvae servavi; nemo est inter lupos nostros cui non ex pedibus spinas extraxerim. Certe fratres mei sunt!»

Bagheera per terram porrectus oculos semiclusit. «Frater parve», inquit, «infra mentum meum tange.»

Mowgli manum fortem fuscamque porrexit; sub mollissimo Bagheerae mento, ubi ingentes colli musculi nitentibus pilis tegebantur, exiguum locum calvum tetigit.

«Nemo in tota silva scit me, Bagheeram, hanc notam ferre, vestigium scilicet torquis; attamen inter homines natus sum, ibique mater mea

mortua est, in caveis regiae Udaipuri. Ea causa fuit cur, cum tu nudus parvulusque esses, pretium pro te in concilio solverim. Ita vero, ego quoque inter homines natus sum; silvam numquam videram. Post ferreas crates ex patina ferrea mihi cibum dabant, donec nocte quadam sensi me Bagheeram esse, pardum, non ludibrium hominum. Tum pessulum ridiculum uno pedis ictu fregi et evasi. Quoniam autem mores hominum didiceram, terribilior in silva quam Shere Khan factus sum. Nonne ita est?»

«Ita», inquit Mowgli. «Tota silva Bagheeram timet, excepto Mowgli.»

«O hominis catulus es tu!» summa cum teneritudine dixit pardus niger. «Quemadmodum ego ad meam silvam redii, ita tu tandem ad homines redibis, ad eos qui veri fratres tui sunt, nisi prius in concilio occisus eris.»

«Sed cur? Cur me occidere quisquam velit?» interrogavit Mowgli.

«In me oculos fige», ait Bagheera. Mowgli in ipsos eius oculos intente respexit; vix dimidium minutum exactum erat cum magnus pardus caput avertit.

«Ecce causam», inquit, pede inter folia commoto. «Ne ego quidem oculos tuos sustinere possum, quamquam inter homines natus sum teque amo, frater parve. Ceteri te oderunt, quod oculos tuos sustinere nequeunt, quod sapis, quod spinas e pedibus eorum extraxisti; quod homo es.»

«Haec nesciebam», maestus Mowgli dixit, sub densis superciliis nigris frontem contrahens.

«Quid iubet lex silvae? Prius feri, deinde vocem emitte. Ipsa neglegentia tua te hominem esse docet. Sed prudentiam adhibe. Suspicor, cum Akela proximam praedam non ceperit—iam enim singulis venationibus difficilius cervum opprimit—gregem contra eum et contra te conversurum. Concilium ad Saxum vocabunt; tum vero... tum vero... inveni!» exclamavit Bagheera prosiliens. «Tu quam celerrime in vallem ad hominum casas descende, et aliquid Floris Rubri, quem ibi alunt, tolle. Sic, cum tempus aderit, amicum habebis etiam me, Baloo, reliquisque gregis te amantibus potentiorem. Florem Rubrum cape.»

Florem Rubrum Bagheera ignem significabat; nulla enim fera silvestris ignem suo nomine appellare vult. Omnes eum summo cum terrore reformidant et centum vocabulis diversis describunt.

«Florem Rubrum?» ait Mowgli. «Vesperi ante eorum casas florescit. Aliquantulum auferam.»

«Haec sane hominis catuli vox est», superbe dixit Bagheera. «Memento eum in parvis vasis crescere. Unum cito affer atque ad necessitatem apud te serva.»

«Bene», inquit Mowgli. «Eo. Sed num certus es, o mi Bagheera» — bracchium circa speciosum eius collum iniciens oculosque penitus intuens — «haec omnia Shere Khan fecisse?»

«Per pessulum fractum quo liberatus sum, certissimus sum, frater parve.»

«At ego per taurum quo redemptus sum iuro me Shere Khan hanc rationem integram, fortasse etiam cum aliqua usura, redditurum», inquit Mowgli, atque aufugit.

«Homo est! Homo totus est!» Bagheera secum dixit iterum procumbens. «O Shere Khan, nulla venatio fuit infamior quam qua tu ranunculum illum ante decem annos persecutus es!»

Mowgli iam longe per nemora celeri cursu contendebat, iraque cor eius incenderat. Cum ad speluncam pervenit, vespertina nebula assurgente, halitum collegit vallemque despexit. Catuli aberant; Mater vero Lupa, in posteriore speluncae parte iacens, ex ipsa eius respiratione cognovit aliquid ranunculum suum sollicitare.

«Quid accidit, fili?» interrogavit.

«Nugae quaedam vespertilionis de Shere Khan», respondit. «Hac nocte inter aratos agros venabor.» Tum per virgulta ad rivum in ima valle decurrit. Ibi constitit, nam gregem in venatione ululantem, cervi samburi venati mugitum, atque samburum, qui se ad pugnam converterat, fremere audivit; deinde ex iuvenibus lupis acerba et maligna ululata: «Akela! Akela! Ostendat lupus solitarius vires suas! Date locum gregis duci! Insili, Akela!»

Lupus Solitarius prosiluerat, nec tamen praedam tenuerat. Audivit enim Mowgli dentes eius frustra in aere concludi, tum gemitum, cum cervus eum priore pede deiecisset.

Nihil amplius moratus perrexit. Ululatus post eum paulatim extenuatus est, dum in agros cultos ubi vicani habitabant irruebat.

«Bagheera vera dixit», anhelans secum ait, in paleas pecori paratas ad fenestram casae se abdens. «Crastinus dies Akelae mihi quoque idem erit.»

Faciem deinde fenestrae admovit et focum spectavit. Vidit agricolae uxorem media nocte surgere et nigros carbonis frustulos igni subicere. Mane autem, cum omnia candida frigidisque nebulis contecta essent, filium agricolae vas vimineum luto intus oblitum capere, candentibus carbonibus implere, sub veste occultare, atque ad boves in stabulo curandos exire vidit.

«Hocine totum?» secum dixit Mowgli. «Si parvulus id facere potest, nihil metuendum est.» Circum angulum casae se contulit, puero obviam venit, vas e manibus arripuit, atque inter nebulas evanuit, puero metu ululante.

«Mihi simillimi sunt», inquit Mowgli, in vas flans, quemadmodum feminam facere viderat. «Haec res morietur nisi cibum ei dedero.» Itaque surculos corticemque siccum carbonibus rubentibus adiecit. Medio in colle Bagheera ei occurrit, cuius pellis rore matutino velut gemmis lunae splendescebat.

«Akela praedam amisit», inquit pardus. «Heri nocte eum occidissent, nisi tu quoque eis necessarius fuisses. Te in colle quaerebant.»

«In aratis fui. Paratus sum. Aspice!» Mowgli vas igniferum sustulit.

«Bene. Vidi homines ramum aridum in hoc aliquid inicere, ac mox in eius extremo Florem Rubrum efflorescere. Num non times?»

«Non. Cur timeam? Nunc mihi videor recordari—nisi somnium fuit—me, antequam lupus essem, iuxta Florem Rubrum iacuisse, quem calidum atque iucundum sentiebam.»

Totum illum diem Mowgli in spelunca vas igniferum curavit, ramosque siccos eo immergebat ut quid accideret videret. Denique ramum idoneum invenit. Vesperi cum Tabaqui ad speluncam venisset et sat insolenter nuntiasset eum ad Saxum Concilii vocari, tantum risit ut Tabaqui aufugeret. Tum ipse, adhuc ridens, ad concilium abiit.

Akela Lupus Solitarius iuxta saxum suum, non supra, iacebat: quo signo imperium gregis vacare significabatur. Shere Khan inter lupos reliquiis ab eo acceptis saginatos palam hac illac ambulabat, omnibus eum adulantibus. Bagheera prope Mowgli iacebat; inter genua pueri vas igniferum positum erat. Cum omnes convenissent, Shere Khan loqui coepit, quod numquam facere ausus esset dum Akela florebat.

«Ius non habet», in aurem Mowgli susurravit Bagheera. «Id dicito. Filius canis est; terrebitur.»

Mowgli exsiluit. «Populе libere», exclamavit, «num Shere Khan gregi praeest? Quid tigri cum imperio nostro?»

«Cum adhuc de duce constituendum sit, et rogatus sim ut loquar...» coepit Shere Khan.

«A quo rogatus?» interpellavit Mowgli. «Num omnes sciacali sumus, ut huic pecorum lanioni adulamur? Imperium gregis ad ipsum gregem solum pertinet.»

Clamores exorti sunt: «Tace, hominis catule!» «Loquatur. Legem nostram servavit!» Tandem seniores gregis voce ingenti conclamaverunt: «Lupus Mortuus loquatur!» Dux enim gregis, si praedam semel amiserit, Lupus Mortuus appellatur, quoad vivit; neque diu postea vivere solet.

Akela caput senile aegre sustulit: «Populе libere, vosque Shere Khan sciacali, per duodecim anni tempora vos ad praedam atque a praeda reduxi. Toto hoc tempore nemo aut laqueo captus aut mutilatus est. Nunc autem praedam amisi. Scitis quo pacto haec insidia parata sit. Scitis vos me ad cervum nondum temptatum adduxisse, ut infirmum me esse omnibus demonstraretis. Callide sane egistis. Ius nunc vobis est me hic apud Saxum Concilii interficere. Itaque rogo quis accedat qui Lupi Solitarii finem faciat. Nam lege silvae hoc ius mihi est, ut singuli ad me pugnam ineant.»

Longum silentium secutum est: nemo enim singulus cum Akela ad mortem decertare cupiebat. Tum Shere Khan rugiit: «Bah! Quid nobis cum isto stulto edentulo? Morti destinatus est! Hominis potius catulus nimium diu vixit. Populе libere, mea ab initio praeda fuit. Date mihi. Taedet me huius ineptiae, qua homo lupum se esse simulat. Per decem iam anni tempora silvam turbavit. Tradite eum, aut ego hic perpetuo venabor, nullumque os vobis relinquam. Homo est, hominis filius; ex intimis ossibus eum odi!»

Tum maior gregis pars vociferata est: «Homo! Homo! Quid homini nobiscum? Ad suam gentem redeat.»

«Ut omnes vicorum incolas contra nos concitet?» fremuit Shere Khan. «Minime: mihi tradite. Homo est, et nemo nostrum oculos eius ferre potest.»

Akela iterum caput sustulit et dixit: «Nostro cibo vescebatur; nobiscum dormiebat; praedam nobis agitabat; nullam legis silvae partem violavit.»

«Praeterea, cum primum receptus est, tauro dato eum redemi. Parvi sane pretium tauri aestimatur; fides autem Bagheerae aliquid est, pro qua fortasse ipse pugnabit», mitissima voce dixit Bagheera.

«Taurus ante decem annos datus!» infremuit grex. «Quid nobis cum ossibus decem annorum?»

«Aut cum fide data?» inquit Bagheera, candidis sub labro dentibus nudatis. «Pulchre vos populum liberum appellant!»

«Hominis catulus cum silvae populo currere non potest», ululavit Shere Khan. «Mihi tradite!»

«Frater noster est, sanguine tantum excepto», perrexit Akela, «atque hunc hic occidere vultis! Profecto nimis diu vixi. Nonnulli ex vobis pecora edunt; de aliis cognovi noctu, Shere Khan magistro, ad vicanorum limina accedere et pueros inde rapere. Quare vos ignavos esse scio, et ad ignavos loquor. Certum est me moriturum esse; nihili est vita mea, alioquin pro catulo hominis eam offerrem. Sed propter gregis honorem—rem parvam,

quam vos, duce amisso, obliti estis—spondeo me, si hominis catulum ad suos abire siveritis, cum mihi moriendum erit, ne unum quidem dentem contra vos nudaturum. Sine certamine moriar. Ita saltem tribus ex grege vita servabitur. Plus praestare non possum; at, si voletis, a dedecore vos liberabo, quo frater innocens occisus contaminaretur, pro quo defensores exstiterunt, qui legitimo pretio in gregem emptus est.»

«Homo est, homo, homo!» frenduit grex. Plerique lupi iam circa Shere Khan conveniebant, cui cauda huc illuc agitari coeperat.

«Iam res tua est», inquit Bagheera ad Mowgli. «Nihil amplius nisi armis agere possumus.»

Mowgli rectus surrexit, vas igniferum manibus tenens. Bracchiis late extensis in ipso concilio oscitavit; intus tamen ira et maerore aestuabat. Lupi enim, more luporum, numquam aperte dixerant quanto eum odio haberent. «Audite!» exclamavit. «Nihil opus est hoc canum latratu. Totiens hac nocte me hominem appellavistis—quamquam ego vobiscum ad supremum vitae diem lupus futurus eram—ut tandem vera vos dicere credam. Itaque iam non fratres vos appello, sed canes, quod hominis proprium est. Quid facere velitis vel nolitis, non in vestra potestate est: penes me stat. Ut autem rem clarius perspiciamus, ego, homo, paulum Floris Rubri, quem vos canes tantopere timetis, huc attuli.»

Vas in terram abiecit; candentes carbones in muscum aridum inciderunt, qui repente flammam concepit. Universum concilium ab ignis linguis territum retrocessit.

Mowgli ramum mortuum in flammam immisit, donec extremi surculi arderent crepitarentque; tum eum supra caput circumegit inter lupos pavore humi contractos.

«Tu dominus es», submissa voce dixit Bagheera. «Akelam a morte serva: amicus tuus semper fuit.»

Akela, ferus ille senex, qui per totam vitam misericordiam numquam imploraverat, miserabili vultu Mowgli aspexit. Puer nudus stabat, longis capillis nigris per umeros iactatis sub ardentis rami lumine, quo umbrae undique salire atque tremere videbantur.

«Bene», inquit Mowgli, oculis lente circumlatis. «Nunc vos canes esse video. A vobis ad meam gentem abeo—si modo mea gens est. Silva mihi clauditur; sermones vestros convictumque oblivisci debebo. Sed clementior ero quam vos. Quoniam paene sanguine frater vester fui, spondeo me, cum homo inter homines ero, vos hominibus non prodituram, sicut vos me prodidistis.» Ignem pede concussit, scintillis sursum volantibus. «Inter nos,

quicumque huius gregis estis, nullum bellum erit. Prius tamen quam abeam, debitum quoddam mihi exigendum est.» Ad Shere Khan processit, qui ignem stupefactus oculis semiclusis spectabat, atque pilorum fasciculum sub mento eius apprehendit. Bagheera, ne quid adversi accideret, secutus est. «Surge, canis!» exclamavit Mowgli. «Surge cum homo loquitur, aut pellem tuam incendero!»

Shere Khan aures retrorsum deiecit, oculosque clausit, adeo prope ardens ramus erat.

«Hic pecorum lanio me in concilio occisurum dixit, quoniam catulum occidere non potuit. Ecce sic homines canes caedimus! Si vel mystacem moveris, Lungri, Florem Rubrum in ipsam tibi gulam impingam!» Tum Shere Khan caput ardenti ramo verberavit, tigrisque summo metu suspirabat et eiulabat.

«Pah! Feles silvestris adusta, abi! Sed memineris, cum rursus ad Saxum Concilii venero, ut hominem venire decet, corium Shere Khan in capite meo gesturum. Ceterum Akela liber abeat et quo volet vivat. Ne quis eum occidat; sic enim volo. Neque vos diutius hic sedere patiar, linguas tamquam magni aliqui sitis exsertantes, cum nihil aliud sitis quam canes quos hinc expello. Sic! Abite!» Extremum rami iam vehementer ardebat; Mowgli dextra laevaque ictus dabat, et lupi ululantes fugiebant, scintillis pilos eorum adurentibus. Denique remanserunt soli Akela, Bagheera, et fortasse decem lupi qui causam Mowgli defenderant.

Tum Mowgli intus novo quodam dolore cruciari coepit, cuius similem numquam antea senserat. Spiritum aegre traxit, singultivit, lacrimaeque per genas fluebant.

«Quid hoc est? Quid hoc est?» inquit. «Non cupio silvam relinquere, neque scio quid mihi accidat. Num morior, Bagheera?»

«Minime, frater parve. Hae lacrimae sunt quales homines fundunt», inquit Bagheera. «Nunc scio te hominem esse, nec iam hominis catulum. Silva tibi posthac re vera clausa est. Sine lacrimas fluere, Mowgli; lacrimae tantum sunt.» Mowgli itaque sedit atque tam vehementer flevit, ut cor ei frangi videretur; nec umquam antea in vita fleverat.

«Nunc», inquit, «ad homines ibo; sed prius matri vale dicendum est.» Itaque ad speluncam, ubi illa cum Patre Lupo habitabat, rediit, et lacrimas in eius pilos effudit, dum quattuor catuli miserabiliter ululabant.

«Num mei obliviscemini?» rogavit Mowgli.

«Numquam, dum vestigia sequi poterimus», responderunt catuli. «Cum vir eris, ad radices collis veni et tecum colloquemur; nos quoque noctu in agros veniemus ut tecum ludamus.»

«Mox redi!» inquit Pater Lupus. «O prudens ranuncule, mox redi; nam senes sumus, mater tua et ego.»

«Mox redi», inquit Mater Lupa, «mi fili nude. Audi enim, hominis fili: plus te amavi quam ullum ex meis catulis.»

«Certe redibo», inquit Mowgli. «Cum rediero, Shere Khan pellem supra Saxum Concilii explicabo. Ne mei obliviscamini! Dicite omnibus in silva ne quis mei umquam obliviscatur!»

Iam aurora oriebatur cum Mowgli solus collem descendit, ignota illa et arcana visurus quae homines appellantur.

Carmen venatorium gregis Seonensis

Cum prima aurora lucesceret, samburus clangorem edidit,
semel, bis, iterum!
Et cerva exsiluit, et cerva exsiluit
e stagno silvestri, quo cervi potatum veniunt.
Haec ego solus speculans conspexi,
semel, bis, iterum!

Cum prima aurora lucesceret, samburus clangorem edidit,
semel, bis, iterum!
Et lupus furtim rediit, et lupus furtim rediit
ut ad exspectantem gregem nuntium ferret;
quaesivimus, invenimus, vestigia ululando persecuti sumus,
semel, bis, iterum!

Cum prima aurora lucesceret, grex luporum ululavit,
semel, bis, iterum!
Pedes in silva nulla vestigia relinquentes!
Oculi per noctis tenebras, tenebras videntes!
Vocem date, vocem! Audite! O audite!
Semel, bis, iterum!

II. Venatio Kaa

Pardus suis maculis gaudet; bubalus cornibus gloriatur.
Nitidi estote: robur venatoris e nitore pellis cognoscitur.
Si bos cornu vos iactat, si samburus fronte gravi fodit,
nec venationem intermittere opus est ut id nobis nuntietis:
id iam ante decem tempora noveramus.
Ne catulos peregrinorum prematis, sed eos fratres sororesque salutate;
quamvis parvi sint atque obesuli, fortasse ursa eorum mater est.
«Nemo mihi par!» clamat catulus prima caede tumidus;
sed vasta est silva, parvus catulus: secum reputet atque taceat.

Praecepta Baloo

Quae hic narrantur tum acciderunt, cum Mowgli nondum e grege luporum Seonensi eiectus erat neque de tigri Shere Khan poenas sumpserat. Eo tempore Baloo eum legem silvae docebat.

Magnus ille ursus fuscus, senex gravisque, discipulum tam ingeniosum habere gaudebat. Luporum enim catuli non amplius de lege silvae discere volunt quam quod ad proprium gregem gentemque attineat, et, simul ac versum venatorium recitare possunt, aufugiunt: «Pedes sine strepitu incedentes; oculi qui per tenebras vident; aures quae ventos in ipsis latebris audiunt; dentes acuti et candidi: haec sunt fratrum nostrorum insignia, exceptis Tabaqui sciacalo et hyaena, quos odimus.» Mowgli autem, quia hominis catulus erat, multo plura ediscere debebat.

Interdum Bagheera pardus niger per silvas otiosus veniebat, ut videret quomodo carus sibi puer proficeret; caput arbori applicans lene murmur emittebat, dum Mowgli lectionem diei Baloo recitabat. Puer paene tam bene scandebat quam natabat, natabat autem paene tam bene quam currebat.

Ita Baloo, legis magister, eum leges nemorum aquarumque edocebat: quomodo ramum putridum a sano dignosceret; quibus verbis apes agrestes comiter compellaret, si earum alvearia quinquaginta pedes supra terram posita deprehendisset; quid Mang vespertilioni diceret, si eum meridiano tempore inter ramos inquietasset; quomodo serpentes aquaticos in lacubus praemoneret, priusquam ipse in aquam insiliret. Nemo incolarum silvae

perturbari gaudet; omnes contra importunum hospitem impetum facere prompti sunt.

Praeterea Mowgli clamorem venatorium peregrinorum didicit, quem quicumque in alienis finibus venatur, clara voce repetere debet, donec responsum accipiat. Is clamor, verbis nostris redditus, significat: «Date mihi veniam hic venandi, quia esurio»; respondetur autem: «Vescendi causa venare, non voluptatis.»

Ex his intellegi potest quantum Mowgli memoria tenere debuerit; eadem centies repetere iam eum vehementer taedebat. At, ut Baloo aliquando Bagheerae dixit, cum Mowgli plagas acceperat indignatusque aufugerat: «Hominis catulus hominis catulus est; integram legem silvae discat oportet.»

«Considera tamen quam parvus sit», inquit pardus niger, qui Mowgli, si licuisset, nimia indulgentia corrupisset. «Quo pacto tam exiguum caput tot tamque longos sermones tuos capere potest?»

«Num quid in silva tam exiguum est ut occidi non possit? Minime. Haec causa est cur ista eum doceam, et cur, ubi obliviscitur, levissime eum feriam.»

«Levissime! Quid tu de lenitate nosti, senex pedibus ferreis?» fremuit Bagheera. «Hodie totam eius faciem tua illa lenitate lividam fecisti. Eheu!»

«Melius est eum a me, qui eum diligo, a capite ad pedes contundi quam propter inscitiam malo affici», respondit Baloo summa gravitate. «Nunc eum verba praecipua silvae doceo, quibus apud aves et serpentium genus omnesque quadrupedes, excepto suo grege, tutus erit. Si haec verba meminerit, ab omnibus silvae incolis tutelam sibi poscere poterit. Num id non paucis ictibus dignum est?»

«Cave igitur ne hominis catulum interficias. Non est arboris truncus, in quo hebetes ungues exacuas. Sed quae sunt ista verba praecipua? Ego facilius aliis opem feram quam ab aliis petam.» Hic Bagheera pedem anteriorem porrexit et ungues eius caeruleos instar chalybis, scalpello non minus acutos, admiratus est. «Tamen scire velim.»

«Mowgli vocabo, et ea recitabit, si voluerit. Age huc, frater parve!»

«Caput mihi velut arbor apibus plena bombilat», respondit querula vocula supra eos. Mowgli e trunco arboris delapsus, iratus et offensus, cum terram tetigisset addidit: «Bagheerae causa venio, non tua, vetus Baloo pinguis!»

«Id mihi perinde est», inquit Baloo, quamquam contumelia animum eius pungebat. «Recita igitur Bagheerae verba praecipua silvae quae hodie te docui.»

«Quarum gentium verba?» quaesivit Mowgli, iactandi cupidus. «Multae linguae in silva sunt; omnes novi.»

«Pauca nosti, non multa. Videsne, Bagheera? Magistro numquam gratiam referunt. Nemo umquam parvus lupus ad senem Baloo rediit, ut pro doctrina gratias ageret. Dic nunc verba venatorum, magne doctor.»

«Unius sanguinis sumus, vos et ego», dixit Mowgli, voce illa peculiari, qua ursi ceterique venatores utuntur, verba efferens.

«Bene. Nunc avium verba.»

Mowgli eadem recitavit, sibilum milvi in fine sententiae reddens.

«Nunc serpentium gentis», inquit Bagheera.

Respondit sibilo prorsus inexplicabili; tum Mowgli calcibus retro sublatis manibus plausit, quasi sibi ipsi gratularetur, et in Bagheerae dorsum exsiluit. Ibi transversus sedens calcibus nitentem pellem tundebat, et vultus quam poterat foedissimos in Baloo contorquebat.

«Ecce, ecce! Hanc doctrinam levi quadam contusione comparavisse operae pretium fuit», blandissime inquit ursus fuscus. «Aliquando mei memor eris.» Deinde aversus Bagheerae narravit quomodo verba praecipua ab Hathi elephanto silvestri, qui horum omnium peritissimus erat, petivisset; quomodo Hathi Mowgli ad stagnum duxisset ut ipsum serpentium verbum ab angue aquatili acciperet, quoniam Baloo pronuntiare non poterat; ita Mowgli iam adversus omnia paene silvae pericula satis tutum esse, cum neque serpens neque avis neque fera eum laederet.

«Nemo igitur timendus erit», conclusit Baloo, ventre magno hirsuto gloriose percusso.

«Praeter gentem suam», submissa voce ait Bagheera; deinde palam Mowgli: «Costis meis parce, frater parve! Cur ita salis atque subsilis?»

Mowgli enim pilos umeri Bagheerae trahendo vehementerque calcitrando efficere conabatur ut audiretur. Cum ambo tandem ei aures praebuissent, summa voce clamabat: «Itaque gentem meam habebo, quam totos dies per arborum ramos ducam!»

«Quae nova est ista dementia, parve somniorum fictor?» interrogavit Bagheera.

«Ramos etiam et lutum in Baloo senem coniciemus», pergebat Mowgli. «Haec mihi promiserunt. Eu!»

«Uff!» Baloo ingenti pede Mowgli e dorso Bagheerae rapuit. Puer inter duos priores ursi pedes prostratus ex eius vultu cognovit eum iratum esse.

«Mowgli», inquit Baloo, «cum Bandar-log, simiarum gente, collocutus es.»

Mowgli ad Bagheeram respexit, ut cognosceret num pardus quoque irasceretur. Oculi vero eius tam duri erant quam lapides virides pretiosi.

«Cum simiis versatus es, cum canis illis simiis, gente sine lege, omnibus rebus vorandis assueta. Hoc maximum dedecus est.»

«Cum Baloo mihi caput dolere fecisset», respondit Mowgli, qui adhuc supinus iacebat, «abii; tum simiae canae ex arboribus descenderunt mei miseritae. Nemo alius me curabat.» Et paululum naribus suspiravit.

«Misericordia simiarum!» fremuit Baloo. «Quies montani torrentis! Frigus aestivi solis! Quid deinde, hominis catule?»

«Deinde, deinde nuces dederunt et alia suavissima esculenta; tum me ulnis sublatum in summas arbores portaverunt, dixeruntque me sibi sanguine fratrem esse, nisi quod caudam non haberem; aliquando gentis eorum dux futurum.»

«Ducem non habent», inquit Bagheera. «Mentiuntur; semper mentiti sunt.»

«Valde benignae fuerunt, rursus venire me iusserunt. Cur numquam ad simiarum gentem deductus sum? Duobus pedibus stant, ut ego; duris pedibus me non feriunt; totum diem ludunt. Dimitte me! Nequam Baloo, dimitte! Cum illis iterum ludam.»

«Audi, hominis catule», inquit ursus, voce quasi tonitru in nocte aestiva resonante. «Omnium silvae gentium legem te docui, una excepta: simiae quae in arboribus degunt. Nullam legem habent. Exsules sunt. Sermonem proprium non habent; verba furtim accepta repetunt, quae ex ramis, ubi latent et auscultant ac speculantur, audiunt. Non est earum iter nostrum iter. Duces non habent, memoria carent. Gloriantur, garriunt, magnam gentem se simulant quae mox magnas res in silva gestura sit; at nucis unius casu in risum solvuntur, omniaque obliviscuntur. Nos silvae incolae nihil cum eis commercii habemus. Non ubi simiae bibunt bibimus, non quo abeunt imus, non ubi venantur venamur, non ubi moriuntur morimur. Num me ante hunc diem de Bandar-log loquentem audisti?»

«Numquam», susurravit Mowgli; silva enim, postquam Baloo loqui desierat, in altissimum silentium concesserat.

«Silvae incolae neque earum mentionem faciunt neque eas cogitant. Innumerabiles sunt, improbae, sordidae, impudentes, et hoc unum, si ullum

certum propositum habent, cupiunt: ut silvae incolae eas observent. At ne tum quidem observamus, cum nuces stercoraque in nostra capita iaciunt.»

Vix haec dixerat, cum nuces surculique per frondes pluviae modo ceciderunt; inter tenues ramos altius tusses ululatusque ac saltus iracundos audire poterant.

«Simiarum gens interdicta est», inquit Baloo. «Interdicta silvae incolis. Memento.»

«Interdicta», addidit Bagheera, «sed tamen arbitror Baloo de earum moribus te praemonere debuisse.»

«Ego? Ego? Unde suspicari poteram eum cum tam sordida gente ludere velle? Simiarum gens! Pro pudor!»

Nova in eorum capita pluvia delapsa est. Ambo igitur, Mowgli secum ducentes, citatis pedibus abierunt. Verum plane dixerat Baloo de simiis. In summis arboribus vivebant; et, quoniam ferae raro sursum respiciunt, nihil fere accidebat quo simiae ceterique silvae incolae mutuo convenirent. Quotiens autem lupum aegrotum, aut tigrim aut ursum vulneratum inveniebant, eum vexabant; in quascumque feras baculos nucesque iaciebant, partim ludendi causa, partim ut aliquis eas observaret.

Tum ineptas cantilenas ululantes atque stridentes, silvae incolas provocabant ut arbores ascenderent et secum pugnarent; aut nullam ob causam inter se proelia saevissima commovebant, simiarumque mortuarum corpora ubi a feris conspici possent relinquebant.

Semper ducem sibi electurae erant, leges consuetudinesque proprias conditurae; numquam tamen faciebant, cum memoria earum nec unum quidem diem duraret. Itaque rem isto dicto expediebant: «Quid Bandar-log hodie sentiunt, idem silva postea sentiet»; ea sententia mirifice se consolabantur.

Nulla fera eas attingere poterat; sed vicissim nulla fera eas dignabatur observare. Ideo mirum in modum gaudebant cum Mowgli ad ludendum accessisset et Baloo iram audivissent.

Nihil amplius ab initio moliebantur, nec Bandar-log quicquam serio moliuntur. Una tamen earum rem excogitavit quae sibi sollertissima videbatur: dixit Mowgli genti earum multum profuturum esse, quoniam virgas ad ventum excludendum inter se nectere posset; si igitur eum cepissent, ipsas eum cogere posse ut simias doceret.

Mowgli enim, lignatoris filius, instinctu quodam hereditario ad opera manu facienda ferebatur; saepe e ramis deciduis parva tuguria sine ulla cogitatione quomodo rem didicisset exstruebat. Simiae in arboribus

spectantes talem ludum pro miraculo habebant. Nunc, inquiebant, vere ducem habiturae erant, omniumque silvae gentium sapientissimae futurae, tam sapientes ut ceterae omnes ipsas observarent inviderentque.

Ita Baloo, Bagheeram, Mowgli per silvam tacitissime secutae sunt, donec meridianus somnus advenit. Mowgli vero, quem facti sui vehementer pudebat, inter pardum et ursum dormivit, secum constituens nihil deinceps cum simiis sibi fore.

Proxima res cuius Mowgli meminerat erat manus parvas, duras, validas cruribus bracchiisque iniectas sentire; tum frondes faciem percutientes; deinde se ex summis motis ramis despicere: infra enim Baloo magnis clamoribus totam silvam excitabat, Bagheera autem, omnibus dentibus nudatis, in truncum prosiliebat. Bandar-log laetitia ululantes in excelsiores ramos, quo Bagheera sequi non audebat, sese contulerunt, clamantes: «Nos observavit! Bagheera nos observavit! Omnes silvae incolae sollertiam calliditatemque nostram admirantur!» Tum fugam instituerunt. Qualis autem sit simiarum per arbores cursus, nemo verbis exprimere potest. Itinera enim et compita certa per colles et valles habent, quinquaginta, septuaginta, interdum etiam centum pedes supra terram patentia, per quae etiam noctu, si opus est, eunt. Duae validissimae simiae Mowgli sub axillis apprehenderunt atque per arborum cacumina auferebant, vicenos pedes singulis saltibus emetientes.

Si soli fuissent, duplo celerius ire potuissent; sed pueri pondus retardabat. Mowgli quamquam nausea et vertigine vexabatur, non poterat quin velocitatem illam feram voluptati duceret; cum terram longe infra cerneret, pavebat, atque horribilis ille impetus, cum post saltum in inane peractum subito in altero ramo consisterent, cor ei quasi in os salire videbatur.

Comites eum in arborem per ramos usque ad cacumen rapiebant, donec tenuissimos ramos crepitare et sub pondere flecti sentiret; tum tussientes et ululantes sese in aera procul et deorsum iaciebant, atque in proximae arboris ramis inferioribus manibus pedibusve suspensi haerebant.

Interdum totam silvam viridem quietamque per multa milia passuum spectare poterat, quemadmodum nauta in summo malo constitutus mare late prospectat; mox autem rami foliaque faciem verberabant, ipseque cum duobus custodibus paene terram rursus tangebat. Sic omnis Bandar-log grex, saliens, fragorem edens, fremens atque vociferans, per itinera arborum Mowgli captivum secum rapiebat.

Primo ne delaberetur timuit; deinde iratus est, sed satis prudens erat ne repugnaret; postremo cogitare coepit. Primum Baloo Bagheeraeque

nuntium mittendum esse statuit: simiae tam velociter currebant ut amicos longe relinquerent. Deorsum frustra prospiciebat, quoniam summas tantum frondium partes videre poterat; sursum igitur respexit et procul in caeruleo caelo Rann milvum conspexit, qui alas extendens lente orbibus volabat, mortuorum animalium exspectatione silvam custodiebat.

Rann vidit simias aliquid ferre, atque aliquot centenis pedibus descendit ut exploraret num res ad esum apta esset. Miratus sibilavit, cum Mowgli ad summam arborem rapi et milvi voce haec dicere audivit: «Unius sanguinis sumus, tu et ego!» Undantes rami puerum occultaverunt, sed Rann ad proximum arboris cacumen tempestive transvolavit, ut parvam illam faciem fuscam iterum conspiceret. «Vestigia mea observa!» clamavit Mowgli. «Baloo gregis Seonensis et Bagheerae Saxi Concilii nuntia!»

«Cuius nomine, frater?» rogavit Rann; is enim puerum antea numquam viderat, quamvis eius famam audivisset.

«Mowgli Rana! Hominis catulum vocant! Vestigia mea observa!»

Postrema verba inter vastum saltum per aera eiulaverat; Rann autem capite annuit et usque adeo ascendit ut vix pulveris instar conspiceretur. Ibi in aere immotus haerebat, oculis tam acribus ut remota tamquam proxima cerneret, motus arborum eminus observans, dum simiae cum Mowgli praetervolabant.

«Numquam procul pergunt», risit. «Quod facere suscipiunt numquam perficiunt. Semper novas res rostro vellicant Bandar-log. Hac vice, nisi me oculi fallunt, sibi ipsae magnum malum attraxerunt: Baloo enim non est avis recens exclusa, et Bagheera, ut scio, plures quam capras occidere potest.»

Ita alis sese librans, pedibus sub ventrem contractis, exspectavit.

Interea Baloo et Bagheera ira doloreque paene insaniebant. Bagheera arborem celerius quam umquam antea scandit, sed tenuiores rami sub eius pondere frangebantur, ita ut delapsus ungues cortice arborum compleret.

«Cur hominis catulum non monuisti?» rugiebat contra miserum Baloo, qui gravi cursu simias consequi conabatur. «Quorsum paene ictibus eum interfecisti, nisi de simiis moneres?»

«Festina! O festina! Fortasse etiam nunc eas assequi poterimus!» anhelabat Baloo.

«Ista celeritate? Ne vacca quidem vulnerata defatigaretur. O legis magister, catulorum tortor, mille passus istius corporis huc illuc volutatione te disrumperent. Quiesce et cogita. Consilium cape. Non est tempus caeca insequendi. Si nimis acriter sequemur, puerum deiciant fortasse.»

«Ar-rula! Uu! Fortasse iam, eum ferendo defatigatae, deiecerunt. Quis Bandar-log fidere potest? Mortuos vespertiliones in caput mihi imponite; ossa nigra ad edendum date; in favos apium silvestrium me provolvite ut mille aculeis moriar, cum hyaena me sepelite! Nullus enim me miserior ursus est! Arulala! Vahuu! O Mowgli, Mowgli! Cur te de simiis non admonui, potius quam caput tibi contundere? Nunc fortasse lectionem huius diei e memoria eius excussi; solusque in silva erit, verborum praecipuorum immemor.»

Baloo pedibus anterioribus aures obtexit et huc illuc gemens volutabatur.

«At mihi certe paulo ante omnia verba recte recitavit», aegre ferens Bagheera respondit. «Baloo, nec memoriam nec verecundiam habes. Quid silva diceret, si ego, Bagheera pardus niger, me tamquam Ikki hystrix in globum contraherem et eiularem?»

«Quid mihi refert quid silva censeat? Fortasse iam mortuus est.»

«Nisi per ludum e ramis eum abiecerint, aut otio impulsae occiderint, nihil pro puero timeo. Prudens est, bene institutus, praesertim oculos habet quos ceteri silvae incolae reformidant. Sed—quod gravissimum malum est —in Bandar-log potestate versatur; illae autem, quod in arboribus habitant, neminem nostrum timent.» Bagheera anteriorem pedem cogitabundus lambebat.

«Stultus ego! O stultus ego, pinguis ille fuscus qui radices eruit!» exclamavit Baloo, se subito evolvens. «Verum est quod Hathi elephantus silvestris dicere solet: "Sua cuique res timenda." Nam Bandar-log Kaa serpentem rupestrem timent. Non minus ille quam ipsae scandere potest; noctu parvas simias furtim abripit; ne nomen quidem eius sine metu audiunt, quo caudae nequissimae frigore corripiuntur. Kaa adeamus.»

«Quid ille nobis faciet? Non est nostrae gentis: pedibus enim caret; oculos quoque pessimos habet», respondit Bagheera.

«Valde senex est, valde callidus, et praesertim semper esurit», spe plena voce dixit Baloo. «Multas capras ei promittamus.»

«Postquam semel cenavit, mensem integrum dormit. Fortasse etiam nunc dormit; etiamsi vigilat, quid si capras ipse sibi capere malit?» Bagheera, qui Kaa parum noverat, haud immerito diffidebat.

«Tum ego et tu coniuncti, venator veterane, eum ad officium revocare poterimus.» Haec dicens Baloo umerum fuscum, cui pellis trita erat, in Bagheeram admovit; ambo Kaa pythonem rupestrem quaesitum abierunt.

Invenerunt in aprica planitie saxi prominentis sub sole postmeridiano porrectum, pulchram suam novam pellem contemplantem. Decem enim

dies in latebris commoratus cutem exuerat; nunc vero splendidissimus erat. Grande caput obtuso rostro praeditum per terram agebat, corpus autem triginta pedes longum in nodos, gyros, sinusque mirificos contorquebat; labra lingebat, futurae cenae memor.

«Nondum comedit», levatus metu Baloo submurmuravit, cum illam pulchram pellem fusco flavoque colore variatam conspexit. «Cave, Bagheera! Postquam cutem exuit, paulisper caecutit, et ad ictum promptissimus est.»

Kaa non ex venenatis serpentibus erat; quin immo venenatos, quasi ignavos, contemnebat. Totam vero vim in corporis complexu habebat: quem semel immensi anfractus involverant, eius acta res erat. «Felix venatio!» exclamavit Baloo, in postremos pedes erectus. Kaa, ut plerique eiusdem generis serpentes, surdaster erat et primo vocem non audivit. Tum, ut quidquid eveniret paratus esset, convolutus caput depressit.

«Felix omnibus venatio!» respondit. «Oho, Baloo, quid hic agis? Felix venatio, Bagheera! Aliquis certe nostrum cibo indiget. Num quid de praeda vagante audistis? Cervam, verbi causa, vel etiam iuvenem cervum? Tam vacuus sum quam puteus exsiccatus.»

«Venamur», incuriose respondit Baloo, qui sciebat tam ingentem serpentem urgeri non oportere.

«Sinite me vobiscum ire», dixit Kaa. «Vobis, Bagheera et Baloo, unus pluresve ictus nihil sunt; ego autem dies totos in semita nemorosa exspectare atque exspectare debeo, et dimidiam noctem arborem ascendere, una spe ductus ut simiam aliquam teneram forte capiam. Pah! Non tales erant rami cum iuvenis essem. Omnes nunc surculi putridi et rami sicci sunt.»

«Fortasse pondus tuum aliquid ad rem confert», respondit Baloo.

«Longus quidem sum, haud nego, satis longus», dixit Kaa non sine superbia. «Sed culpa est arborum his temporibus natarum. Proxima venatione paene decidi, paene, inquam! Cum cauda non satis firmiter arborem complexus esset, lapsus meus tantum strepitum fecit ut Bandar-log excitaret, quae me turpissimis nominibus appellaverunt.»

«Vermis terrae flavus sine pedibus», mussitavit Bagheera, quasi aliquid memoria repeteret.

«Ssss! Num me ita appellaverunt?» interrogavit Kaa.

«Aliquid huiusmodi nobis proxima luna exclamaverunt, sed nihil curavimus. Omnia dicere solent, etiam te omnes dentes amisisse, nullamque bestiam haedo maiorem adoriri audere, quia—adeo impudentes sunt istae Bandar-log—hirci cornua timeas», suaviter pergebat Bagheera.

Serpens autem, praesertim python tam senex et cautus quam Kaa, iram raro aperit; Baloo tamen et Bagheera ingentes musculos utrimque in gutture Kaa, quibus devorat, intumescere et undare videbant.

«Bandar-log sedem mutaverunt», placide dixit. «Hodie, cum in solem exivi, inter summos ramos eas ululantes audivi.»

«Istas—istas nunc insequimur», inquit Baloo; sed verba faucibus haerebant. Numquam enim, quantum meminerat, quemquam ex silvae incolis confessum esse se simiarum rebus interesse.

«Profecto non parva causa est quae duos tales venatores—principes, ut credo, suae quisque silvae—ad simiarum vestigia persequenda adduxit», comiter respondit Kaa, curiositate iam aestuans.

«Ego quidem», Baloo coepit, «nihil aliud sum nisi senex, interdum etiam ineptus, legis magister catulorum gregis Seonensis; Bagheera autem hic...»

«Bagheera est», interrupit pardus niger, faucibus cum fragore clausis; humilitatem enim minime amabat. «Res ita se habet, Kaa: istae nucum fures palmarumque folia colligentes nostrum hominis catulum, de quo fortasse audivisti, rapuerunt.»

«Nescio quid ab Ikki audivi—spinae enim eius nimiam ei confidentiam afferunt—de hominis quodam fetu in luporum gregem recepto, sed fidem non habui. Ikki fabellis abundat imperfectis atque male narratis.»

«Attamen verum est. Hominis catulus est qualis numquam alius fuit», inquit Baloo. «Optimus, prudentissimus, audacissimus omnium hominum catulorum; meus ipsius discipulus, qui Baloo nomen per omnes silvas illustre faciet; insuper ego—nos—eum amamus, Kaa.»

«Tss, tss!» dixit Kaa, capite in utramque partem flexo. «Ego quoque quid amor sit novi. Fabulas narrare possem quae...»

«Quas nocte serena, cum omnes bene pasti erimus, satis laudare licebit», celeriter interpellavit Bagheera. «Noster autem puer nunc apud Bandar-log captivus est; scimusque ex omnibus silvae incolis Kaa solum ab eis timeri.»

«Me solum timent. Nec sine causa», inquit Kaa. «Garrulae, stolidae, vanae; vanae, stolidae, garrulae sunt simiae. Hominis autem fetui, qui earum in potestate est, nihil boni auguror. Nucibus quas colligunt statim taedio afficiuntur, easque abiciunt. Ramum per dimidium diem gestant, quasi res praeclaras eo facturae, mox eum in duas partes confringunt. Miserandus ergo est puer. Me quoque appellaverunt—"piscem flavum", nonne ita?»

«Vermem, vermem, terrae vermem», inquit Bagheera, «aliaque quae pudore prohibeor repetere.»

«Admonendae sunt ut dominum suum honorificent. Aaa-ssp! Memoriae illarum, quae semper errat, auxilium ferendum est. Sed quo catulum duxerunt?»

«Silva sola novit. Ad occidentem, ut credo», respondit Baloo. «Putavimus te scire, Kaa.»

«Ego? Quomodo? Eas, cum in me incidunt, capio; sed non Bandar-log persequor, non ranas, ne viridem quidem spumam quae in stagno natat.»

«Sursum! Sursum! Sursum! Heia! Heia! Respice sursum, Baloo, gregis Seonensis!»

Baloo sursum respexit, unde vox veniret; ecce Rann milvus ad eos descendebat, sole in alarum marginibus inversis resplendente. Prope iam erat hora qua Rann dormitum ibat; totam tamen silvam pervolaverat Baloo quaerens, sed sub densis foliis eum invenire nequiverat.

«Quid est?» interrogavit Baloo.

«Mowgli inter Bandar-log vidi; ipse iussit ut nuntiarem. Vestigia observavi. Bandar-log trans flumen eum ad urbem simiarum, ad Loca Frigida, duxerunt. Fortasse unam noctem ibi manebunt, aut decem noctes, aut unam horam. Vespertiliones monui ut per tenebras explorent. Hic nuntius meus est. Felix venatio omnibus qui infra estis!»

«Plenus venter et altus somnus tibi, Rann!» exclamavit Bagheera. «Proxima praeda meminero tui, caputque tibi soli servabo, o milvorum optime!»

«Nihil est, nihil est. Puer verbo praecipuo utebatur; non potui minus facere.» Tum Rann ad cubile suum in sublime revolavit.

«Non oblitus est lingua sua uti», risit Baloo, animo magno prae gaudio. «Quam mirum est tam parvulum puerum etiam dum per arbores rapitur avium verbum praecipuum meminisse!»

«Firmissime ei inculcatum erat», inquit Bagheera. «Sed et ego de eo glorior. Nunc ad Loca Frigida eundum est.»

Omnes locum noverant; pauci tamen silvae incolae illuc umquam adibant. Loca enim Frigida antiqua urbs deserta erat, in silva amissa atque obruta; ferae autem vix umquam loco utuntur quem homines aliquando incoluerint. Aper silvestris interdum eo venit, sed venatorum gentes numquam.

Praeterea simiae ibi habitabant, si modo de istis dici potest eas usquam habitare; nullaque fera suae dignitatis memor eo in conspectum veniret, nisi siccitate saeviente, cum lacus et receptacula iam paene diruta aliquid aquae retinebant.

«Dimidia nocte iter confici potest, si omni celeritate ibimus», dixit Bagheera. Baloo vultum gravissimum induit. «Quam celerrime potero ibo», sollicitus respondit.

«Te exspectare non audemus. Sequere, Baloo. Mihi et Kaa summa celeritate eundum est.»

«Sive pedes habeo sive careo, quattuor illos tuos aequare possum», breviter dixit Kaa. Baloo semel properare conatus mox anhelans consedit. Itaque eum postea venturum reliquerunt. Bagheera cursu pardali in primos silvae tractus festinavit. Kaa tacebat, sed quantumvis pardus eniteretur, ingens serpens rupestris eandem celeritatem servabat.

Ubi rivum montanum attigerunt, Bagheera antevertit: uno enim saltu transiit, Kaa autem natabat, capite et collo ad duorum pedum longitudinem supra aquam elatis. In solo tamen plano Kaa quod amiserat recuperavit.

«Per pessulum fractum quo liberatus sum», dixit Bagheera, cum vesper advenisset, «nequaquam tardus es!»

«Esurio», respondit Kaa. «Praeterea ranam maculosam me appellaverunt.»

«Vermem, terrae vermem, insuper flavum.»

«Idem est. Pergeamus.» Tum Kaa quasi fusus per terram fluere videbatur, oculis constantibus brevissimum iter reperiens et eo perseveranter procedens.

Interim in Locis Frigidis simiae de amicis Mowgli nihil omnino cogitabant. Puerum ad Urbem Perditam perduxerant, et ad tempus magnopere sibi placebant. Mowgli urbem Indicam numquam antea viderat; quamquam hic locus paene nihil nisi ruinae continebat, eum pulcherrimum atque magnificum esse putabat. Rex quidam olim in colle humili urbem condiderat. Etiam tum saxeas vias ad portas dirutas ducentes cernere licebat, ubi extrema lignorum fragmenta ex cardinibus vetustate corrosis et ferrugine obsitis pendebant.

Arbores intra muros atque ex ipsis muris enatae erant; pinnae murorum collapsae atque vetustate consumptae iacebant; vites silvestres e fenestris turrium in muris positarum densis pendulisque frondibus propendebant.

In summo colle regia ingens tecto carens eminebat. Marmora atriorum fontiumque rimis scissa erant atque maculis rubris viridibusque notata. Quin etiam lapides quibus area strata erat ubi olim regii elephanti stabant, graminibus iuvenibusque arboribus subter nascentibus sursum acti et separati fuerant.

E regia longos ordines aedium detectarum, ex quibus tota urbs constabat, prospicere licebat; velut vacuae cellae favorum erant, tenebris plenae.

Videbatur et saxum informe quod olim in quadrivio simulacri numinis loco steterat, et lacunae ad angulos viarum ubi putei publici fuerant, et fractae templorum testudines, e quibus ficus silvestres enascebantur. Simiarum gens hunc locum urbem suam appellabat, atque silvarum incolas quasi contemnebat, quod inter arbores habitabant. Nec tamen ipsae sciebant quorsum aedificia exstructa essent aut quomodo uterentur.

In aula regii concilii circulis dispositis sedere solebant, pulices e corpore legere, atque homines se esse simulare; aut in domos sine tecto discursantes crustae parietum tegularumque fragmenta in aliquo angulo congerebant, deinde locum ubi absconderant obliviscebantur, inter se certabant atque in turba ululabant. Mox pugna relicta per hortorum regiorum gradus atque ambulationes ludebant; rosas arboresque citreas quatiebant, ut fructus et flores cadentes conspicerent.

Omnia palatii itinera obscurosque cuniculos atque centena cubiculorum parvorum tenebricosorum explorabant; nec tamen meminerant quid iam vidissent, quid nondum vidissent. Ita singulae, binae, aut plurimae simul errabant, inter se dicentes se humana facere.

Ex aquarum receptaculis bibebant et aquam lutulentam reddebant; deinde de ipsa litigabant; tum ingentibus turmis congregatae exclamabant: «Nemo in tota silva tam sapiens, tam bonus, tam ingeniosus, tam fortis, tam mitis est quam Bandar-log!» Omnia rursus incipiebant, donec urbe defatigatae ad arbores redibant, sperantes fore ut silvae incolae earum mentionem facerent.

Mowgli, quem lex silvae educaverat, talem vitam nec amabat nec intellegere poterat. Sub vesperum simiae eum in Loca Frigida traxerunt; at, cum Mowgli post longum iter dormire cuperet, ipsae manibus iunctis in orbem saltantes stultissimas cantilenas cantaverunt.

Una simia orationem habuit et sociis exposuit captum Mowgli novam aetatem in rebus Bandar-log inchoare: ille enim docere debebat quomodo baculi et harundines invicem connecterentur, ut contra pluviam et frigus munimenta parari possent. Mowgli aliquot viticulos sumpsit et inter se nexuit; simiae imitari conabantur. At paucissimis minutis exactis rem neglexerunt et aliarum caudas trahere aut quadrupedes sursum deorsum salire tussientes coeperunt.

«Edere cupio», inquit Mowgli. «Peregrinus in hac silvae regione sum. Aut cibum afferte, aut veniam hic venandi date.»

Viginti aut triginta simiae prosiluerunt ut nuces et papaiae silvestris fructus afferrent. Sed in ipso itinere inter se rixatae sunt, neque residuos

fructus reportare operae pretium putaverunt. Mowgli et dolore et ira et fame vexatus per urbem desertam vagabatur, clamorem peregrinorum venatorium subinde emittens; nemo tamen respondebat. Tum sensit se in pessimum omnino locum incidisse. «Vera sunt omnia quae Baloo de Bandar-log dixit», secum cogitavit. «Nullam legem habent, nullum clamorem venatorium, nullos duces: verba tantum inepta et manus parvas furaces. Si hic fame periibo aut occidar, mea culpa erit. Sed in silvam meam redire conandum est. Baloo quidem verberabit; id tamen multo praestat quam ineptas rosarum frondes cum simiis persequi.»

Vix ad urbis murum pervenerat cum simiae eum retro traxerunt, dicentes eum nescire quam beatus esset, eumque vellicantes ut gratias ageret. Mowgli dentibus compressis nihil respondit, sed clamantem turbam secutus est ad solarium supra aquarum receptacula e lapide arenaceo rubro exstructa, quae pluviali aqua ad dimidium repleta erant. In medio solario aedicula aestiva e marmore albo diruta stabat, olim reginis iam ante centum annos mortuis aedificata.

Testudo eius partim collapsa iter subterraneum, quo reginae e palatio venire solebant, obstruxerat. Parietes tamen ex reticulis marmoreis opere caelato constabant: venustissimi illi lactei coloris cancelli erant, achatis, sardis, iaspidibus, lapideque lazuli distincti. Cum luna post collem oriretur, per hiantia foramina lumen mittebat, ita ut umbrae in terra quasi in nigra veste holoserica acu pictae apparerent.

Quamquam Mowgli dolebat, dormire cupiebat, esuriebat, tamen risum tenere non potuit, cum Bandar-log, vicenae simul, ei narrare coeperunt quam magnae, prudentes, fortes, mites essent, quamque stulte ipse ab eis discedere cuperet. «Magnae sumus! Liberae sumus! Mirabiles sumus! Omnium silvae gentium longe mirabilissimae! Omnes hoc dicimus: ergo verum est!» clamabant.

«Nunc, cum novus auditor sis, qui verba nostra ad silvae incolas referre possit, ut nos in posterum observent, de excellentissimis nobis ipsis tibi omnia narrabimus.» Mowgli non contradixit. Simiarum autem centena atque centena in solarium convenerunt, ut suos ipsarum oratores laudes gentis Bandar-log celebrantes audirent. Quotiens orator spiritu deficiebat, omnes simul clamabant: «Verum est: omnes hoc dicimus!» Mowgli capite annuebat, crebro nictans; interrogatus «Ita» respondebat; tanto strepitu caput ei circumagi videbatur.

«Tabaqui sciacalus omnes istas momordisse videtur», secum dixit, «et iam rabie tenentur. Hoc certe est dewanee, insania. Num numquam

dormiunt? Ecce nubes lunam mox obteget. Si maior esset, fortasse sub tenebris effugere temptarem. Sed defessus sum.»

Eandem nubem duo fideles amici in fossa diruta sub urbis muro spectabant. Bagheera enim et Kaa, quoniam sciebant simiarum multitudinem periculosissimam esse, fortunam temere temptare nolebant. Simiae numquam pugnam ineunt nisi centum contra unum esse possunt; eiusmodi certaminis condicionem paucae silvae ferae ferre volunt.

«Ad murum occidentalem ibo», susurravit Kaa, «et inde celeriter descensu collis adiuvante delabar. Centenae in dorsum meum insilire non audebunt; sed...»

«Scio», respondit Bagheera. «Utinam Baloo adesset! Sed nobis quod possumus faciendum est. Simul ac nubes lunam obtexerit, ego in solarium veniam. Ibi concilium quoddam circa puerum agunt.»

«Felix venatio», torvo vultu dixit Kaa, atque ad occidentalem murum delapsus est. Is autem omnium murorum minime dirutus erat, itaque ingens serpens aliquamdiu moratus est, dum saxorum ascensum reperiret. Luna nube occultata est; Mowgli, dum rei exitum exspectat, leves Bagheerae pedum sonitus in solario repente audivit.

Pardus niger collis clivum paene sine ullo sonitu percucurrerat, atque nunc dextra laevaque pedibus feriebat—mordendo enim tempus terere noluit—inter simias, quae circa Mowgli quinquagenis sexagenisque ordinibus consederant.

Clamores simul terroris iraeque exorti sunt. Bagheera autem in corpora huc illuc volutantia, calcibus undique ferientia, offenderat. Tum simia quaedam exclamavit: «Unus tantum est! Occidite! Occidite!» Statim turba simiarum mordentium, unguibus lacerantium, trahentiumque supra Bagheeram confluxit; quinque aut sex interea Mowgli ceperunt, per aediculae parietem sustulerunt et per foramen testudinis fractae intus depulerunt.

Puer inter homines institutus graviter contusus esset, quoniam quindecim fere pedes decidendum erat. Mowgli autem, sicut Baloo eum docuerat, delapsus pedibus in terra constitit.

«Ibi mane», simiae exclamaverunt, «dum amicos tuos occiderimus. Postea tecum ludere poterimus—si modo gens venenata te vivum reliquerit.»

«Unius sanguinis sumus, vos et ego», celeriter Mowgli dixit, proprium serpentium clamorem emittens. Circa se e ruderibus susurros sibilosque audiebat; itaque, ne quid dubium esset, eadem iterum pronuntiavit.

«Ita sssane! Cucullas deprimite omnes!» sex fere voces submissa voce responderunt. Omnes enim Indiae ruinae aliquando tandem serpentibus habitantur, illaque aedicula cobris abundabat. «Immobilis mane, frater parve: pedes enim tui nobis nocere possunt.»

Mowgli quam poterat quietissime stetit, per marmoreos cancellos prospectans, pugnaeque strepitum ingentem circa pardum nigrum audiens: ululatus, stridores, corporum inter se collisiones, atque Bagheerae tussim gravem ac raucam, dum retro cederet, adsiliret, se converteret, sub turbis hostium inrueret. Tum primum in tota vita Bagheera pro sua vita pugnabat.

«Baloo haud procul abesse debet; Bagheera enim solus non venisset», cogitavit Mowgli. Tum magna voce exclamavit: «Ad lacum, Bagheera! Ad aquarum receptacula tevolve! In aquam te conice, in aquam!»

Bagheera audivit; et ipsa Mowgli vox, qua puerum incolumem esse cognoverat, vires ei renovavit. Paulatim, singulos digitos aegre promovens, nullo clamore edito ad receptacula aquae penetravit. Tum ex muro diruto qui silvae proximus erat Baloo vox bellica, alta et gravis, exaudita est. Senex ursus quantum potuerat festinaverat, nec maturius venire valuerat. «Bagheera!» exclamavit, «adsum! Ascendo! Festino! Ahuvora! Lapides sub pedibus labuntur! Exspectate, o nequissimae Bandar-log, me venientem!» Anhelans solarium ascendit; statim autem simiarum unda ita circumdatus est ut usque ad caput occultaretur. Solide tamen in posteriorem corporis partem consedit; prioribus pedibus late extensis quotquot complecti poterat complexus est, deinde ordine et crebro, tamquam aquariae machinae palis aquam tundentibus, caedere coepit: pac, pac, pac! Subitus fragor aquaeque sonitus Mowgli nuntiaverunt Bagheeram tandem ad receptaculum pervenisse, ubi simiae eum sequi non poterant.

Pardus in aqua iacebat, ore tantum respirandi causa exserto, dum simiae tribus ordinibus in gradibus rubris stabant, ira sursum deorsum saltantes, paratae undique in eum insilire, si egressus esset ad Baloo adiuvandum. Tum Bagheera mentum madidum extulit, desperatione compulsus serpentium clamorem tutelae impetrandae edidit: «Unius sanguinis sumus, vos et ego!» Credebat enim Kaa novissimo momento fugam cepisse.

Quin ipse Baloo, paene a simiis apud marginem solarii suffocatus, risum tenere non potuit, cum pardum nigrum auxilium petentem audisset.

Kaa tum demum occidentalem murum superaverat. Deinde tanto corporis nisu ac flexu in terram delapsus est ut unum e summis lapidibus in fossam deturbaret. Nolebat tamen ullam loci commoditatem amittere;

itaque semel atque iterum corpus convolvit et evolvit, ut exploraret num omnes triginta pedes sui corporis ad pugnandum satis valerent.

Interim Baloo pugnabat; simiae circa Bagheeram in aqua ululabant; Mang vespertilio huc illuc volitans de proelio toto silvae nuntiabat, donec etiam Hathi elephantus silvestris barritum ederet, et longe remotae simiarum turmae excitatae per arboreas vias ad auxilium sociis in Locis Frigidis ferendum properarent; tantus strepitus omnes aves diurnas per multa milia passuum e somno excitavit. Tum Kaa recta, velociter, caedis cupidus processit.

Pythonis pugnandi vis est in capitis ictu, cui corporis totius gravitas atque robur accedunt. Fingite vobis hastam, aut arietem murarium, aut malleum mille fere librarum, cuius manubrio animus frigidus atque tranquillus imperet: sic aliquatenus intellegere poteritis qualis Kaa in proelio esset. Python quattuor aut quinque pedes longus hominem deicere potest, si recto ictu pectus feriat; Kaa autem, ut scitis, triginta pedes longus erat.

Primum ictum in ipsam simiarum turbam circa Baloo congregatam intorsit. Ore clauso tacitusque eo impetu percussit, ut secundo ictu opus non esset. Simiarum agmina ululantia disiecta sunt: «Kaa! Kaa adest! Fugite! Fugite!»

Multae simiarum stirpes seniores suos de Kaa, nocturno illo fure, narrantes audiverant, atque horrore a malefactis coercitae erant: Kaa qui per ramos tam tacitus labitur quam muscus crescit; qui validissimam omnium simiarum furtim abripere potest; Kaa senex qui ita ramum aridum aut truncum putridum imitari novit ut etiam sapientissima simia decipiatur, donec ramus repente eam comprehendat.

Omnia quae simiis in silva formidolosa erant in Kaa reperiebantur: nemo quantam vim haberet noverat; nemo oculos eius intueri poterat; nemo semel complexu eius captus umquam vivus effugerat. Itaque metu balbutientes ad muros tectaque aedium fugerunt; Baloo tandem magnum levati pectoris spiritum duxit. Eius pellis Bagheerae multo crassior erat, sed gravissime in pugna vexatus fuerat.

Tum Kaa primum os aperuit et unum longissimum verbum sibilando protulit. Simiarum agmina quae procul auxilio Locis Frigidis festinabant ilico steterunt, tanto metu contracta ut rami pondere earum incurvati crepitarent. Simiae in muris et domibus vacuis siluerunt. In urbis silentio Mowgli audivit Bagheeram e stagno exeuntem et aquam e lateribus excutientem. Tum iterum clamor exortus est. Simiae in altiores muros insiliebant, colla magnorum simulacrorum lapideorum amplexae

stridebant, atque per pinnas murorum fugiebant. Mowgli autem, intra aediculam exsultans, oculum ad reticulum marmoreum admovit et, dentes anteriores inter se premens, noctuae more sonum edidit, ut contemptum suum ostenderet.

«Hominis catulum ex illo carcere eximite; amplius pugnare non valeo», anhelabat Bagheera. «Puerum recipiamus atque abeamus: fortasse iterum adoriri poterunt.»

«Non movebuntur donec iussero. Sssstate immotae!» sibilavit Kaa; totaque urbs rursus conticuit. «Citius venire non potui, frater, sed mihi videor te vocantem audivisse», hoc ad Bagheeram dixit.

«Ego—ego fortasse in proelio exclamavi», respondit Bagheera. «Baloo, num vulneratus es?»

«Nescio an in centum ursulos discerptus sim», inquit Baloo, singulos pedes gravi vultu excutiens. «Vah! Toto corpore doleo. Kaa, vitam tibi debere videmur, ego et Bagheera.»

«Nihil refert. Ubi est hominis catulus?»

«Hic in carcere. Exire non possum», exclamavit Mowgli. Testudinis fractae curvatura supra caput eius eminebat.

«Abducite eum! Saltat sicut Mao pavo. Catulos nostros obteret», exclamaverunt cobri intra aediculam latentes.

«Haha!» risit Kaa. «Ubique amicos habet iste homuncio! Retrocede, puer. Vos autem venenati serpentes abscondimini. Hunc parietem frangam.»

Kaa diligenter exploravit, donec in marmoreis cancellis fissuram discoloratam reperit, qua locum infirmum agnovit. Bis terque leviter capite tetigit, ut intervallum metiretur; deinde sex pedes corporis supra terram tollens, sex ferme ictus plenissima vi, rostro obverso, infixit. Reticulum marmoreum confractum in nube pulveris ruderumque cecidit. Mowgli per aperturam exsiluit, inter Baloo Bagheeramque sese coniecit, utriusque collum bracchio complectens.

«Num laesus es?» interrogavit Baloo, molliter eum complexus.

«Doleo, esurio, nec paucas contusiones accepi. At vos, o fratres, quam graviter tractati estis! Sanguine manatis!»

«Et alii quoque», inquit Bagheera, labra lambens, cum simiarum cadavera in solario circaque lacum aspiceret.

«Nihil est, nihil, dum tu incolumis es, o omnium ranunculorum meorum decus!» submissa querulaque voce ait Baloo.

«De ea re postea iudicabimus», inquit Bagheera voce sicca, quae Mowgli minime placebat. «Sed adest Kaa, cuius opera pugna confecta est, cui vitam tuam debes. More nostro gratias ei age, Mowgli.»

Mowgli conversus ingens pythonis caput uno fere pede supra suum nutans conspexit.

«Hiccine est homuncio?» dixit Kaa. «Mollissima ei pellis est; neque multum a Bandar-log differt. Cave, homuncio, ne aliquo crepusculo, cum nuper cutem exuerim, te pro simia habeam.»

«Unius sanguinis sumus, tu et ego», respondit Mowgli. «Hac nocte vitam tibi debeo. Quamcumque praedam cepero tuam esse volo, si aliquando esurieris, o Kaa.»

«Gratias ago, frater parve», respondit Kaa, quamquam oculi ei subridebant. «Quid autem tam audax venator occidere potest? Rogo, ut illum proxima venatione comitari possim.»

«Nihil occido: parvus adhuc sum. Capras tamen ad eos ago qui eas capere possunt. Ubi esurieris, ad me veni et experire num vera dicam. His quoque manibus»—manus extendit—«nonnihil efficere possum. Si aliquando in laqueum incideris, fortasse debitum quod tibi, Bagheerae et Baloo debeo reddere potero. Felix vobis omnibus venatio, magistri mei!»

«Bene dixisti», fremuit Baloo; Mowgli enim gratias elegantissime egerat. Python paulisper caput leve in pueri umerum deposuit. «Cor forte et lingua comis», inquit, «longe te per silvas perducent, homuncio. Sed nunc cum amicis cito discede. Abi et dormi. Luna iam occidit, nec decet te videre quae postea sequentur.»

Luna iam post colles descendebat; simiarum autem ordines in muris pinnisque, tremore inter se cohaerentes, laciniosis et instabilibus fimbriis similes erant. Baloo ad lacum potatum descendit; Bagheera pellem suam in ordinem redigere coepit. Kaa interim in medium solarium delapsus faucibus magno strepitu inter se compressis omnium simiarum oculos ad se convertit.

«Luna occidit», inquit. «Num satis luminis superest ut videatis?»

E muris gemitus velut ventus in arborum cacuminibus exauditus est: «Videmus, o Kaa.»

«Bene. Iam saltatio incipit—Saltatio Famis Kaa. Immotae sedete et spectate.» Bis terque in magnum orbem conversus caput a dextra ad sinistram flexit. Tum corpus in anfractus atque in formas octonario numero similes incurvare coepit, in triangula mollia liquidaque quae in quadrata et quinquangula solvebantur, deinde in tumulos circulis congestos; nec

umquam quievit, nec festinavit, nec canticum tenue et humile interrupit. Tenebrae paulatim creverunt, donec longae illae anfractuum series, serpentis motu quasi labentes, oculis eriperentur; squamarum tamen susurrus adhuc audiebatur.

Baloo et Bagheera immoti velut lapides constiterunt, gutturibus fremuerunt, cervicum pilis erectis. Mowgli autem spectabat et mirabatur.

«Bandar-log», tandem Kaa vox exaudita est, «num pedem aut manum sine meo iussu movere potestis? Respondete!»

«Sine iussu tuo neque pedem neque manum movere possumus, o Kaa!»

«Bene. Omnes unum ad me passum accedite.»

Simiarum ordines inviti velut vento impulsi antecesserunt; Baloo et Bagheera uno quoque rigido gradu processerunt.

«Propius!» sibilavit Kaa; omnes iterum processerunt.

Mowgli manus Baloo Bagheeraeque imposuit, ut eos abduceret; duae ingentes ferae subito, quasi ex somno excussae, exsiluerunt.

«Manum in umero meo tene», susurravit Bagheera. «Ibi eam tene, aut redire cogar, redire ad Kaa! Ah!»

«Nihil aliud est quam vetus Kaa in pulvere gyros ducens», inquit Mowgli. «Abeamus.» Ita tres per hiatum muri in silvam elapsi sunt.

«Uff!» dixit Baloo, ubi sub arboribus quietis rursus constiterunt. «Numquam posthac Kaa mihi socium faciam.» Totum corpus excussit.

«Plus novit quam nos», tremens inquit Bagheera. «Si paulisper remansissem, in eius fauces ambulassem.»

«Multi illo itinere ante proximum ortum lunae ambulabunt», respondit Baloo. «Egregie suo more venabitur.»

«Sed quid haec omnia significant?» quaesivit Mowgli, qui vim qua python oculos animosque capit omnino ignorabat. «Nihil vidi nisi anguem magnum qui ineptos orbes duceret, donec nox advenit. Et nasus ei totus doluit! Ho, ho!»

«Mowgli», iratus Bagheera dixit, «nasus illi propter te doluit, sicut aures, latera, pedes mei, et collum umerique Baloo propter te morsibus lacerati sunt. Nec Baloo nec Bagheera per multos dies sine dolore venari poterunt.»

«Nihil refert», inquit Baloo. «Catulum hominis recepimus.»

«Verum; sed magno nobis constitit: tempore, quod utilius in venando consumeretur; vulneribus; pilis—nam mihi dorsum paene deplumatum est —et, quod extremum atque gravissimum est, honore. Memento enim, Mowgli, me, Bagheeram pardum nigrum, Kaa auxilium implorare coactum

esse, Baloo meque Saltatione Famis velut aviculas attonitos factos esse. Haec omnia ex eo orta sunt quod cum Bandar-log lusisti.»

«Verum, verum est», maestus inquit Mowgli. «Malus hominis catulus sum; venter mihi intus maeret.»

«Hm! Quid lex silvae iubet, Baloo?»

Baloo nolebat Mowgli nova molestia afficere; legem tamen violare non audebat, itaque mussitavit: «Tristitia poenam non avertit. Sed memento, Bagheera, quam parvus sit.»

«Meminero. Tamen peccavit, et nunc poena danda est. Mowgli, num quid pro te dicere vis?»

«Nihil. Peccavi. Baloo et tu vulnerati estis. Iustum est.»

Tum Bagheera sex fere ictus ei dedit, quos ipse, pro more pardi, leves et amico animo datos esse ducebat (nec vel unum e suis catulis excitavissent); septem tamen annorum puero eae plagae tam graves erant, ut nemo gravioribus percuti cuperet. Ubi percussus est, Mowgli sternutavit, tacitusque surrexit.

«Iam», inquit Bagheera, «in dorsum meum sali, frater parve, et domum ibimus.»

Hoc inter pulcherrima legis silvae numeratur: poena persoluta, causa omnis finitur; nemo postea conviciis repetitis vexatur.

Mowgli caput in Bagheerae dorsum deposuit, tamque alte dormivit ut ne tum quidem expergisceretur cum in spelunca domestica deponeretur.

Carmen viarium Bandar-log

Ecce per aera velut serta proiecta ferimur,
ad invidam lunam medio tantum itinere ascendimus!
Nonne gregibus nostris salientibus invidetis?
Nonne manus plures habere cupitis?
Quid si caudae vestrae sic curvarentur,
ut arcum Cupidinis effingerent?
Nunc irascimini; sed nihil refert,
frater, cauda tua post tergum pendet!

Hic inter ramos in ordine considemus,
pulcherrima quae novimus cogitantes;
res magnas, quas mox gesturi sumus, animo fingimus,
in uno aut altero momento absolutas:
nobile aliquid, prudens atque bonum,
quod solo optando efficere nos posse putamus.
Iam oblitae sumus; sed nihil refert,
frater, cauda tua post tergum pendet!

Quaecumque umquam audivimus verba
a vespertilionibus, feris aut avibus prolata,
a pellitis, pinnatis, squamatis, pennatis,
simul et quam celerrime garrite!
Praeclare! Mirifice! Iterum atque iterum!
Iam prorsus sicut homines loquimur!
Simulemus nos esse ... sed nihil refert,
frater, cauda tua post tergum pendet!
Hic est simiarum mos et genus!

Nunc nostros saltantium ordines sequimini,
qui per pineta fluctuant, rapidique transvolant
ubi labruscarum racemi tenues alte inter arbores nutant.
Per quisquilias post nos relictas et gloriosum clamorem nostrum,
certi estote, certi estote: magnifica mox faciemus!

III. Tigris! Tigris!

Quid de venatu, fortis venator?
Frater, longa frigidaque fuit vigilia.
Quid de praeda quam caesurus adieras?
Frater, etiam nunc in silva pascitur.
Ubi robur illud quo superbus eras?
Frater, e lateribus meis paulatim effluit.
Ubi festinatio illa qua tam praeceps ferebaris?
Frater, in cubile redeo moriturus.

Dialogus venatorum

Nunc ad priorem narrationem redeundum est. Mowgli enim, postquam a spelunca luporum discessit, pugna apud Saxum Concilii cum grege commissa, ad agros cultos, ubi homines habitabant, descendit. Neque tamen ibi substitit: nimis enim prope silvam erant, et unum certe hostem infestum sibi in illo concilio paraverat. Itaque per asperam viam, quae valle decurrebat, properavit, citato sed aequabili cursu progressus, per viginti fere milia passuum, donec in regionem sibi ignotam pervenit.

Vallis in latam planitiem patebat, saxis passim consitam, faucibus angustis dissectam. In altera eius parte viculus stabat, in altera silvae densae in pascua velut uno impetu descendebant atque ibi, quasi sarculo recisae, desinebant. Passim per campum boves bubalique pascebantur; pueruli, quibus armenta commissa erant, ubi Mowgli conspexerunt, clamantes fugerunt, canes vero illi flavi ac vagabundi, qui circa omnes Indiae vicos versantur, latraverunt.

Mowgli tamen, fame urgente, perrexit; cumque ad portam vici venisset, magnum fruticem spinosum, quo vesperi aditus claudebatur, ad latus depulsum vidit.

«Hem!» inquit; saepe enim in nocturnis suis victus quaerendi excursionibus talia repagula invenerat. «Ergo etiam hic homines silvae incolas metuunt.» Ad portam consedit; ubi vero homo quidam egressus est, surrexit et os quam latissime aperuit, digito in os intento, ut se cibum petere significaret. Homo attonitus aspexit, deinde per unicam vici viam recurrens

sacerdotem magna voce vocavit. Is erat vir magnus atque obesus, veste candida indutus, cui in fronte signum rubrum luteumque depictum erat.

Ad portam sacerdos accessit, una cum centum minimum hominibus, qui puerum intuebantur, inter se loquebantur, clamabant, digitisque monstrabant.

«Quam inurbani sunt isti homines!» secum Mowgli. «Sola simia cana sic se gereret.» Comam igitur longam retro reiecit atque turbam torvo vultu aspexit.

«Quid est quod timeatis?» sacerdos ait. «Aspicite brachia eius cruraque: notas dentium luporum gerit. Nihil est nisi puer a lupis educatus, e silva profugus.»

Catuli sane, cum una luderent, Mowgli saepe vehementius quam volebant momorderant, unde brachiis cruribusque candidae cicatrices erant. Sed ille, qui quid verus morsus esset optime noverat, omnium postremus eas morsus appellasset.

«Heu! heu!» duae tresve mulieres una exclamarunt. «Luporum dentibus sauciatus, infelix puer! Pulcher tamen est, oculosque velut rubrum ignem micantes habet. Per fidem meam, Messua, non dissimilis est filio tuo quem tigris abstulit.»

«Sine me inspicere,» inquit mulier, anulis aeneis ponderosis et manus et talos ornata; manum supercilio admovit et Mowgli intentius contemplata est. «Profecto haud dissimilis: macilentior quidem est, sed ipsius mei filii vultum gerit.»

Sacerdos, homo callidus, non ignorabat Messuam uxorem esse ditissimi vici incolae. Itaque paulisper in caelum suspiciens, voce sollemni pronuntiavit: «Quem silva abstulit, eundem silva reddidit. Duc puerum domum, soror; nec sacerdotem, qui tam longe in mortalium vitas prospicit, debito honore fraudaveris.»

«Per taurum cuius pretio emptus sum,» secum Mowgli, «tot verba! Id alterum illud examen esse videtur quo grex me probabat! Age, si homo sum, hominem me fieri oportet.»

Turba discessit, cum mulier Mowgli in casam suam nutu vocaret. Ibi lectus erat minio laccaque tinctus, ingens vas fictile frumento reponendo, figuris miris in superficie eminentibus, sex fere aenei coquendi lebetes, simulacrum dei Indici in parva aedicula, et in pariete speculum verum, quale in nundinis ruralibus venditur.

Mulier lac ei largiter bibendum et panem dedit; tum capiti manum imposuit et in oculos eius diu intuita est. Suspicabatur enim forsitan verum

filium suum esse, e silva, in quam eum tigris rapuerat, reversum. Itaque «Nathoo! o Nathoo!» exclamavit. Mowgli tamen nullo signo ostendit se nomen agnoscere. «Nonne meministi diei quo calceos novos tibi dedi?» Pedem tetigit, qui cornu paene durior erat.

«Minime,» maesta dixit; «pedes isti numquam calceos gesserunt. Sed meo Nathoo simillimus es, meusque filius eris.»

Mowgli aegre ferebat quod sub tecto versabatur, cum antea numquam tectum subisset. Sed paleas tecti intuens intellexit se eas quovis tempore perrumpere posse, si fugere vellet; fenestra quoque nullis repagulis tenebatur. «Quid homini prodest hominem esse,» tandem secum dixit, «si sermonem hominum non intellegat? Nunc tam stultus tamque mutus sum quam homo inter nos in silva futurus esset. Linguam eorum discam.»

Non ludendi causa, dum inter lupos vivebat, cervorum provocantium voces et grunnitum apprunculorum imitari didicerat. Quotiens igitur Messua vocem aliquam protulit, Mowgli eandem paene ad amussim rettulit; ante noctem multarum rerum quae in casa erant nomina perceperat.

Cum cubitum eundum esset, difficultas orta est. Nolebat enim Mowgli intra casam dormire, quae decipulae ad pantheram capiendam paratae nimium similis videbatur. Cum autem ostium clausissent, per fenestram exiit. «Sine eum suo arbitratu agere,» maritus Messuae ait. «Memento eum fortasse numquam antea in lecto dormivisse. Si revera nobis loco filii redditus est, non effugiet.»

Itaque Mowgli in herba longa ac munda ad agri marginem membra porrexit. Vix tamen oculos clauserat, cum rostrum molle et canum mento suo subiectum est.

«Pheu!» inquit Frater Cinereus, maximus natu inter catulos Matris Lupae. «Hocine praemium fero quod te per viginti milia passuum secutus sum! Fumum lignorum armentique odorem exhalas; iam plane hominem refers. Expergiscere, Fratercule; nuntium affero.»

«Suntne omnes in silva salvi?» quaesivit Mowgli, lupum amplectens.

«Omnes, praeter lupos quos Flos Ruber adussit. Audi tamen. Shere Khan longe hinc venatum abiit, dum pellis eius renascatur; graviter enim ambustus est. Cum redierit, iurat se ossa tua in Waingungam proiecturum.»

«De eo adhuc ambigitur; et ego promissum quoddam feci. Sed nuntii semper grati mihi sunt. Hac nocte fessus sum, Frater Cineree, valde fessus rerum novitate; nuntios tamen mihi semper adfer.»

«Num te lupum esse oblivisceris? Num homines id tibi ex memoria excutient?» anxius rogavit Frater Cinereus.

«Numquam. Semper meminero me te omnesque qui in nostra spelunca habitant amare. Sed numquam etiam obliviscar me e grege expulsum esse.»

«Fieri etiam potest ut ex altero grege expellaris. Homines homines tantum sunt, Fratercule; sermo eorum ranarum crocitui in palude similis est. Cum iterum huc descendero, in bambusis ad pascuorum marginem te exspectabo.»

Per tres deinde menses Mowgli vix umquam extra vici portam progressus est, adeo totus in discendis moribus institutisque hominum occupabatur. Primum pannum corpori circumdare debuit, quod vehementer eum angebat; deinde de pecunia, cuius rationem minime capiebat, discendum erat, atque de arando, cuius utilitatem non perspiciebat. Tum pueruli vici iram ei saepius moverunt.

Feliciter silvae lex docuerat eum iram cohibere; in silva enim vita victusque ex animi moderatione pendent. At ubi pueruli eum deridebant quod neque ludis interesset neque milvos chartaceos volare faceret aut vocabulum aliquod parum recte pronuntiaret, sola cogitatio turpe esse nudos ac parvos catulos interficere prohibebat ne singulos prehensos in duas partes rumperet.

Quantum virium haberet ipse omnino nesciebat. Inter bestias silvestres se infirmum esse sciebat; in vico vero tauri robore praeditum esse dicebant.

Neque vero Mowgli ullum inter homines ordinum discrimen intellegebat. Cum asinus figuli in foveam argillae lapsus esset, cauda prehensum extraxit, atque figulum adiuvit vasa fictilia ad Khanhiwarae mercatum vehenda componere. Hoc etiam gravissimum piaculum putabatur: figulus enim humili ordine erat, asinus autem eo etiam inferior.

Cum sacerdos eum obiurgaret, Mowgli minatus est se sacerdotem quoque asino impositurum. Itaque ille maritum Messuae monuit ut puer quam primum ad opus mitteretur; princepsque vici Mowgli imperavit ut postridie cum bubalis in pascua exiret et eos pascentes custodiret.

Nemo libentius quam Mowgli id audivit. Eadem autem nocte, quod iam quasi minister vici factus erat, ad coetum profectus est qui cotidie vesperi in suggestu lapideo sub ingenti ficu habebatur. Locus quasi curia vici erat: ibi princeps, custos, tonsor omnium rerum vicinarum peritus, Buldeo senex venator qui sclopetum vetus, quod Tower vocabatur, gerebat, conveniebant et fumum hauriebant.

In superioribus ramis simiae garriebant; sub suggestu autem in foramine cobra serpens habitabat, cui singulis noctibus lactis patella ponebatur, quia

sacer habebatur. Senes circum arborem sedentes colloquebantur, per magnas fistulas aquarias diu noctuque fumum trahentes.

Mirifica de deis, hominibus, umbris mortuorum narrabant; Buldeo vero de moribus ferarum in silva etiam mirabiliora, ut pueris extra circulum sedentibus oculi paene prominerent. Pleraque de animalibus erant, quoniam silva ipsis paene foribus imminebat: cervi aprique agros eorum effodiebant; interdum tigris sub vesperam hominem etiam ante portas vici abripiebat.

Mowgli, qui profecto aliquid de talibus rebus sciebat, faciem obtegere cogebatur ne risum proderet. Buldeo, sclopeto trans genua posito, alia post alia mira atque incredibilia narrabat, dum Mowgli umeris risu quateretur.

Buldeo narrabat tigrem qui filium Messuae abripuisset tigrem larvatum esse, cuius in corpore anima mali cuiusdam senis feneratoris versaretur, qui aliquot ante annis mortuus esset. «Id certe scio,» aiebat, «quod Purun Dass post seditionem qua tabulae rationum eius crematae sunt ex accepto ictu semper claudicavit; tigris autem de qua loquor etiam claudicat, nam vestigia pedum eius dissimilia sunt.»

«Ita vero, ita; verissimum esse oportet,» senes cani uno consensu capitibus annuerunt.

«Suntne omnes istae fabulae telae aranearum atque somnia lunatica?» Mowgli inquit. «Tigris claudicat quia claudus natus est, quod omnes norunt. Animam feneratoris in bestia ponere quae ne sciacali quidem animum umquam habuit puerile est.»

Buldeo paulisper stupore obmutuit; princeps vici defixis oculis puerum intuitus est.

«Oho! Hic igitur est silvae catulus!» Buldeo respondit. «Si tam sapiens es, pellem illius ad Khanhiwaram defer: magistratus enim centum rupias capiti eius proposuerunt. Immo satius facies si taces cum maiores natu loquuntur.»

Mowgli surrexit abiturus. «Totam vesperam hic recubans audivi,» aversus exclamavit, «nec Buldeo, semel aut iterum excepto, unum verbum verum de silva protulit, quae ipsis eius foribus est. Quomodo ergo credam fabulas de larvis, deis, monstris, quae se vidisse affirmat?»

«Iam profecto tempus est puerum ad armenta mitti,» ait princeps; Buldeo autem indignatione inflatus fremuit et sufflavit.

Mos est in plurimis Indiae vicis ut nonnulli pueri primo mane armenta boum bubalorumque in pascua agant, nocte reducant. Pecora ipsa, quae virum Europaeum pedibus proculcarent, a pueris, qui vix ad eorum nasum perveniunt, caedi, terreri, clamore agitari patiuntur. Dum pueri cum armentis manent, tuti sunt: ne tigris quidem in confertam pecudum

multitudinem impetum facit. Si vero aberrant ut flores legant aut lacertas captent, interdum ipsi rapiuntur.

Mowgli luce prima per viam vici vectus est in dorso Ramae, magni armenti tauri. Bubali caeruleo-cinerei, cornibus longis retro inflexis et oculis ferocibus, singuli e stabulis emerserunt eumque secuti sunt. Mowgli pueris comitantibus clare indicavit se ducem esse.

Longo baculo bambuseo levigato bubalos percutiebat; Kamyae, uni e pueris, mandavit ut boves separatim pasceret ac diligenter caveret ne quis a grege aberraret, dum ipse cum bubalis procederet.

Indiae pascua saxis, virgultis, caespitibus, angustis vallibus plena sunt, inter quae armenta passim sparguntur et occuluntur. Bubali plerumque ad paludes et lacunas pergunt, ubi horas complures in calido limo volutantur aut recumbunt. Mowgli eos ad extremam planitiem egit, qua Waingunga e silva profluit; tum e cervice Ramae delapsus ad bambusorum dumetum cucurrit Fratremque Cinereum repperit. «Ah,» inquit ille, «per multos dies hic exspectavi.

Quid sibi vult hoc pecorum pascendorum munus?»

«Imperatum mihi est,» Mowgli respondit. «Ad tempus bubulcus vici sum. Quid novi de Shere Khan?»

«In has terras rediit et diu te exspectavit. Nunc, cum ferae venandae rariores sint, iterum discessit; te tamen interficere constituit.»

«Bene,» inquit Mowgli. «Dum abest, cura ut semper aliquis vestrum in illo saxo sedeat, ut e vico egrediens vos conspiciam. Cum redierit, me in fossa ad arborem dhak in media planitie exspecta. Non necesse est ultro in os Shere Khan ingredi.»

Tum Mowgli locum umbrosum elegit, ubi bubalis pascentibus iacuit et obdormivit. In India pecora pascere inter res otiosissimas numeratur. Boves moventur, herbam mandunt, considunt, iterum surgunt ac procedunt, ne mugientes quidem, sed tantum grunnientes. Bubali autem vix ullam vocem edunt: in paludes singuli descendunt, in limum immerguntur, donec vix rostra et oculi caerulei mirantes supra aquam emineant; tum velut trunci iacent.

Sol saxa ardore tremere facit; pueri autem pastores unum milvum, nec umquam plures, tam alte in caelo sibilantem audiunt ut vix conspici queat. Sciunt, si ipsi aut bos moriantur, milvum descensurum; illum alius milvus longe remotus cadentem visurus et secuturus est, deinde tertius quartusque, ita ut antequam plane mortui sint viginti fere milvi famelici ex nihilo congregentur.

Tum dormiunt, expergiscuntur, rursus dormiunt, sportulas ex gramine arido texunt et locustas in eas condunt; aut duas mantidas prehensas inter se pugnare cogunt; aut torquem nucibus silvestribus rubris nigrisque consertum parant; aut lacertam in saxo apricantem vel serpentem ranam apud paludem venaturum contemplantur.

Longissima deinde carmina, peregrinis modulationibus in fine flexis, canunt, diesque longior illis videtur quam plerisque hominibus tota vita. Forsitan etiam arcem e limo struunt, hominum equorum bubalorumque simulacra fingunt, arundines manibus homunculorum inserunt, se reges, simulacra vero exercitus suos esse fingentes, aut deos quibus cultus debeatur.

Advenit denique vesper; pueri clamant, bubali sonis velut sclopeta identidem explosa e lento limo surgunt, omnesque per canam planitiem longa serie ad scintillantes vici luces revertuntur.

Cotidie Mowgli bubalos ad limosas eorum lacunas agebat; cotidie per planitiem, sesquimiliario fere distantem, dorsum Fratris Cinerei videbat, quo signo Shere Khan nondum redisse sciebat; cotidie in herba iacebat, sonos circum se audiebat, priscaeque vitae silvestris memoriam animo repetebat. Si Shere Khan in silvis ad Waingungam pede claudo vel semel falso gressu lapsus esset, Mowgli per illas longas et tacitas matutinas horas audivisset.

Tandem aliquando Fratrem Cinereum in saxo signorum non conspexit. Ridens igitur bubalos ad fossam flexit, ubi arbor dhak floribus aureis rubentibus tota vestiebatur. Ibi Frater Cinereus sedebat, omnibus dorsi pilis horrentibus.

«Per mensem se occultavit, ut te securum redderet. Nocte proxima iuga transiit una cum Tabaqui, vestigia tua citato cursu persequens,» anhelans lupus dixit.

Mowgli frontem contraxit. «Shere Khan non timeo; Tabaqui vero dolis abundat.»

«Nihil metuas,» Frater Cinereus inquit, labra leviter lingens. «Sub lucem Tabaqui conveni. Nunc quidem omnem suam sapientiam milvis enarrat; mihi autem antequam spinam eius fregi omnia aperuit. Shere Khan te hac vespera ad portam vici, te unum, opperiri statuit. Nunc in magna sicca fossa Waingungae cubat.»

«Hacne die cibum cepit, an ieiunus venatur?» interrogavit Mowgli; nam in responso vita morsque posita erat.

«Sub lucem porcum interfecit, aquamque etiam bibit. Memento Shere Khan ne ulciscendi quidem causa famem umquam tolerare posse.»

«O stultum, stultum! O catuli catulum! Comedit atque bibit, et putat me exspectaturum dum ille somnum expleat! Ubi nunc iacet? Si decem saltem essemus, dormientem occidere possemus. Bubali hi nisi odorem eius acceperint non irruent; neque ego linguam eorum scio. Possumusne post vestigia eius circumire, ut ea olfaciant?»

«Longe infra per Waingungam natavit ut hoc impediret,» Frater Cinereus respondit.

«Hoc eum Tabaqui docuit; ipse numquam tale consilium cepisset.» Mowgli digito ori admoto cogitabat. «Fossa illa magna Waingungae ne semimiliarium quidem hinc abest, atque in planitiem hiat. Armentum per silvam circumducere possum usque ad superiorem fossae partem, indeque deorsum impellere; sed tigris per inferiorem aditum effugiet. Ibi exitum praecludendum est. Frater Cineree, potesne armentum mihi in duas partes dividere?»

«Ego fortasse non; sed sapientem adiutorem adduxi.» Frater Cinereus leniter procurrens in cavum descendit. Tum ingens caput canum, Mowgli bene notum, emersit, atque aer aestuans tristissimo omnium silvae sonitu repletus est, ululatu lupi venantis meridiano tempore.

«Akela! Akela!» exclamavit Mowgli, manibus plaudens. «Scire debui te mei non oblitum esse. Magnum negotium suscepimus. Armentum, Akela, divide: feminas cum vitulis una retine, mares et bubalos ad aratra adhibitos seorsum.»

Duo lupi in armentum incurrerunt atque inde excurrerunt, quasi in chorea inter bubalos huc illuc discurrentes. Bubali fremuerunt, capita sustulerunt, tandem in duos greges discesserunt. In uno feminae vitulos in medio circumdederant, oculis minacibus intentis terramque ungulis tundebant; si lupus vel paulum substitisset, irruentes eum pedibus proculcassent. In altero mares maiores minoresque fremebant et calcitrabant; sed quamquam formidabiliores videbantur, multo minus periculosi erant, quoniam nullos vitulos defendebant.

Ne sex quidem homines armentum tam apte divisissent.

«Quid nunc iubes?» Akela anhelans rogavit. «Iterum coniungi conantur.»

Mowgli in dorsum Ramae subrepsit. «Mares, Akela, sinistrorsum abige. Tu autem, Frater Cineree, post nostrum discessum feminas coniunctas tene, deinde ad imum fossae aditum impelle.»

«Quousque?» interrogavit Frater Cinereus, inter anhelitus dentibus crepitans.

«Usque eo ubi latera fossae altius surgunt quam Shere Khan salire potest,» Mowgli exclamavit. «Ibi retine, dum nos descendimus.» Akela ululante mares aufugerunt, Frater Cinereus feminis se obiecit; quae in eum irruerunt, ille autem paulo ante eas ad infimum aditum fugiebat, dum Akela mares longe sinistrorsum compelleret.

«Bene factum! Uno adhuc impetu dato recto cursu ibunt. Cave nunc, Akela, cave! Si nimis acerbe momorderis, ipsi in te irruent. Hujah! Hoc multo ferocius est quam antilopas nigras agitare. Putabasne has bestias tam celeriter currere posse?» Mowgli clamabat.

«Has quoque olim ... olim venatus sum,» Akela in pulvere anhelavit. «In silvamne vertam?»

«Ita; verte, cito verte! Rama ira furit. Utinam ei dicere possem quid hodie ab ipso velim!»

Mares, hac vice ad dextram acti, in densum virgultum fragore ingenti irruerunt. Ceteri pastores, qui boves a semimiliario custodiebant, quam celerrime ad vicum concurrerunt, bubalos insanisse atque aufugisse clamantes.

Consilium Mowgli facile erat intellectu. Volebat magno ambitu collem conscendere, ad caput fossae venire, deinde bubalos mares per ipsam deorsum pellere, ut Shere Khan inter mares atque feminas comprehenderetur. Sciebat enim tigrem cibo et potu satiatum nec pugnare nec abrupta fossae latera conscendere posse. Tum voce bubalos placabat; Akela longe post agmen se contulerat, interdum leniter ululans, ut tardiores accelerarent.

Magnus quidem erat circuitus, quoniam fossae nimis appropinquare noluerunt ne Shere Khan praemoneretur. Tandem Mowgli mares confusos in summo fossae aditu in locum gramineum collegit, qui praeceps in ipsam fossam descendebat.

Inde trans arborum cacumina campum infra videre licebat; sed Mowgli latera fossae contemplabatur, laetus quod paene ad perpendiculum erigerentur, nec vites fruticesque inde pendentes ullam tigri evadendi viam praebebant.

«Sine bubalos respirare, Akela,» manu sublata dixit. «Nondum odorem eius ceperunt. Sine respirent. Ipsi Shere Khan nuntiandum est quis adveniat. Iam eum in insidias inclusimus.»

Manibus ad os admotis per fossam vociferatus est; erat quasi in cuniculum clamare, vocesque a saxo ad saxum repercussae sunt.

Post longum intervallum lentus somnolentusque fremitus tigridis cibo satiatae, modo e somno excitatae, auditus est.

«Quis vocat?» Shere Khan inquit; simul pavus splendidus e fossa clangens evolavit.

«Ego, Mowgli. Pecorum fur, iam ad Saxum Concilii veniendi tempus est! Deorsum, Akela, age deorsum! Descende, Rama, descende!»

Bubali in margine clivi puncto temporis restiterunt; sed Akela plenissimo venantium ululatu exclamavit, atque alii post alios deorsum sese praecipitaverunt, velut naves vaporariae rapidas fluminum angustias transcurrentes. Harena lapidesque undique saliebant. Semel impetu capto retineri iam non poterant; antequam in imum alveum descenderent Rama Shere Khan olfecit et mugivit.

«Ha! ha!» super dorso eius Mowgli exclamavit. «Nunc intelligis!» Torrens nigrorum cornuum, orum spuma madentium, oculorum ardentium per fossam volvebatur sicut saxa tempore inundationis devoluta; bubali infirmiores ad latera pulsati per vites implicatas perrumpebant. Omnes iam quale negotium sibi instaret intellegere videbantur: terribilis ille bubalorum impetus erat, cui nulla tigris resistere potest.

Shere Khan tonitrua ungularum audivit, surgens per fossam graviter procurrit, huc illuc viam evadendi quaerens. Sed latera recta erant; progredi igitur cogebatur, cibo atque aqua gravis, quidvis potius quam pugnam passurus. Armentum per stagnum quod modo reliquerat transiit, mugitu angustum transitum replens.

Mowgli ex imo fossae aditu mugitum respondentem audivit et Shere Khan se convertentem conspexit (sciebat enim tigris satius esse contra mares pugnare quam contra feminas vitulos tutantes, si res ad ultimum veniret). Tum Rama titubavit, paene cecidit, sed super corpus quiddam molle perrexit; mares autem eum insequentes in alterum armentum plena vi inciderunt, bubalis infirmioribus tanta collisione prorsus e terra sublatis. Impetus utrumque gregem usque in planitiem tulit; cornibus fodiebant, pedibus tundebant, frendebant.

Mowgli opportunitatem observans e cervice Ramae desiluit, baculo in dextram laevamque feriens.

«Cito, Akela! Disiunge eos. Dissipa, ne inter se pugnent. Abige, Akela! Hei, Rama! Hei, hei, hei, filioli mei! Lente iam, lente! Omnia peracta sunt.»

Akela et Frater Cinereus huc illuc cursantes bubalorum crura leviter mordebant. Et quamquam armentum semel conversum in fossam iterum

impetum facere conatum est, Mowgli Ramae cursum deflectere potuit, quem ceteri in lacunas secuti sunt.

Shere Khan iam satis proculcatus erat. Mortuus erat; milvi iam ad eum descendebant.

«Fratres, morte canina periit,» Mowgli dixit, cultrum quaerens quem, postquam cum hominibus habitabat, collo circumdatum in vagina semper gerebat. «Numquam tamen certamen suscepisset. Pellis eius in Saxo Concilii pulchre apparebit. Celeriter agendum est.»

Puer inter homines educatus ne cogitavisset quidem se solum tigrem decem pedes longam excoriare posse; Mowgli autem prae omnibus noverat qua ratione pellis corpori bestiae adhaereret et quomodo detraheretur. Nihilo minus labor arduus erat. Per horam totam secabat, distrahebat, gemebat, lupis modo linguas exsertas otiose iacentibus, modo ad nutum eius concurrentibus et trahentibus. Subito manum in umero sensit; conversus Buldeo cum veteri sclopeto stantem aspexit.

Pueri vicum de fuga bubalorum docuerant. Buldeo indignatus exierat, cupidus Mowgli obiurgandi quod armentum negligentius custodisset. Lupi autem, ubi hominem appropinquantem viderunt, statim se abdiderunt.

«Quae ista dementia est?» iratus Buldeo inquit. «Putasne te tigrem excoriare posse? Ubi eum bubali interfecerunt? Ecce etiam tigris Claudus, cuius capiti centum rupiae propositae sunt! Age, age, neglegentiam tuam in armento dissimulabimus; fortasse etiam unam ex centum rupiis mercedis tibi dabo, postquam pellem ad Khanhiwaram detulero.» Tum subligaculum perlustrans silicem et ferrum ad ignem eliciendum quaesivit, seque inclinavit ut mystaces Shere Khan adureret.

Plerique venatores indigenae mystaces tigridum adurere solent, ne umbra mortui animalis eos infestet.

«Hem!» Mowgli secum dixit, dum pellem ex anteriore tigridis pede revellet. «Tu ergo pellem ad Khanhiwaram propter praemium portabis, mihique fortasse unam rupiam dabis? At ego pellem ad usum meum volo. Heus, senex, ignem istum aufer!»

«Quae verba ad summum vici venatorem iactas? Tua fortuna et bubalorum stultitia tigrem occiderunt. Modo cibum ceperat; aliter iam viginti milia passuum abesset. Ne rite quidem excoriare nosti, mendiculi filiole, et tamen me, Buldeo, vetas mystaces eius adurere! Mowgli, ne unam quidem annam ex praemio accipies, sed verbera gravissima. Recede a cadavere!»

«Per taurum quo emptus sum,» Mowgli dixit, dum pellem circa umerum abstrahere conatur, «debeone totum meridiem cum simia vetula verba terere? Huc, Akela! Iste me vexat.»

Buldeo adhuc super caput Shere Khan inclinatus subito in herba supinus prostratus est. Lupus ingens canus ei imminebat, Mowgli autem excoriandi opus continuabat tamquam solus in universa India esset.

«Ita,» inter dentes inquit, «prorsus recte dicis, Buldeo. Ne unam quidem annam mihi dabis. Vetus inter me et hanc tigrem claudam inimicitia intercedit, antiquissima quidem, et ego … ego vici.»

Ne Buldeo quidem iniuria fiat, si decem annis iunior fuisset, in silva Akelae obviam factus forsitan periculum subire ausus esset. Sed lupus qui pueri imperiis obtemperaret, cui cum tigribus hominum voracibus privata bella essent, vulgare animal non videbatur. Veneficium esse, artem magicam sceleratissimam, existimabat Buldeo, secum reputans num amuletum collo suspensum eum defensurum esset. Immotus iacebat, singulis momentis exspectans ut Mowgli quoque in tigrem converteretur.

«Maharaj! rex magne!» tandem rauca voce susurravit.

«Quid est?» Mowgli respondit, capite ne converso quidem, leviter subridens.

«Senex sum. Nesciebam te plus esse quam puerum pecorum custodem. Licetne mihi surgere et abire, an minister tuus me discerpere vult?»

«Abi, et pax te comitetur. Sed posthac ne praedam meam attingas. Sine eum abire, Akela.»

Buldeo claudicans quam citissime in vicum discessit, subinde retro respiciens ne Mowgli in portentum aliquod horribile mutaretur. Ubi ad vicum pervenit, de magicis artibus, fascino, veneficiis fabulas narravit, quibus sacerdos graviter commotus est.

Mowgli laborare perrexit; iam tamen fere vesper erat, cum tandem ipse et lupi pellem magnam variisque coloribus distinctam a corpore omnino detraxissent.

«Nunc hanc occultare, bubalosque domum reducere oportet! Adiuva me eos colligere, Akela.»

Ad vesperam inter nebulas bubali congregati sunt; ubi vico appropinquarunt, Mowgli lumina conspexit et conchas inflari tintinnabulaque in templo pulsari audivit. Dimidia fere pars vici ad portam eum exspectare videbatur. «Quoniam Shere Khan interfeci,» secum cogitavit. Sed subito lapidum imber circa aures eius striduit, vicani vero clamabant: «Venefice! Lupi catule! Silvae daemon! Abi! Cito discede,

alioquin sacerdos te rursus in lupum vertet. Sclopeto eum pete, Buldeo! Iaculare!»

Vetus sclopetum magno cum fragore sonuit; bubalus adhuc iuvenis dolore mugivit.

«Nova veneficia!» homines clamabant. «Ipse glandes avertit! Buldeo, bubalus tuus erat!»

«Quid tandem hoc sibi vult?» perculsus Mowgli dixit, dum lapides crebrius volarent.

«Non multum isti fratres tui a grege luporum differunt,» Akela tranquille considens respondit. «Si glandes aliquid significant, videtur mihi eos te expellere velle.»

«Lupus! Lupi catulus! Abi!» sacerdos clamavit, ramulum tulasi, herbae sacrae, agitans.

«Iterum? Prius quia homo eram; nunc quia lupus sum. Abeamus, Akela.»

Mulier quaedam, Messua scilicet, ad armentum accurrit et clamavit: «O fili, fili mi! Dicunt te magum esse qui pro arbitrio in bestiam mutari possis. Ego non credo; sed abi, alioquin te occident. Buldeo veneficum te dicit; ego tamen scio te necem Nathoo ultum esse.»

«Redi, Messua!» turba conclamavit. «Redi, aut lapidibus te obruemus!»

Mowgli breve quiddam atque asperum risit; lapis enim os eius percusserat. «Retro curre, Messua. Haec est una ex ineptis fabulis quas sub arbore magna ad vesperum narrant. Saltem pro vita filii tui satisfeci. Vale, et cito curre: armentum in vicum impellam celerius quam isti lapides conicere possint. Non sum magus, Messua. Vale!»

«Nunc iterum, Akela,» clamavit, «armentum intra portam compelle!»

Bubali iam ipsi in vicum redire cupiebant; vix Akelae ululatu egebant, sed per portam instar turbinis irruerunt, turbam huc illuc dissipantes.

«Numerate!» Mowgli per contemptum vociferatus est. «Fortasse unum ex eis subduxi. Diligenter numerate; posthac armenta vestra non pascam. Valete, filii hominum, gratiasque Messuae agite, quod non cum lupis meis introrsum venio ut vos per totam viam vici venemur.»

Conversus cum Lupo Solitario abiit; cumque ad sidera suspexit, laetitiam sensit. «Numquam posthac intra laqueos dormiam, Akela. Pellem Shere Khan tollamus et discedamus. Neque tamen vicum laedemus: Messua enim mihi benigna fuit.»

Luna planitiem orta luce lactea suffudit; tum vicani territi Mowgli conspexerunt, duobus lupis vestigia eius prementibus, sarcinam in capite

gestantem et constanti luporum cursu campos transcurrentem, quo multa milia passuum uno velut igneo impetu conficiuntur. Ipsi autem campanas templi tanto acrius pulsabant conchasque vehementius inflabant. Messua flebat; Buldeo vero narratiunculam suorum periculorum in silva ornamentis ita auxit, ut tandem diceret Akelam posterioribus pedibus constitisse et humano more locutum esse.

Luna iam occasura erat, cum Mowgli duoque lupi ad collem Saxi Concilii pervenerunt, ante speluncam Matris Lupae substiterunt.

«E grege hominum expulsus sum, Mater,» Mowgli clamavit, «sed pellem Shere Khan adfero, ut fidem datam exsolvam.»

Mater Lupa rigide e spelunca egressa est, catulis eam sequentibus; ubi pellem conspexit, oculi eius micuerunt.

«Dixi illi eo die quo caput umerosque in hanc speluncam intrusit, vitae tuae insidians, Ranuncule, dixi venatorem aliquando venandum futurum. Bene factum!»

«Bene egisti, Fratercule,» vox gravis e fruticeto insonuit. «In silva sine te soli eramus.» Tum Bagheera ad nudos pedes Mowgli accurrit. Una Saxum Concilii ascenderunt; Mowgli pellem super planam petram, qua Akela sedere solebat, explicuit et quattuor bambusorum surculis defixit. Akela super eam recubuit, veteremque clamorem concilium convocandi edidit: «Aspicite, aspicite diligenter, o lupi!» prorsus ut cum Mowgli primum ibi adductus esset.

Ex quo die Akela imperio deiectus erat, grex duce caruerat; pro suo quisque arbitratu venabatur et pugnabat. Nihilominus ex consuetudine vocationi responderunt: alii laqueis in quos inciderant claudi erant, alii vulneribus glandium claudicabant, alii ex malo victu scabie foedabantur, permulti aberant. Sed quotquot superfuerant ad Saxum Concilii venerunt, pellem Shere Khan striatam supra petram viderunt, ingentibus unguibus ex vacuis pedum extremitatibus pendentibus.

Tum Mowgli carmen subito excogitavit, quod velut sua sponte e pectore in fauces ascendit. Id magna voce cecinit, in pelle strepente sursum deorsum saliens, calcibus numerum pulsans, donec spiritus deficeret; inter singulas strophas Frater Cinereus et Akela ululabant.

«Aspicite diligenter, o lupi! Fidemne servavi?» Mowgli interrogavit. «Ita!» lupi conclamaverunt; lupus autem quidam laceris pilis ululavit:

«Duc nos iterum, Akela! Duc nos iterum, o hominis catule! Huius effrenatae vitae pertaesi sumus et iterum Liber Populus esse volumus.»

«Minime,» Bagheera blande fremuit. «Id fieri non potest. Cum ventres impleveritis, pristina forsitan vos dementia corripiet. Non frustra Populus Liber appellamini. Pro libertate pugnavistis; libertatem habetis. Edite eam, o lupi!»

«Et hominum et luporum grex me expulit,» Mowgli inquit. «Nunc solus in silva venabor.»

«Nos autem tecum venabimur,» quattuor catuli dixerunt.

Ita Mowgli cum quattuor catulis ex illo die per silvam venabatur. Neque tamen semper solus fuit; multis enim post annis vir factus uxorem duxit.

Sed haec adultis narranda fabula est.

Carmen Mowgli

Quod apud Saxum Concilii super pelle Shere Khan saltans cecinit

Carmen Mowgli! Ego, Mowgli, cano.
Audiat silva quae fecerim.
Shere Khan dixit se me occisurum esse—occisurum!
Ad portas vici sub crepusculum me, Mowgli Ranunculum, occidere minabatur!
Comedit atque bibit. Largiter bibe, Shere Khan:
quando enim iterum bibes?
Dormi et caedem somnia. Solus in pascuis maneo.
Frater Cineree, huc veni! Huc veni, Lupe Solitarie;
ingens enim venatio paratur!
Adducite magnos bubalos mares,
caerulea pelle, oculis iratis, armenti duces.

Huc illuc, ut iubeo, bubalos agitate.
Etiamne dormis, Shere Khan? Surge, o surge!
En ego adsum; tauri bubali autem a tergo sequuntur.
Rama, bubalorum rex, terram pede percussit.
O aquae Waingungae, quo Shere Khan fugit?
Non est Ikki ut cavernas fodiat,
neque Mao pavus ut volitet,
neque Mang vespertilio ut de ramis pendeat.

Tenues bambusi inter se crepitantes,
dicite mihi quo ille cucurrerit.
Eu! Ibi est! Euge! Ibi est!

Sub pedibus Ramae iacet Claudus!
Surge, Shere Khan! Surge et occide!
Ecce caro: frange bubalorum cervices!
Sst! Dormit. Ne nos quidem eum excitabimus;
tanta enim vis eius est.
Milvi descenderunt ut vim eius spectent;
formicae nigrae accesserunt ut cognoscant.
Magnus in honorem eius coetus fit.
Alala! Nullam vestem habeo qua me tegam.
Milvi me nudum conspicient;
coram omnibus istis verecundia teneor.
Da mihi tunicam tuam, Shere Khan,
da variis distinctam striis tunicam,
ut ad Saxum Concilii progrediar.

Per taurum quo emptus sum, quiddam spopondi,
parvum quidem: nunc sola tunica deest,
ut fidem datam exsolvam.
Cultro, cultro quo homines utuntur,
cultro venatoris me inclinans donum accipiam.
O aquae Waingungae, Shere Khan amore mei
tunicam suam mihi dat!
Trahe, Frater Cineree! Trahe, Akela!
Gravis est pellis Shere Khan.
Hominum grex irascitur:
lapides mittunt et puerilia loquuntur.
Os mihi sanguinat. Fugere liceat.

Per noctem, per calidam noctem,
mecum celeriter currite, fratres.
Luces vici relinquamus, lunam humilem petamus.
O aquae Waingungae, hominum grex me eiecit.
Nihil eis nocui; timebant tamen. Cur?
Vos quoque, grex luporum, me eiecistis.

Silva mihi clauditur, vici portae clauduntur. Cur?
Ut Mang inter bestias et aves volat,
sic inter vicum silvamque feror. Cur?
Super pelle Shere Khan salto;
cor tamen mihi valde grave est.

Os mihi lapidibus e vico coniectis cruentatur;
cor tamen laetum est, quia ad silvam redii. Cur?
Haec duo in me pugnant,
velut serpentes verno tempore inter se dimicant.
Aqua ex oculis manat; et tamen inter lacrimas rideo. Cur?
Duo Mowgli in me sunt;
pellis autem Shere Khan sub pedibus iacet.
Universa silva me Shere Khan occidisse scit.
Aspicite, aspicite diligenter, o lupi!
Heu! Cor mihi grave est ob res
quarum rationem intellegere non possum.

IV. Phoca Alba

O tace, parvule mi: iam nox a tergo recessit;
nigrescunt undae quae modo virides fulgebant.
Luna desuper undarum iuga prospiciens nos quaerit,
dum in mollibus sinibus inter susurrantes fluctus quiescimus.
Ubi fluctus fluctui occurrit, mollis tibi sit cervical;
o parvula phoca fessa, in orbem te placide convolve!
Nec te tempestas excitabit, nec squalus capere poterit,
in sinu maris lente se moventis dormientem.

Carmen cunabulare phocarum

Haec omnia aliquot ante annis acciderunt apud Novastoshnah, id est Promunturium Aquilonare Orientale, in insula Sancti Pauli, longe, longe in mari Beringiano. Limmershin, avis parva quam regulum hiemalem appellant, rem mihi narravit, cum vento in armamenta navis vaporariae Iaponiam petentis delatus esset. Eum in cubiculum meum deduxi atque per biduum calefeci cibumque dedi, donec satis recreatus est ut ad Sancti Pauli insulam revolaret. Limmershin avis perquam singularis est, sed veritatem narrare novit.

Nemo ad Novastoshnah accedit nisi negotii causa; soli autem qui ibi negotium certum agunt phocae sunt. Aestate centena centenaque milia ex frigido canoque mari eo conveniunt; nullum enim in toto orbe litus phocis aptiores sedes quam Novastoshnah praebet.

Hoc Sea Catch bene sciebat; omni igitur vere, ubicumque tum versabatur, recta ad Novastoshnah tamquam navis torpillis instructa natabat, ac mensem integrum cum sodalibus pugnando consumebat, ut optimum locum in saxis, quam proxime ad mare, obtineret. Quindecim annos natus erat Sea Catch, phoca ingens grisea villosa, quasi iuba quadam super umeros praedita, dentibus caninis longis et ferocibus.

Cum anterioribus pinnis corpus erigeret, ad quattuor pedum altitudinem se erigebat; pondus vero, si quis eum pendere ausus esset, ad septingentas fere libras pervenisset. Undique cicatricibus crudelium certaminum signatus erat, nec tamen umquam imparatus ad unum adhuc proelium.

Caput in latus inclinare solebat, quasi adversarium aspicere timeret; tum subito instar fulguris protrudebat. Ubi ingentes dentes in alterius phocae cervice firmiter defixi erant, evaderet illa, si posset; Sea Catch certe nullam ei opem laturus erat.

Phocam tamen victam numquam insequebatur, quod regulis litoris adversabatur. Locum tantum aquae proximum quaerebat, ubi fetus suos educeret. Sed cum quadraginta vel quinquaginta milia aliarum phocarum idem singulis annis quaererent, sibilatus, mugitus, rugitus, anhelitus adeo horrendi per litus exoriebantur ut vix tolerari possent.

Ex colliculo quodam, Collis Hutchinson appellato, spatium terrae per tria milia passuum et dimidium patens, phocis pugnantibus confertum, despicere licebat; fluctus autem capitibus phocarum passim notabantur, quae ad terram properabant ut certaminum partem suam susciperent. In ipsis undis, in harena, super saxis basalteis vetustate aquarum perpolitis pugnabant, tam stultae tamque aliorum commoda neglegentes quam ipsi homines.

Feminae vero ante postremam Maii partem vel initium Iunii ad insulam non veniebant, ne inter pugnantium corpora discerperentur. Iuniores vero, duorum, trium aut quattuor annorum, qui nondum sibi familiam constituerant, per pugnantium ordines semimiliarium in interiorem terram procedebant; ibi in arenosis collibus catervatim legionibusque ludebant, omnem herbam viridem attritu delentes. Hos holluschickie, id est caelibes, vocabant; ducenta fortasse vel trecenta milia in sola Novastoshnah erant.

Sea Catch iam quadragesimum quintum illius veris certamen modo confecerat, cum Matkah, coniunx eius mollis, nitida, lenibus oculis, e mari emersit. Ille, cute cervicis prehensa, eam in suum locum proiecit, aspere dicens: «Ut soles sero venis. Ubi fuisti?»

Sea Catch per quattuor menses quibus in litore morabatur nihil edere solebat; itaque plerumque iracundus erat. Matkah, prudentior quam ut contra responderet, circumspiciens blande murmuravit: «Quam diligens es! Ipsum veterem locum rursus occupasti.»

«Sane occupavi,» Sea Catch ait. «Aspice me!»

Viginti locis laceratus sanguinem fundebat; unus oculus paene exciderat, latera in frusta dilaniata erant.

«O vos mares, vos mares!» Matkah inquit, posteriore pinna se ventilans. «Cur non sapitis et locos vestros pacifice distribuitis? Tamquam cum Orca ipsa pugnaveris videris.»

«Nihil aliud feci quam pugnare, a medio Maio usque ad hunc diem. Hoc anno litus turpiter confertum est. Centum minimum phocas ex litore Lukannon locum familiae quaerentes conveni. Cur non quisque suis in sedibus manet?»

«Saepe cogitavi nos feliciores futuros, si ad Insulam Lutrarum potius quam in hanc turbam escenderemus,» Matkah respondit.

«Bah! Ad Insulam Lutrarum soli holluschickie pergunt. Si nos illuc proficisceremur, nos timere dicerent. Speciem dignitatis servare debemus, cara.»

Sea Catch caput superbe inter pingues umeros retraxit et per aliquot momenta dormire se simulavit; re vera autem diligenter observabat num quis eum ad certamen provocaret. Postquam omnes phocae cum feminis suis in terram convenerant, clamores earum etiam aliquot milium passuum in altum supra saevissimas procellas audiri poterant.

Vel parcissime numeratae plus decies centena milia phocarum in litore erant: senes, matres, infantes, holluschickie; pugnabant, colluctabantur, balabant, repentes ludebant, in mare gregatim militarique ordine descendebant atque ascendebant, omne terrae spatium, quoad oculi cernebant, occupabant, per nebulam turmatim discurrentes.

Apud Novastoshnah fere semper caligo est, nisi ubi sol breviter emergens omnia margaritico nitore iridisque coloribus illustrat.

In hac confusione natus est Kotick, infans Matkah, cui caput umerique prae cetero corpore magni erant, oculi pallidi caerulei aquosi, quales phocarum recens natarum esse solent. Sed in eius pilo nescio quid Matkah tam intentam effecit ut diutius contemplaretur.

«Sea Catch,» tandem inquit, «noster infans albus erit!»

«Conchae vacuae et alga arida!» Sea Catch fremens respondit. «Numquam in toto orbe phoca alba exstitit!»

«Quid tum?» Matkah dixit; «nunc tamen exsistet.» Tum molle illud et submisse modulatum carmen cecinit, quo omnes phocae matres infantes suos sopire solent:

Noli natare priusquam sex hebdomadas vixeris,
ne caput grave ad ima trahatur, pedesque sursum efferantur.
Ventorum procellae aestivae et orcae marinae
infantulis phocis periculosae sunt.
Periculosae sunt, parvule mi, vel maxime;
sed undas pedibus tunde, cresce ac robur cape:
sic nihil tibi mali accidet, fili patuli maris!

Parvulus quidem verba carminis nondum intellegere poterat. Prope matrem pinnis remigans et corpore sese trudens vagabatur; cum pater cum altera phoca pugnavisset, ambo per lubrica saxa volutantes rugirent, didicit celeriter e via se eripere. Matkah ad mare ad cibum quaerendum exire solebat, nec infans saepius quam alternis diebus alebatur; tum vero quantum edere poterat devorabat ac bene crescebat.

Primum in interiorem terram repere conatus est, ubi complura dena milia infantium eiusdem aetatis obvii fuerunt. Canum catulorum more una luserunt, in munda harena dormiverunt, rursus ludere coeperunt. Maiores natu in feturae locis eos non curabant; holluschickie suis campis se continebant; infantibus igitur amoenissimum ludendi otium erat.

Cum Matkah ex alto mari venatione rediret, protinus ad eorum campum ludicrum ibat et sicut ovis agnum quaerens balabat, donec filii sui balatum audiret. Tum rectissimo cursu ad eum properabat, pinnis anterioribus huc illuc feriens infantulosque dextra laevaque in caput volvens. Semper complures centenae matres per campos ludicros liberos suos quaerebant, itaque pueris nihil umquam quietis erat.

Sed, ut Matkah Kotick monuit: «Dummodo in aqua limosa non iaceas et scabiem contrahas, neve harenam duram in vulnus aut scalpturam trahas, neve in procelloso mari nates, nihil tibi hic nocebit.»

Phocarum infantes non magis quam hominum infantuli natare possunt; sed donec didicerint miseri sunt. Prima vice qua Kotick in mare descendit, fluctus eum extra vada abstulit, ingens caput submersum est, pinnulae autem posteriores in aerem surrexerunt, prorsus ut mater in carmine praedixerat. Nisi proximus fluctus eum ad litus rettulisset, submersus esset.

Postea didicit in parva litoris piscina iacere, fluctuum aestum corpus leviter tegere attollereque sinens, dum pinnis se moveret; magnos tamen fluctus, qui laedere possent, semper observabat. Duabus hebdomadibus pinnis uti didicit. Interea modo in aquam se volvebat, modo extra repens, tussiebat, grunniebat, litus conscendebat, brevem somnum in harena capiebat ac rursus in undas revertebatur, donec tandem se ad aquas vere natum esse intellexit.

Tum quanta cum sodalibus gaudia habuerit fingere potes: modo sub undas decurrere, modo summo fluctui insidere atque cum strepitu ac spuma in litus deici, dum ingens unda longe in terram volvit; modo cauda nixus maiorum more caput sibi scalpere, modo in lubricis saxis algis tectis, quae vix ex undis eminebant, se arcis regem esse fingere!

Interdum pinna tenuis, velut magni squali dorsum, prope litus lente natare videbatur. Sciebat hanc Orcam esse, cuius mos est phocarum infantibus, ubi potest, vesci. Tum Kotick sagittae instar ad litus contendebat, pinna autem sensim recedebat, tamquam nihil omnino quaereret.

Exeunte Octobri phocae per familias ac tribus Sancti Pauli insulam relinquere et in altum mare proficisci coeperunt. Iam de locis feturae nullae pugnae, holluschickie ubicumque volebant ludebant. «Proximo anno,» Matkah Kotick dixit, «inter holluschickie eris; hoc autem anno pisces capere discendum est.»

Una per Pacificum mare profecti sunt. Matkah ostendit quomodo supinus dormiret, pinnis ad latera subductis, rostro tantum extra aquam eminente. Nulla cunabula tam mollia sunt quam longa Pacifici maris unda lente se attollens. Cum Kotick totam cutem quasi acu pungi sentiret, Matkah docebat eum aquarum naturam percipere: tales enim aculeorum sensus tempestatem adventuram significabant, qua re quam celerrime natando discedendum esset.

«Brevi,» inquit, «quo tibi natandum sit ipse intelleges; nunc autem Porcum Marinum, delphinum illum sapientissimum, sequamur.» Turma delphinorum, nunc sub aquam se immergens, nunc rursus emergens, summa celeritate ferebatur; parvulus Kotick eos quantum poterat sequebatur. «Unde scitis quo vobis iter capiendum sit?» anhelans rogavit. Dux turmae oculum album volvit et submersus est. «Cauda mihi formicat, iuvenis,» respondit. «Id ventum procellosum a tergo venire significat.

Sequere! Si ad meridiem Aquae Lentæ»—lineam aequinoctialem significabat—«cauda tibi formicaverit, ventum procellosum ante te esse scito et ad septentrionem flecte. Sequere! Hic aqua mala praesagia praebet.»

Hoc unum ex innumeris erat quae Kotick didicit; semper enim aliquid novi discebat.

Matkah eum docuit asellos marinos et hippoglossos per dorsa sub aquis latentia insequi, pisciculos inter algas in cavernis latentes extrahere; circa naufragiorum reliquias, centum orgyias sub aqua sitas, circumire, ac tamquam sclopeti glandem per unam fenestram navis intrare, per alteram exire, dum pisces fugiunt; super fluctus saltare, cum fulgura universum caelum percurrunt, ac albatrosso cauda brevi et accipitri marino vento delatis pinnam humaniter agitare; quomodo ad trium quattuorve pedum altitudinem supra aquam more delphini salire posset, pinnis ad latera adpressis, cauda flexa; quomodo pisces volantes, quippe qui spinis abundent,

relinquendos esse; quomodo ex asello, decem orgyiis submerso, dum ipse summa celeritate fertur, partem umeri abripere; neve umquam ad cymbam aut navem subsistere atque intueri, maxime vero ad naviculam remis actam.

Exactis sex mensibus nihil fere erat quod de piscando in alto Kotick nesciret. Toto autem illo tempore ne pinnam quidem in siccam terram posuit.

Aliquando tamen, dum in aqua tepida prope insulam Iohannis Ferdinandi semisomnus iacebat, universum corpus languebat et torpebat, quemadmodum homines saepe verno tempore sentiunt. Tum recordatus est firma Novastoshnah litora septem milibus milium passuum distantia, sodalium ludos, algarum odorem, phocarum strepitum ac pugnas.

Eodem momento ad septentrionem conversus constanter natare coepit. Procedens multos sodales eodem tendentes convenit, qui clamaverunt: «Salve, Kotick! Hoc anno omnes holluschickie sumus; nunc in fluctibus apud Lukannon Ignis Saltationem agere possumus atque in herba nova ludere. Sed unde hanc pellem accepisti?»

Kotick iam paene prorsus candido pilo tegebatur; quamquam eo valde gloriabatur, tantum respondit: «Celeriter natate! Ossa mihi ipso terrae desiderio dolent.» Sic ad litora ubi nati erant omnes pervenerunt, audieruntque patres suos veteres inter volventem nebulam pugnantes.

Eadem nocte Kotick cum phocis anniculis Ignis Saltationem egit. Mare enim aestivis noctibus a Novastoshnah ad Lukannon igne quodam plenum est. Singulae phocae post se sulcum quasi oleo ardenti collucentem relinquunt, in saltu ardentem fulgorem spargunt, undae autem magnis lucis phosphoreae lineis ac gyris discinduntur. Tum in loca holluschickie interiora processerunt, per herbam recentem voluti, res quas in mari gesserant sibi invicem enarrarunt.

De Pacifico mari tam familiariter colloquebantur quam pueri de silva ubi nuces collegerint. Si quis sermonem eorum intellexisset, omnium accuratissimam illius maris tabulam componere potuisset. Holluschickie trium quattuorve annorum e Colle Hutchinson decurrentes clamaverunt: «Decedite, parvuli! Altum mare profundum est, neque adhuc quae in eo lateant scitis. Exspectate dum Promunturium Hornum circumiveritis. Heus, annicule, unde hanc candidam tunicam comparasti?»

«Non comparavi,» Kotick respondit. «Crevit.» Cumque iam illum provocatorem volutando eversurus esset, duo homines capillis nigris, latis faciebus rubris, post arenosum tumulum apparuerunt. Kotick, qui numquam antea hominem viderat, tussivit caputque demisit. Holluschickie

paucis passibus se removerunt et stupidi consederunt. Homines erant Kerick Booterin, princeps venatorum phocarum in insula, et Patalamon filius eius.

E vico parvulo, ne semimiliarium quidem a sedibus feturae distante, venerant, atque inter se deliberabant quas phocas ad saepta caedis agerent. Phocae enim ovium more abigebantur, ut aliquando ex pellibus earum tunicae conficerentur.

«Heus!» Patalamon exclamavit. «Aspice! Phoca alba!»

Kerick Booterin sub oleo fuligineque quibus obtectus erat paene expalluit. Aleuta enim erat, e gente cuius homines, ut ferunt, haud admodum mundi sunt. Tum preces murmure fundere coepit. «Noli tangere, Patalamon. Numquam phoca alba visa est, ex quo … ex quo natus sum. Forsitan umbra sit veteris Zaharrof. Ille proximo anno ingenti tempestate periit.»

«Ego certe ei non appropinquabo,» Patalamon inquit. «Malum omen est. Putasne eum vere Zaharrof reducem esse? Illi pro quibusdam ovis larorum pretium debeo.»

«Ne respexeris quidem,» Kerick respondit. «Agmen illud phocarum quattuor annorum intercipe. Hodie homines ducentas phocas excoriare debebant; sed initium temporis venandi est, et tirones sunt. Centum satis erunt. Cito!»

Patalamon duo ossa scapularum phocae ante gregem holluschickie inter se crepitavit; qui subito substiterunt, anhelantes et sufflantes. Tum propius accessit; phocae procedere coeperunt, Kerick autem eas versus interiorem terram compulit. Ne semel quidem ad sodales reverti conatae sunt. Centena centenaque milia phocarum eas abigi spectabant, sed perinde ludebant.

Solus Kotick rogabat quid fieret; nemo sodalium quicquam explicare poterat, praeter hoc unum: homines quotannis per sex hebdomadas aut duos menses phocas eo modo abigere solitos esse.

«Eos sequar,» dixit; oculi ei fere ex capite emergebant, dum post gregem corpore sese trahens properabat.

«Phoca alba nos insequitur!» Patalamon clamavit. «Primum hoc est quod phoca sola ad loca caedis venit.»

«Sst! Ne retro aspicias,» Kerick respondit. «Umbra Zaharrof est! De hac re cum sacerdote mihi colloquendum erit.»

Quamquam locus caedis semimiliarium tantum aberat, hora integra opus fuit ut eo pervenirent: Kerick enim sciebat phocas nimis celeriter actas incalescere, unde, cum excoriarentur, pili passim exciderent. Lente igitur praeter Cervicem Leonis Marini, praeter Domum Webster, processerunt

usque ad Domum Salis, quae extra conspectum phocarum in litore sita erat. Kotick anhelans atque admirans sequebatur.

Sibi videbatur ad ultimum mundi terminum venisse, sed strepitus locorum feturae a tergo non minus magnus audiebatur quam ferriviariae machinae per cuniculum currentis. Kerick tum super muscum consedit, ex sinu grave horologium stanneum protulit, et gregi dimidiam horam ad refrigerandum concessit. Kotick aquam ex nebula super margine pilei eius stillantem audire poterat.

Tum decem aut duodecim homines venerunt, singuli fustem tribus aut quattuor pedibus longum ferreis vinculis munitum gestantes. Kerick unam alteramve phocam monstravit quae aut a sodalibus morsu laesa aut nimis incaluerat; illas homines magnis caligis ex corio gutturis rosmari factis calcibus repulerunt. Tum Kerick «Agite!» exclamavit, viri vero quam citissime phocarum capita fustibus contundere coeperunt.

Decem post minuta parvulus Kotick sodales suos iam agnoscere non potuit. Pelles enim a rostro ad pinnas posteriores incisae erant, corporibus dereptae in unum cumulum terrae congestae. Hoc ei satis superque fuit. Conversus ad mare quam celerrime cucurrit (phoca per breve tempus celeriter currere potest), recentibus mystacibus horrore horrentibus.

Ad Cervicem Leonis Marini, ubi ingentes leones marini in ipso fluctuum margine sedent, capite supra pinnas provolutus in aquam frigidam se praecipitavit, ibi misere anhelans fluctuque se movens. «Quid hic accidit?» leo marinus aspere rogavit; solent enim leones marini ab aliis se separare.

«Scoochnie! Ochen scoochnie!»—quod valet «Solus sum, miserrime solus!»—Kotick dixit. «Omnes holluschickie in cunctis litoribus occidunt!»

Leo Marinus caput ad terram convertit. «Nugae!» inquit. «Sodales tui tam alte quam antea strepunt. Kerick senem vidisti gregem phocarum trucidantem. Hoc per triginta annos fecit.»

«Horrendum est,» Kotick respondit, dum fluctus super eum transibat; ille autem pinnis retro nixus tam sollerter se flexit ut vix tribus digitis ab acuto saxi margine abesset.

«Bene natasti, annicule!» Leo Marinus dixit, qui pulchrum natandi artificium aestimare noverat. «Ex tuo quidem sensu rem horribilem esse credo. Sed si vos phocae singulis annis huc venitis, homines profecto sedes vestras tandem cognoscent. Nisi insulam reppereris ad quam nulli homines accedant, semper ita abigemini.»

«Nullane talis insula exstat?» Kotick interrogare coepit.

«Hippoglossos, quos poltoos appellant, per viginti annos secutus sum; talem tamen nondum repperi. Sed age: videris libenter eos adloqui qui te praestant; cur non ad Insulam Rosmarorum natans Sea Vitch convenis? Forsitan aliquid sciat. Noli ita te iactare. Sex milia passuum natandum est; si ego in loco tuo essem, prius in terram escenderem paulumque obdormiscerem, parvule.»

Kotick consilium probavit. Ad suum litus circum natavit, in terram ascendit, dimidiam horam dormivit, totus, ut phocae solent, tremens et vellicans. Deinde recta ad Insulam Rosmarorum contendit, humilem saxorum planitiem paene ad orientem septentrionalem Novastoshnah sitam, ubique rupibus, scopulis, larorum nidis refertam, ubi rosmari seorsum gregatim habitabant.

Prope ipsum veterem Sea Vitch ad terram egressus est: illum immensum, foedum, tumidum, verrucis plenum, pingui cervice dentibusque longis prominentibus praeditum rosmarum Pacifici borealis, cui nulli sunt mores nisi dormienti. Tunc enim dormiebat, pinnis posterioribus partim in unda partim extra aquam positis.

«Expergiscere!» Kotick latratu dixit, cum lari magno clamore streperent.

«Heu! Ho! Hem! Quid est?» Sea Vitch ait, dentibus proximum rosmarum feriens et excitans; hic rursus proximum, ille alterum, donec omnes experrecti undique oculos circumferrent, nusquam tamen eo quo opus erat.

«Heus, ego sum!» Kotick in fluctibus saliens exclamavit, candidae parvaeque limaci similis.

«Age, utinam … me excorient!» Sea Vitch inquit. Omnes Kotick ita intuebantur, ut fingas consessum senum gravium ac somnolentorum puerulum contemplantium. Kotick autem de excoriandis phocis plura audire minime cupiebat, quippe qui nimis multa viderat. Itaque exclamavit: «Estne usquam locus quo phocae eant, ubi homines numquam veniant?»

«Abi et ipse quaere,» Sea Vitch oculos claudens respondit. «Facessito. Nos hic negotio occupamur.»

Kotick in aerem more delphini exsiluit atque summa voce clamavit: «Conchilega! Conchilega!» Sciebat enim Sea Vitch nullo umquam tempore piscem cepisse, sed conchas et algas rostro effodere solitum esse, quamquam se formidabilem simularet.

Ut par erat, Chickies, Gooverooskies, Epatkas—lari maiores, lari tridactyli, fraterculae marinae, quae semper occasionem contumeliae exspectant—clamorem susceperunt. Ita, Limmershin referente, per quinque

fere minuta ne sclopetum quidem in insula audiri potuisset. Omnes undique «Conchilega! Stareek, senex!» vociferabantur, dum Sea Vitch huc illuc volutatur, grunnit et tussit.

«Nuncne respondebis?» Kotick, omni spiritu paene exhausto, interrogavit.

«Vade et Vaccam Marinam roga,» Sea Vitch dixit. «Si adhuc vivit, illa tibi respondere poterit.»

«Quomodo Vaccam Marinam, si eam invenero, agnoscam?» Kotick rogavit, a litore deflectens.

«Sola in mari bestia Sea Vitch foedior est!» larus quidam magnus vociferatus est, sub ipsius rostro volitans. «Foedior et moribus peior! Stareek!»

Kotick ad Novastoshnah renatavit, larorum vocibus post se relictis. Ibi neminem invenit qui conatui suo, quo quietum phocis domicilium quaerebat, faveret. Dicebant homines holluschickie semper abegisse, id in quotidianis rebus numerandum, neque, si tristia spectare nollet, ad loca caedis sibi eundum fuisse. Sed nemo ex ceteris phocis ipsam caedem viderat, atque in hoc maxime Kotick a sodalibus differebat. Praeterea Kotick phoca alba erat.

«Quod tibi faciendum est,» Sea Catch senex, postquam filii casus audivit, inquit, «id est ut crescas et ingens phoca fias, qualis pater tuus est, utque in litore propriam sedem feturae teneas. Tum homines te quietum relinquent. Post quinque annos satis robustus eris ut pro te ipso pugnes.» Ipsa etiam Matkah, mater natura mitissima, «Numquam caedem prohibere poteris. Abi et in mari lude, Kotick,» dixit. Kotick igitur animo oppresso ad Ignis Saltationem profectus est.

Illo autumno, ubi primum licuit, litus reliquit, solusque profectus est, consilio quod in capite suo velut glande rotundo conceperat incitatus. Vaccam Marinam, si talis omnino in mari esset, quaerere statuerat, atque insulam quietam, firmis litoribus phocis aptis, ad quam homines pervenire non possent. Itaque sua sponte loca innumerabilia exploravit, a septentrione usque in Pacificum australem, interdum trecenta milia passuum uno die unaque nocte natans.

Plures casus expertus est quam narrari possint. Vix effugit squalum ingentem qui sub sole iacet, squalum maculosum, squalum mallei specie; multos etiam improbos vagos per maria errantes, pisces magnos et graves urbanissimos, conchas pectinatas maculis coccineis distinctas convenit, quae

per centenos annos uno loco adhaerent et inde superbe se gerunt. Numquam tamen Vaccam Marinam invenit, nullamque insulam suo animo placentem.

Si litus erat durum et firmum, post id clivo phocis ludendo apto, semper alicubi in extremo caelo fumus navis cetariae apparebat, ex cuius ollis adeps cetorum coquebatur; Kotick autem quid id significaret sciebat. Vel inveniebat signa phocas olim ibi versatas atque ab hominibus interfectas esse; quo cognito certus erat homines semel advenientes iterum venturos.

Albatrossum quendam antiquum, cauda mutila, convenit, qui Insulam Kerguelen paci et quieti aptissimam esse narravit. Quo cum Kotick venisset, immani grandinis nivisque procella, fulguribus tonitribusque comitata, paene in nigros scopulos coniectus confractusque est. Tamen, cum contra tempestatem eniteretur, vidit etiam ibi olim locum phocarum feturae fuisse. Eadem res in omnibus ceteris insulis quas invisit accidebat.

Limmershin totam earum insularum seriem recitavit; dicebat enim Kotick quinque aestates explorando consumpsisse, quattuor tamen mensibus singulis annis apud Novastoshnah quievisse, ubi holluschickie eum atque insulas fictas assidue deridebant.

Ad Insulas Galapagos venit, horridum locum siccum ad aequinoctialem lineam, ubi paene aestu exustus est; ad Insulas Georgias, Orcadas, Smaragdinam, Parvam Philomelae Insulam, Insulam Gough, Insulam Bouvet, Crosetas, atque etiam ad insulam tam parvam ut punctum videretur, australem Bonae Spei Promunturio. Sed ubique idem ab incolis maris audiebat: phocas olim illuc venisse, homines autem omnes interfecisse.

Etiam cum multis milibus passuum e Pacifico natavisset et ad Promunturium Corrientes venisset—id accidit cum ex Insula Gough rediret —pauca centena phocarum scabie foedarum super saxo invenit, quae homines etiam eo venire dicebant.

Id animum eius paene fregit. Circum Promunturium Hornum ad patrium litus redire coepit; iter septentrionale faciens in insula arboribus viridibus plena in terram escendit. Ibi phocam perantiquam, iam morientem, repperit; huic pisces cepit omnesque dolores suos enarravit. «Nunc,» inquit Kotick, «ad Novastoshnah revertar; etiamsi cum holluschickie ad saepta caedis agar, parvi faciam.»

Phoca vetus respondit: «Semel adhuc tenta. Ego ultimus sum ex Colonia Perdita Masafuera. Illis diebus quibus homines nos centenis milibus trucidabant, per litora fama ferebatur fore ut aliquando phoca alba e septentrione veniret atque populum phocarum ad tutas sedes duceret. Senex sum; diem illum videre non potero. Alii tamen videbunt. Iterum tenta.»

Kotick mystaces in orbem flexit—erant profecto pulcherrimi—et dixit: «Nulla praeter me phoca alba in his litoribus umquam nata est; neque ulla alia phoca, nigra sive alba, de novis insulis quaerendis umquam cogitavit.»

His verbis mirum in modum animo confirmatus est. Eadem aestate ad Novastoshnah reversus Matkah matrem rogantem audivit ut uxorem duceret et domicilium certum teneret. Iam enim non holluschick erat, sed phoca adulta, iuba candida crispa super umeros, pondere, magnitudine, ferocitate patri par. «Unum adhuc annum mihi concede,» inquit. «Memento, Mater, septimum semper fluctum longissime in litus ascendere.»

Mirum autem in modum etiam phoca quaedam femina eo anno nubere noluit, sed in proximum annum nuptias differre statuit. Cum ea Kotick nocte ante ultimam explorationem per totum Lukannon litus Ignis Saltationem egit. Hoc itinere ad occidentem profectus est; magnam enim hippoglossorum multitudinem vestigiis secutus erat, et, ut vires corporis retineret, centum minimum libris piscium quotidie indigebat.

Eos tam diu persecutus est, donec defatigatus est; tum in cavitate lenis undae longae, quae ad Insulam Cupri fertur, se complicavit atque dormivit. Litus illud optime noverat; itaque circa mediam noctem, cum se leviter in algarum stratum impingi sensisset, «Hem, hodie aestus valide fluit,» inquit. Sub aqua se convertit, oculos lente aperuit, membra extendit. Tum repente velut felis exsiluit: ingentes enim figuras in vado rostris explorantes, spissos algarum cirros carpentes videbat.

«Per magnas undas Magellani!» sub mystacibus inquit. «Quinam isti in alto mari incolae sunt?»

Nulli rosmaro, leoni marino, phocae, urso, ceto, squalo, pisci, sepiae, conchaeve quos Kotick umquam vidisset similes erant. Viginti ad triginta pedes longi, pinnis posterioribus carebant; loco earum latam quandam caudam, palae similem, habebant, quasi e corio madido excisam.

Tanta erat capitum ineptia ut nihil ineptius videri posset. Cum non pascebantur, in aqua profunda caudarum extremis innixi haerebant, graviter inter se inclinantes, pinnasque anteriores agitantes eo modo quo vir obesus brachium movet.

«Hem!» Kotick dixit. «Bene rem geritis, domini?» Ingentes illae bestiae inclinando pinnisque agitandis responderunt, ad instar ministri cuiusdam pedibus raninis. Cum rursus pascerentur, Kotick animadvertit labrum superius in duas partes scissum esse, quae ad pedis fere spatium diduci

rursusque coniungi poterant, integra algarum fascicula inter fissuras comprehensa. Algas deinde in os reponebant graviterque mandebant.

«Parum munde cibum capiunt,» Kotick dixit. Iterum inclinabantur, ille autem patientiam amittere coepit. «Bene,» inquit, «si forte in pinna anteriore articulum supernumerarium habetis, non est cur tam iactanter ostendatis. Scio vos eleganter inclinari; sed velim nomina vestra nosse.» Labra scissa movebantur, oculi virides vitrei fixi manebant, nec vox ulla reddebatur.

«Eho!» Kotick exclamavit. «Vos soli ex omnibus incolis quos conveni Sea Vitch foediores moribusque deteriores estis.»

Subito meminit quid larus magnus, cum ipse adhuc anniculus esset in Insula Rosmarorum, exclamarit. Retro in aquam revolutus est: tandem Vaccam Marinam repperisse cognoverat.

Vaccae marinae pergebant in algis sorbendo, pascendo, mandendo. Kotick eas omnibus linguis quas per itinera didicerat compellabat; paene enim tot linguas maris incolae norunt quot homines. At nullam responsionem accepit: Vacca Marina enim loqui non potest. Sex tantum ossa in cervice habet, cum septem esse debeant; aiunt id impedire quominus etiam cum suis sodalibus colloquatur.

Articulum autem in pinna anteriore praeterea habet, ut iam nosti; quem sursum deorsum huc illuc movendo quandam rudis significationis rationem efficit, signis quibus per telegraphum nuntii mittuntur similem.

Prima luce iuba Kotick horrida stabat, patientia autem eum prorsus deseruerat, quasi cum cancris mortuis in profundum demersa. Tum vaccae marinae lentissime ad septentrionem iter instituere coeperunt, interdum subsistentes ut ridicula inter se consilia, caput inclinantes, agerent. Kotick eas secutus secum dicebat: «Tam stolidae bestiae iam dudum caesae essent, nisi insulam aliquam tutam reperissent. Quod Vaccae Marinae satis tutum est, phocis quoque satis tutum erit. Utinam tamen properent!»

Longum laboriosumque ei fuit hoc iter. Grex numquam plus quadraginta quinquagintave milia passuum uno die procedebat; nocte ad pastum consistebat, numquam procul a litore discedebat. Kotick circum eas, supra infraque eas natabat, nec tamen semimiliario quidem cursum earum accelerare poterat. Quo magis septentrionem petebant, eo crebriores consessus inclinantium capitum habebant. Kotick impatientia mystaces paene sibi praemordebat, donec animadvertit eas cursum tepidae aquae sequi; tum eas maiore reverentia prosequi coepit.

Nocte quadam per lucidam aquam demergi coeperunt—velut lapides descenderunt—et primum ex quo Kotick eas noverat summa celeritate natare. Kotick secutus velocitatem miratus est; numquam enim existimaverat Vaccam Marinam tam valide natare posse. Ad scopulum litori adiacentem contenderunt, qui ad profundum usque descendebat, in obscurumque foramen sub ipsius radice, viginti orgyias infra mare, se immiserunt.

Longissimus ille sub aqua cursus erat, atque Kotick aere recenti vehementer indigebat priusquam per cuniculum obscurum, quo illae eum ducebant, emergere posset.

«Pro di immortales!» inquit, cum ad alterum exitum in aquam apertam emergens anhelaret ac sufflaret. «Longa fuit immersio, sed operae pretium erat.»

Vaccae marinae inter se dispersae iam segnes ad oram pulcherrimorum litorum quae Kotick umquam viderat pascebantur.

Longissima saxa aquarum motu polita per multa milia passuum extendebantur, ad phocarum sedes feturae prorsus apta. Post ea campi harenosi duri leniter in interiorem terram ascendebant, ludis idonei; undae erant in quibus phocae saltare possent, herba longa in qua volutari, colles ex harena compositi quos ascendere et descendere liceret. Quod autem omnium praestantissimum erat, Kotick ex ipso aquae sensu, qui veram maris phocam numquam fallit, cognovit nullos homines eo umquam venisse.

Primum exploravit num pisces satis abundarent; deinde iuxta litora natans insulas humiles, harenosas ac pulcherrimas numeravit, partim candida nebula sensim circumfusa occultas. Longe ad septentrionem in mari series syrtium, vadium, saxorumque patebat, quae nullam navem propius quam sex milia passuum a litore admissura erat. Inter insulas autem et continentem mare profundum sub ipsas rupes perpendiculares usque procedebat; sub rupibus alicubi cuniculi os latebat.

«Haec est altera Novastoshnah, decies autem melior,» Kotick inquit. «Vacca Marina multo sapientior est quam putabam. Homines per illos scopulos descendere non possunt, etiamsi ulli adessent; syrtes autem ex parte maris navem quamlibet in frusta confringerent. Si usquam in mari tutus locus est, hic certe est.»

Iam phocam illam quam domi reliquerat animo cogitabat. Quamquam ad Novastoshnah redire properabat, omnem tamen regionem diligenter exploravit, ut omnibus interrogantibus certo responderet.

Tum demergens cuniculi os accurate exploravit, atque per aquas ad meridiem incurrit. Nemo praeter Vaccam Marinam aut phocam suspicari potuisset talem locum exstare; cumque postea ad rupes retro respexisset, ipse Kotick vix credidit se sub eis natavisse.

Sex dies in redeundo consumpsit, etsi non segniter natabat. Cum paululum supra Cervicem Leonis Marini in terram escenderet, primum omnium eam phocam convenit quae eum exspectaverat; quae ex oculis eius statim intellexit illum tandem insulam repperisse.

At holluschickie, pater Sea Catch et reliquae omnes phocae eum deriserunt, cum quae invenisset exposuisset. Phoca quaedam iuvenis eius fere aetatis dixit: «Pulchre quidem dicis, Kotick, sed non potes ex ignoto quodam loco revenire atque nos ita imperitando abigere. Memento nos pro locis nostris feturae pugnasse, quod tu numquam fecisti. Tu per mare passim errare malebas.»

Ceteri riserunt, illa autem iuvenis phoca caput huc illuc iactare coepit. Eodem enim anno nuper uxorem duxerat, de qua magnifice gloriabatur.

«Nihil habeo pro quo de feturae loco pugnem,» Kotick inquit. «Volo tantum vobis omnibus locum ostendere ubi salvi eritis. Quorsum pugnamus?»

«At si certamen detrectare conaris, nihil est quod amplius dicam,» illa phoca iuvenis foedo risu respondit.

«Sequerisne me, si vicero?» Kotick rogavit. Oculi ei viridi quodam fulgore micuerunt, adeo iratus erat quod pugnare omnino cogeretur.

«Bene,» iuvenis neglegenter respondit. «Si viceris, sequar.»

Ne spatium quidem ei datum est ad sententiam mutandam. Kotick caput protinus extendit, dentes in adipem cervicis iuvenis phocae adegit; tum in posteriores pinnas sese reiciens adversarium per litus detraxit, quassavit, evertit. Deinde ad phocas rugiens exclamavit: «Per hos quinque annos pro vobis quantum potui laboravi. Insulam inveni ubi tuti eritis; sed nisi capita a stultis vestris cervicibus avellam, numquam credetis. Nunc vos docebo. Cavete vobis!»

Limmershin mihi narravit se numquam in vita sua—quamquam singulis annis decem milia phocarum ingentium certantia videat—numquam omnino tam terribilem impetum vidisse, qualem Kotick in ipsa loca feturae fecit. Quamcumque ingentem phocam nactus est, in eam se praecipitavit, guttur momordit, strangulavit, impulsit, tundit, donec misericordiam grunnitu peteret; tum in latus abiectam reliquit et in proximam impetum fecit.

Kotick enim numquam quattuor menses ieiunaverat, ut phocae maiores singulis annis faciebant; itinera vero per altum mare vires corporis integras servaverant. Praeterea—quod maxime valebat—numquam antea pugnaverat. Candida iuba crispa ira erigebatur, oculi ardebant, magni dentes canini fulgebant, magnificusque erat visu.

Sea Catch senex, pater eius, filium praetervolantem conspexit, qui phocas veteres canitie asperas velut hippoglossos huc illuc trahebat, iuvenes autem caelibes passim evertebat. Tum Sea Catch rugiens exclamavit: «Licet stultus sit, omnium tamen qui in litore sunt fortissimus pugnator est! Ne patrem tuum oppugnes, fili! Tecum sto!»

Kotick rugitu respondit. Sea Catch, mystacibus erectis, tamquam machina vaporaria anhelans, graviter in proelium ingressus est; Matkah autem et illa phoca quam Kotick uxorem ducturus erat humi se contraxerunt atque mares suos admiratae sunt. Praeclarissimum sane proelium fuit. Duo illi pugnaverunt, quoad ulla phoca caput tollere auderet; ubi nulla iam caput attollere ausa est, per totum litus una, ingenti fastu, latere ad latus ambulabant, rugientes.

Nocte, dum septentrionales caeli luces per nebulam micantes fulgerent, Kotick nudam rupem conscendit atque dispersas feturae sedes et phocas laceratas sanguinolentasque despexit. «Nunc,» inquit, «didicistis quod docere volebam.»

«Per capillos meos!» Sea Catch vetus dixit, corpus graviter attollens, nam crudeliter caesus erat. «Ne Orca quidem ipsissima eos peius lacerasset. Fili, te gloriari possum; et praeterea ego quoque ad tuam insulam veniam—si modo ea insula exstat.»

«Audite, o vos pingues maris porci,» Kotick rugivit. «Quis me ad cuniculum Vaccae Marinae sequetur? Respondete, aut iterum vos docebo.»

Murmur per omnia litora audiebatur, maris aestui leniter labenti simile. «Veniemus,» milia vocum fessarum responderunt. «Kotick, Phocam Albam, sequemur.»

Tum Kotick caput inter umeros demisit, oculosque superbe clausit. Neque iam alba phoca apparebat: a capite ad caudam sanguine prorsus rubebat. Vulnerum tamen suorum ne unum quidem inspicere vel attingere dignatus esset.

Hebdomada post cum exercitu suo—decem fere milibus holluschickie phocarumque seniorum—ad septentrionem, versus cuniculum Vaccae Marinae, profectus est, ipse dux agminis. Qui autem apud Novastoshnah remanserunt eos stultos appellabant. Proximo tamen vere, cum apud areas

piscatorias Pacifici maris omnes convenissent, phocae Kotick de novis litoribus ultra Vaccae Marinae cuniculum tanta miracula narraverunt ut plures pluresque Novastoshnah relinquerent.

Nec sane omnia uno tempore effecta sunt: phocae enim non nimis intellegentes sunt, longoque spatio indigent ut res animo perpendant. Sed anno post annum plures e Novastoshnah, Lukannon, reliquisque sedibus feturae ad loca quieta et ab undis tuta transibant. Ibi Kotick aestatem totam agit, singulis annis maior, pinguior, robustior factus; holluschickie circum eum ludunt, in illo mari quo nullus homo venit.

Lukannon

Carmen magnum maris profundi, quod omnes phocae Sancti Pauli canunt, cum aestate ad sua litora redeunt. Est quasi triste quoddam gentis phocarum carmen sollemne.

Mane sodales conveni (heu, quam senex iam sum!),
ubi super scopulos aestivus aestus maris fremens volvebatur;
audivi choros eorum fragorem fluctuum superantes:
Litora Lukannon—vicies centenis milibus vocum resonantia.

Carmen amoenarum sedium iuxta salsas paludes,
carmen turmarum exsultantium per arenosos colles labentium,
carmen nocturnarum chorearum quibus mare flammis micabat:
Litora Lukannon—priusquam venatores phocarum venerunt!

Mane sodales conveni (numquam iam conveniam!);
legionibus veniebant atque ibant, totam oram obscurantes.
Et per aequor spuma conspersum, quo vox pervenire poterat,
novos appulsos salutabamus et cantu in litus ducebamus.

Litora Lukannon—ubi hibernum triticum alte crescit!
Lichenes madidi ac laceri, nebula salsa omnia perfundens!
Ludorum nostrorum plana, assiduo motu nitentia ac polita!
Litora Lukannon—domus ubi nati sumus!

Mane sodalibus occurri, iam fracto dispersoque agmini.
Homines nos in aqua glandibus feriunt, in terra fustibus contundunt;
ad Domum Salis nos velut oves stupidas et mansuetas agunt.

Nos tamen de Lukannon canimus—qualis erat antequam venatores
venissent.

Converte, converte ad austrum alas; o Gooverooska, perge!
Nuntia proregibus maris alti miserias nostras,
priusquam litora Lukannon, velut inane squalorum ovum quod procella
in litus eiecit,
filios suos agnoscere desinant!

V. Rikki-Tikki-Tavi

Ad specum quo serpens intraverat,
Rubicundus Oculus Rugosae Pelli clamabat.
Audite quid pusillus Rubicundus Oculus dicat:
«Nag, exi et cum morte salta!»
Oculus contra oculum, caput contra caput;
(Serva numerum, Nag.)
Hinc alterutrum mori necesse est;
(Ut tibi placuerit, Nag.)
Gyrus gyro, flexus flexui respondeat;
(Fuge atque late, Nag.)
Heus! Mors cucullata frustra percussit!
(Vae tibi, Nag!)

Haec est historia magni illius belli quod Rikki-tikki-tavi in balneis amplae domus intra praesidia Segowlee sitae solus gessit. Adiuvit eum Darzee, avis quaedam quae folia sutura coniungit; consilium quoque dedit Chuchundra, sorex moschifer, qui numquam in medium pavimentum procedit, sed semper iuxta parietes repit. At ipsum certamen Rikki-tikki confecit.

Ichneumon erat, pilo caudaque feli non dissimilis, capitis autem figura moribusque mustelae propior. Oculi et extremus mobilissimi rostri apex roseo colore erant; sive priore sive posteriore pede quemlibet corporis locum scalpere poterat. Caudam ita horrere faciebat, ut scopae qua lagenae purgantur similem videres. Clamor eius bellicus, cum per longam herbam properaret, hic erat: «Rikk-tikk-tikki-tikki-tchk!»

Aestate quadam ingens aquarum inundatio eum e cuniculo, ubi cum patre matreque habitabat, rapuit atque per fossam iuxta viam sitam volutantem, pedibus repugnantem ac stridulos clamores edentem abstulit. Fasciculum herbae fluitantem nanctus ei adhaesit, donec sensu caruit. Ubi ad se rediit, in media horti semita sub ardenti sole iacebat, aqua miserabiliter madidus; puer autem parvus dicebat: «Ecce ichneumon mortuus! Funus ei faciamus.»

«Minime», inquit mater pueri; «domum eum feramus atque siccemus. Fortasse nondum mortuus est.»

Itaque domum illum intulerunt. Vir procerus pollice et indice levavit atque non mortuum esse sed paene suffocatum pronuntiavit. Lana igitur gossypina involutum ad igniculum calefecerunt, donec oculos aperiret et sternutaret.

«Iam», inquit vir ille procerus, Anglus qui in eam domum nuper immigraverat, «ne eum terreamus; potius videamus quid facturus sit.»

Nihil difficilius est quam ichneumonem terrere: tanta enim a rostro ad caudae extremum curiositate flagrat. Toti generi ichneumonum haec est quasi sententia: «Curre et rem explora.» Erat autem Rikki-tikki verus ichneumon. Lanam inspexit, eam ad edendum inutilem iudicavit, totam mensam circumcucurrit, assedit, pilos composuit, se scalpsit, in humerum pueri exsiluit.

«Ne timeas, Teddy», inquit pater; «sic amicitiam sibi conciliat.» «Heu! sub mento me titillat», respondit Teddy.

Rikki-tikki inter collum pueri atque vestis collare despexit, aurem eius odoratus est, deinde in pavimentum descendit atque assidens nasum sibi fricavit.

«Dii boni!» inquit mater Teddyi. «Et fera quidem bestiola est! Tam mansueta videtur quod eam benigne excepimus.» «Omnes ichneumones eiusmodi sunt», respondit maritus. «Modo Teddy cauda eum non arripiat neque caveae includere conetur, per totum diem domum intrabit et exibit. Aliquid esculenti ei demus.»

Crudae carnis frustulum ei dederunt, quo mirifice delectatus est. Ubi comedit, in porticum exiit, in sole consedit, et pilos excitavit ut ad ipsas radices siccarentur. Tum demum se melius habere sensit.

«Plura in hac domo investiganda sunt», secum dixit, «quam tota mea familia per totam vitam investigare possit. Hic certe manebo omniaque explorabo.»

Totum illum diem per domum discurrens consumpsit. In labris balneariis paene submersus est; nasum in atramentarium mensae scriptoriae immersit, eumque ad extremam viri magni cigari partem adussit, cum in eius genu ascendisset ut scribendi rationem spectaret. Sub vesperum in cubiculum Teddyi cucurrit, ut videret quo modo lucernae oleo subterraneo alitae accenderentur. Cum Teddy cubitum iret, Rikki-tikki quoque lectum conscendit. Sed inquietus erat comes: ad quemque nocturnum strepitum exsurgere atque eius causam explorare cogebatur. Ultimo parentes Teddyi filium inspecturi intraverunt et Rikki-tikki in pulvino vigilantem offenderunt. «Hoc mihi non placet», mater ait; «puerum mordere potest.»

«Nullo modo», pater respondit; «tutior est Teddy hac bestiola custode quam si canem venaticum custodiae haberet. Si nunc serpens in cubiculum irreperet—» Sed mater Teddyi rem tam horribilem ne cogitare quidem volebat.

Prima luce Rikki-tikki, Teddyi humero insidens, in porticum ad primum ientaculum venit; dederunt ei fructum musae et ovi cocti partem. In omnium singillatim genibus consedit. Nam quilibet ichneumon bene educatus sperat fore ut aliquando domum hominum incolat atque cubiculis libere pervagetur; mater autem Rikki-tikki, quae quondam in domo praefecti militaris Segowlee habitaverat, filium diligenter docuerat quid agere oporteret, si umquam albos homines convenisset.

Tum Rikki-tikki in hortum exiit quid ibi esset visurus. Hortus erat spatiosus et dimidia tantum parte cultus: frutices rosarum quas Marschalli Niel appellabant, magnitudine parvis aediculis aequales, citreae aurantiaeque arbores, bambusarum densi caespites atque altae herbae silvulae. Labra Rikki-tikki lingua perstrinxit. «Egregius est hic venationis locus», inquit; cauda cogitatione ipsa velut scopa intumuit, atque per hortum ultro citroque properavit, omnia odorando, donec e rubo spinoso miserabiles voces audivit.

Darzee erat, avis sutrix, et coniunx eius. Duo magna folia inter se adduxerant, fibras per margines quasi fila consuerant, sinumque inter folia gossypio et mollissimo plumarum villo impleverant; ita nidum pulcherrimum fecerant. Ille huc atque illuc pendebat, dum ambo in margine sedentes plorabant.

«Quid accidit?» quaesivit Rikki-tikki. «Miserrimi sumus», inquit Darzee. «Heri unus e pullis nostris e nido decidit; Nag eum devoravit.» «Hem!» ait Rikki-tikki. «Id sane dolendum est. Sed peregrinus hic sum: quis est Nag?»

Darzee et uxor in nido trepidi sese contraxerunt neque responderunt. Nam e densa herba sub spineto sibilus humilis, horridus et frigidus auditus est, qui Rikki-tikki duos integros pedes retro desilire coegit. Tum e gramine paulatim, digitum post digitum, surrexit caput Nag, magni colubri nigri, una cum collo dilatato quasi cucullo; quinque pedes a lingua ad extremam caudam longus erat. Tertia corporis parte supra terram elata, huc illuc librabatur, tamquam levis taraxaci floccus vento agitatus; Nag Rikki-tikki oculis malignis serpentis intuebatur, quorum obtutus, quidquid serpens interea cogitet, numquam mutatur.

«Quis sit Nag?» inquit serpens. «Ego Nag sum. Magnus deus Brahm primum nostri generis serpentem, qui cucullum explicaverat ut dormientem deum a sole defenderet, signo suo insignivit, quod omnibus nostris dedit. Aspice et time!» Collo amplius dilatato, Rikki-tikki in posteriore eius parte maculam conspexit, ocello fibulae, in quem uncinus inseritur, persimilem. Paulisper timuit; at ichneumon diu timere non potest. Etsi vivum colubrum numquam antea viderat, mater eum mortuorum serpentium carne nutrierat, atque sciebat munus cuiusque ichneumonis adulti esse cum serpentibus pugnare eosque devorare. Hoc idem Nag noverat, et in imo gelidi cordis recessu ipse metuebat.

«Age», inquit Rikki-tikki, cauda rursus hispida, «sive hoc signo ornatus es sive non es, num tibi honestum videtur pullos e nido raptos devorare?»

Nag secum cogitabat atque minimos herbae motus post tergum Rikki-tikki observabat. Intellegebat ichneumonem in horto sibi familiaeque suae, serius ociusve, exitium esse allaturum; volebat tamen adversarium incautum reddere. Caput igitur paulum demisit et in latus inclinavit. «Colloquamur», inquit. «Tu ova edis; cur ego aves non edam?»

«Post te! Respice post tergum!» cantavit Darzee.

Rikki-tikki prudentior erat quam ut tempus intuendo consumeret: quantum potuit in altum exsiluit; sub ipso caput Nagainae, nefariae coniugis Nag, quasi telum praeterstriduit. Illa colloquentes a tergo furtim adrepserat ut Rikki-tikki interficeret, et cum ictum frustratum videret, saevum sibilum edidit. Rikki-tikki paene in dorsum eius decidit. Si iam vetulus ichneumon fuisset, cognovisset id ipsum tempus esse quo uno morsu spinam ei frangeret; sed formidabat ictum illum colubri, qui subito atque horribiliter in adversarium retorquetur. Momordit quidem, sed parum diu dentibus haesit; e cauda rapide conversa sese eripuit, Nagaina saucia et irata relicta.

«O sceleste, sceleste Darzee!» exclamavit Nag, quantum potuit ad nidum in spineto elatus. Sed Darzee nidum eo loco struxerat quo serpentes pertingere non poterant; nidus autem huc atque illuc tantum oscillabat.

Oculi Rikki-tikki iam rubescere et ardere coeperunt—ita enim ichneumones ira inflammantur. In cauda et posterioribus pedibus instar parvi cuiusdam kanguri resedit, undique circumspiciens et indignatione dentibus crepitans. At Nag et Nagaina inter herbas evanuerant. Serpens ictu aberrante numquam quicquam dicit neque ullo signo indicat quid deinceps moliatur. Rikki-tikki eos sequi nolebat, cum dubitaret num duobus simul

serpentibus par esset. Itaque ad semitam glarea stratam prope domum properavit ibique ad deliberandum consedit. Res ei gravissima erat.

Si veteres de natura animalium libros legeris, ibi scriptum invenies ichneumonem, cum serpente pugnans morsum acceperit, ad herbam quandam medicinalem confugere qua sanetur. Sed falsum est. Victoria solum velocitate oculorum pedumque constat: hinc ictus serpentis, illinc saltus ichneumonis. Cum autem nullus oculus motum capitis serpentini, dum ferit, assequi possit, res multo mirabilior est quam ulla herba magica. Rikki-tikki se adhuc iuvenem esse sciebat; eo magis sibi gratulabatur, quod impetum a tergo factum effugisset. Fiducia igitur eius crevit, et cum Teddy per semitam accurreret, paratus erat blanditias accipere.

Sed dum Teddy se inclinabat, aliquid in pulvere leviter contorsit atque tenuissima voce dixit: «Cave: ego mors sum!» Karait erat, pusillus serpens fusco et pulverulento colore, cui iacere in nuda pulverulenta terra praecipue placet. Venenum eius tam perniciosum est quam magni colubri; sed quia parvus est, nemo eum magni facit, atque eo maiorem hominibus perniciem infert.

Oculi Rikki-tikki iterum rubuerunt; ad Karait saltitans accessit, singulari illo nutanti oscillantique incessu quem a maioribus acceperat. Ridiculum id quidem visu est, sed corporis aequilibrium tam perfecte servatur ut, quamcumque in partem velit, e vestigio prosilire possit; hoc autem cum serpentibus dimicanti magno est usui. Rikki-tikki, si rem cognovisset, intellexisset se iam longe gravius periculum adire quam si cum Nag pugnaret. Nam Karait adeo exiguus tamque velociter convertitur ut, nisi ichneumon eum prope ipsum occipitium momorderit, contrarium ictum in oculum aut labrum accipiat. Hoc tamen Rikki nesciebat. Oculis totis rubentibus ultro citroque nutabat, locum ubi dentes figeret quaerens.

Karait in eum impetum fecit; Rikki in latus prosiluit et ad mordendum se proripere conatus est. Sed malignum illud caput, pulverulento cano colore, paene humerum eius tetigit; corpus serpentinum transilire coactus est, capite inimici calcibus eius prope imminente. Teddy domum versus clamavit: «Aspicite! Ichneumon noster serpentem interficit!» Mater Teddyi exclamavit; pater fuste armatus accurrit. Sed priusquam adveniret, Karait longius quam par erat sese proiecerat, Rikki-tikki exsiliens in tergum eius desiluerat, capite inter priores pedes demisso, quam proxime ad cervicem dentes infixerat atque inde se in latus volutaverat. Morsu illo Karait omnibus membris torpens iacebat. Rikki-tikki, suae gentis vescentis more, iam a cauda eum devorare parabat, cum recordatus est plenum ventrem

ichneumonem tardum facere. Si totas vires et celeritatem ad futuros casus servare volebat, corpus macrum esse oportebat.

Igitur sub ricini fruticibus in pulvere se volutavit, dum pater Teddyi mortuum Karait fuste percutiebat. «Quid hoc prodest?» secum Rikki cogitavit. «Ego rem totam iam perfeci.» Tum mater Teddyi eum e pulvere levavit, amplexa est atque clamavit eum filium a morte servavisse; pater eum divino quodam beneficio datum esse dicebat, Teddy autem magnis et paventibus oculis omnia contemplabatur. Rikki-tikki de tanto tumultu haud parum delectabatur, quippe cuius causam omnino ignoraret. Eadem ratione mater Teddy ipsum, dum in pulvere luderet, blande complecti potuisset. Sed Rikki gaudio plane fruebatur.

Eadem nocte, dum cena apponebatur, inter vitrea pocula vinaria mensae ultro citroque ambulabat. Ter etiam se delicatis cibis explere potuisset; sed Nag Nagainaeque memor erat. Quamvis mater Teddyi manibus eum mulcere et ipse Teddyi humero considere pergratum esset, oculi interdum ei rursus rubescebant atque longum illud belli signum edebat: «Rikk-tikk-tikki-tikki-tchk!»

Teddy in cubiculum suum eum portavit et sub mento sibi dormire iussit. Rikki-tikki nimis bene institutus erat quam ut morderet aut unguibus laederet. Simul tamen ac Teddy obdormivit, ad nocturnam domus explorationem abiit. In tenebris Chuchundrae, sorici moschifero, iuxta parietem reptanti occurrit. Miserrimum animalculum erat, maerore paene confectum: tota nocte queritur et stridet, animos sibi addere conatus ut in medium cubiculum prorumpat; at numquam eo pervenit.

«Noli me interficere!» paene lacrimans ait Chuchundra. «Rikki-tikki, quaeso, noli me occidere!» «Num putas eum qui serpentes perimit sorices quoque occidere?» fastidiose respondit Rikki-tikki. «Qui serpentes necant, a serpentibus necantur», Chuchundra multo miserabilius ait. «Quid si Nag me pro te per obscuram noctem habeat?» «Nihil omnino est quod timeas», ait Rikki-tikki. «Nag enim in horto est, quo te numquam adire novi.»

«At Chua, mus cognatus meus, mihi narravit—» inquit Chuchundra, atque subito conticuit. «Quid narravit?» «Sst! Ubique Nag est, Rikki-tikki. Melius egisses si cum Chua in horto collocutus esses.» «Non sum collocutus; tu igitur mihi rem narrare debes. Dic ocius, Chuchundra, alioquin te mordebo!»

Chuchundra consedit, et usque adeo flevit ut lacrimae e mystacibus defluerent. «Ego infelix sum atque abiectissimus», singultans ait.

«Numquam tantum animi habui ut in medium cubiculum currerem. Sst! Nihil tibi dicere audeo. Nonne audis, Rikki-tikki?»

Rikki-tikki auscultavit. Domus erat silentio prorsus oppressa; tamen sibi videbatur exiguissimum crepitum percipere, tam tenuem quam si vespa per vitrum fenestrae ambularet: aridum scilicet squamarum serpentis lateres radentium stridorem. «Nag vel Nagaina est», secum ait; «per canalem balnei reptat. Recte monuisti, Chuchundra; cum Chua colloqui debueram.»

Ad balneum Teddyi clam accessit, sed nihil ibi repperit; inde ad balneum matris. In ima parte parietis tectorio laevi inducti later quidam exemptus erat, ut aqua e labro deflueret. Rikki-tikki per marginem lapideum iuxta labrum sese insinuans audivit Nag et Nagainam, extra domum sub luna submissa voce colloquentes.

«Simul ac domus hominibus vacaverit», inquit Nagaina marito, «ille quoque excedere cogetur; tum hortus rursus noster erit. Tacitus intra, et memento primum omnium virum procerum mordendum esse, qui Karait occidit. Deinde redi ac mihi nuntia, ut una Rikki-tikki venemur.»

«Sed an certum est nobis ex hominibus necandis aliquid lucri fore?» quaesivit Nag. «Omnia lucrabimur», respondit illa. «Cum domus inanis esset, num ullus ichneumon in horto nostro erat? Dum domus inanis erit, nos horti rex et regina erimus. Memento etiam ova nostra in cucumerario posita mox exclusum iri—fortasse cras—tumque liberis nostris spatium ac quietem necessaria fore.» «Non animadverteram», ait Nag. «Intrabo; sed Rikki-tikki deinde insequi nihil opus erit. Virum magnum uxoremque occidam, etiam puerum, si potero; tum clam discedam. Domus hominibus vacabit, atque Rikki-tikki abibit.»

His auditis Rikki-tikki ira odioque toto corpore contremuit. Iam vero per foramen canalis caput Nag apparuit, secutum pedibus quinque frigidi corporis. Tametsi ira incensus erat, cum ingentem illum colubrum cerneret, graviter exterritus est. Nag sese in spiram collegit, caput erexit atque in obscurum balneum inspexit; Rikki oculos eius micantes videre poterat.

«Si hic eum occidero», secum Rikki-tikki reputabat, «Nagaina rem cognoscet; sin in aperto pavimento cum eo dimicavero, ille superiores partes habebit. Quid igitur faciam?»

Nag sese huc illuc movit; tum Rikki-tikki eum e maxima urna aquaria, qua labrum impleri solebat, bibentem audivit. «Bene», ait serpens. «Cum Karait occideretur, vir magnus baculum habebat; fortasse nunc quoque habet. Sed cum mane lavatum venerit, baculum certe non feret. Hic igitur

manebo donec veniat. Nagaina, audisne? Hic in loco frigido ad lucem usque opperiar.»

Nemo exterius respondit; Rikki-tikki intellexit Nagainam discessisse. Nag autem circa inferiorem urnae aquariae partem, qua illa tumebat, se spira post spiram circumvolvit atque ita consedit; Rikki-tikki immotus velut mortuus mansit. Post horam unam sensim, musculo post musculum moto, urnae appropinquare coepit. Nag dormiebat. Rikki magnitudine dorsi eius perspecta deliberabat ubinam aptissime mordendo prehenderet. «Nisi primo saltu spinam eius fregero», secum ait, «pugnare adhuc poterit. Sin pugnabit—o Rikki!» Crassitudinem cervicis sub cucullo inspexit; maior erat quam ut eam faucibus complecti posset; caudam autem mordere nihil praeter rabiem Nag excitaret. «Caput igitur petendum est», tandem secum dixit, «caput supra cucullum. Quod ubi prehendero, numquam dimittam.»

Protinus insiluit. Caput Nag nonnihil ab urna remotum, sub arcu eius iacebat; simul ac dentes in caput infixit, Rikki dorsum in curvam rubri fictilis vasis partem obnixit, ut caput solo affigeret. Hoc ei unum tantum temporis momentum praebuit; illo autem quam maxime usus est. Tum instar muris quem canis huc illuc quassat, hac illac iactari coepit, per pavimentum, in altum, deorsum, magnis per orbem ambagibus; at oculis rubentibus numquam dentes relaxavit. Corpus ingens serpentis tamquam flagellum curriculi per pavimentum volvebatur, situlam stanneam et vas saponis et penicillum quo cutis lavatur evertens, in stanneum balnei latus crebro impingens. Rikki-tikki etiam arctius faucibus premebat, quippe qui se ad mortem contundendum esse crederet et ob familiae suae decus mallet dentibus infixis quam ore laxato mortuus reperiri. Vertigine correptus, membris dolentibus, totus quasi discerptus iacebat, cum subito post tergum eius sonitus quasi tonitruum exarsit. Ventus calidus eum sensu privavit, fulgor igneus ruber pilos adussit. Vir enim procerus strepitu excitatus e sclopeto utrumque tubum simul exoneraverat, Nag sub ipso cucullo conficiens.

Rikki-tikki oculis clausis adhuc haerebat, certissimus iam se mortuum esse. Sed caput Nag non movebatur. Tum vir procerus eum sustulit atque dixit: «Ecce idem ichneumon, Alicia! Pusillus nobis nunc vitam servavit.» Mater quoque Teddyi pallidissima advenit et quod de Nag reliquum erat vidit. Rikki-tikki in cubiculum Teddyi se traxit ibique dimidiam paene noctis reliquae partem omnes artus diligenter quassando egit, ut exploraret num re vera, ut sibi videbatur, in quadraginta fragmenta discerptus esset.

Mane orto, quamquam membra eius omnia rigebant, rebus tamen a se gestis vehementer gaudebat. «Restat Nagaina», inquit, «quae quinque serpentibus Nag similibus saevior erit; neque scire licet quando ova de quibus dixit excludantur. Pro di immortales! Darzee conveniendus est.»

Ne ientaculum quidem exspectavit, sed ad spinetum cucurrit ubi Darzee tota voce carmen victoriae canebat. Fama mortis Nag per hortum iam pervagata erat; nam homo cui purgamenta colligenda erant corpus in acervum sordium abiecerat. «O stultissime plumarum fascicule!» indignans Rikki-tikki clamavit. «Num hoc tempus cantandi est?»

«Nag mortuus est, mortuus est, mortuus est!» cantabat Darzee. «Fortissimus Rikki-tikki caput eius dentibus apprehendit et non dimisit; vir procerus baculum tonantem attulit, et Nag in duas partes divisus est! Numquam amplius pullos meos devorabit!»

«Haec omnia vera sunt. Sed Nagaina ubi est?» quaesivit Rikki-tikki, undique diligenter circumspiciens. «Nagaina ad balnei canalem venit et Nag vocavit», pergebat Darzee, «et Nag egressus est in extremo baculo; eum enim minister baculi extremo impositum extulit atque in purgamentorum acervum abiecit. Canamus Rikki-tikki magnum, rubris oculis insignem!» Et gutture inflato Darzee rursus cantare coepit.

«Si ad nidum tuum ascendere possem, pullos tuos evolverem!» inquit Rikki-tikki. «Numquam nosti quid quo tempore faciendum sit. Tibi illic in nido satis tuto esse licet; mihi autem infra bellum est. Paulisper cantare desine, Darzee.» «Propter Rikki-tikki magnum et pulcherrimum cantum intermittam», inquit Darzee. «Quid vis, o Nag horrendi interfector?»

«Iam tertium te interrogo: ubi est Nagaina?» «Prope stabula in sordium acervo, Nag lugens. Magnus est Rikki-tikki dentibus niveis!» «Dentibus meis albis nihil opus est! Num quando audisti ubi ova sua reposuerit?» «In cucumerario, parte quae proxima muro est, ubi sol totum fere diem incidit. Ibi ante aliquot hebdomadas ea abscondit.»

«Et hoc mihi indicare supervacaneum putasti? Prope murum, ais?» «Rikki-tikki, nonne ova eius devoraturus es?» «Devorare quidem non in animo habeo. Darzee, si vel tantillum tibi mentis est, ad stabula evola et alae fractae speciem praebe, ut Nagaina te persecutura usque ad hunc rubum traducatur. Ego ad cucumerarium pervenire debeo; si nunc illuc irem, illa me videret.»

Darzee adeo levi erat ingenio ut non nisi unam cogitationem simul animo continere posset. Et quia pullos Nagainae ex ovis, sicut suos, nasci sciebat, primo iniquum videbatur ova ea interimere. Uxor autem eius

sapientior erat; noverat ova colubrorum postea colubros futuros. Itaque e nido avolavit, Darzee relicto qui pullos calefaceret et carmen de Nag mortuo pergeret. Darzee non paucis in rebus hominibus simillimus erat.

Uxor eius ante Nagainam, quae iuxta sordium acervum erat, alis tremebundis volitavit atque exclamavit: «Heu! Ala mihi fracta est! Puer ille e domo saxum in me misit et alam fregit!» Tum etiam acrius, quasi magno dolore vexata, volitavit. Nagaina caput extulit et sibilavit: «Tu Rikki-tikki admonuisti, cum ego eum interficere vellem. Profecto locum pessimum ad claudicandum elegisti.» Et per pulverem delabens ad Darzeae uxorem processit.

«Puer saxo alam meam fregit!» uxor Darzei vociferabatur. «Bene! Fortasse hoc solacio mortua frueris, quod puero parem gratiam reddam», inquit Nagaina. «Maritus meus hodie in purgamentis iacet; at ante noctem puer in domo immotus iacebit. Quid fugiendo proficis? Certe te adsequar. Stultula, me aspice!» Sed Darzei uxor melius noverat; avis enim, si oculis serpentis oculos obiecerit, tanto terrore torpet ut se movere nequeat. Itaque lamentabili voce stridens, humi quasi debilis volitabat neque alis e terra sese attollebat; Nagaina gressum accelerabat.

Rikki-tikki eas per semitam a stabulis ad domum properare audivit, et totis viribus ad cucumerarii partem muro proximam cucurrit. Ibi inter stramenta sole tepefacta circa melones sollertissime occultata viginti quinque ova repperit, ova gallinarum pumilionum magnitudine, non testa dura sed molli cute albicante circumdata. «Vix uno die praeveni», secum dixit. Nam in ovis serpentulos intra membranam convolutos videre poterat, nec dubitabat quin, simul ac erumperent, singuli hominem aut ichneumonem necare possent. Quam celerrime potuit, summas ovorum partes dentibus diripuit atque serpentulos compressit; stramenta identidem movit, ne quod ovum praeteriret. Tres tantum supererant, et Rikki-tikki iam secum risum edebat, cum uxorem Darzeae vociferantem audivit:

«Rikki-tikki! Nagainam ad domum perduxi! In porticum intravit; heu, propere veni! Caedem parat!»

Rikki-tikki duo ova fregit; tertium ore prehensum retro e cucumerario se devolvit, atque qua maxima poterat celeritate ad porticum accurrit. Teddy cum patre matreque ibi ad primum ientaculum consederat. Sed Rikki-tikki animadvertit eos nihil edere: lapidum instar immobiles sedebant, vultibus pallidissimis. Nagaina in stragulo iuxta sellam Teddyi sese in orbem contorserat, tam prope nudum eius crus ut uno ictu id ferire posset, atque lente huc illuc librans carmen victoriae sibilabat.

«O fili viri magni qui Nag interfecit», inquit, «ne moveare. Nondum parata sum: paulisper exspecta. Omnes tres ne se moveant! Si vos moveritis, feriam; si non moveritis, nihilominus feriam. O stultissimi homines, qui meum Nag occidistis!» Teddy in patrem oculos defixerat; pater nihil aliud poterat nisi summissa voce monere: «Quiesce, Teddy, quiesce. Ne moveare. Teddy, immobilis mane.»

Tum Rikki-tikki adveniens exclamavit: «Te verte, Nagaina! Verte te atque mecum pugna!» «Suo tempore», respondit illa, ne oculos quidem inde avertens. «Tibi mox rationem reddam. Aspice amicos tuos, Rikki-tikki: iacent immobiles et pallent; timent; moveri non audent; si uno passu propius accesseris, feriam.»

«Ova tua respice», inquit Rikki-tikki, «in cucumerario prope murum. Abi et inspice, Nagaina!» Magna serpens dimidia corporis parte conversa ovum in porticu conspexit. «Ah! Mihi da», ait. Rikki-tikki alterum pedem ad hoc, alterum ad illud ovi latus posuit; oculi iam sanguinei erant. «Quantum putas ovum serpentis valere? Quantum pullum colubri, immo pullum colubri regii? Quantum ultimum—ipsum postremum—ex universa tua sobole? Cetera omnia iuxta cucumerarium formicae iam devorant.»

Nagaina toto corpore converso, ob unicum ovum reliquarum rerum oblita est. Rikki-tikki vidit patrem Teddyi magnam manum subito proicere, humerum pueri comprehendere, eumque per mensulam in qua pocula thearia stabant in tutum locum, extra serpentis ictum, rapere.

«Decepta! Decepta! Decepta! Rikk-tck-tck!» cachinnabat Rikki-tikki. «Salvus est puer; ego—ego—ego fui qui heri nocte in balneo Nag cucullo comprehendi!» Tum quattuor simul pedibus saltabat, capite ad pavimentum paene demisso. «Huc illuc me concussit, sed excutere non potuit. Iam mortuus erat priusquam vir magnus sclopeto eum in duas partes divideret. Ego rem feci! Rikki-tikki-tck-tck! Age igitur, Nagaina, mecum dimica. Non diu vidua eris.»

Nagaina, postquam occasionem Teddyi interficiendi amisit, ovum inter pedes Rikki-tikki conspexit. «Redde mihi ovum, Rikki-tikki. Redde ultimum ovorum meorum; discedam et numquam revertar», inquit cucullo demisso. «Discedes sane et numquam reverteris», respondit ille, «nam ad sordium acervum, ubi Nag iacet, proficisceris. Pugna, vidua! Vir magnus iam ad sclopetum petendum abiit! Pugna!»

Rikki-tikki circum Nagainam undique saltabat, semper ita se continens ut ictus eius vitaret; oculi pusilli quasi carbones candentes fulgebant. Nagaina corpus in orbem contraxit et in eum erupit; Rikki-tikki sursum

retroque desiluit. Iterum atque iterum atque iterum illa impetum faciebat; totiens caput eius cum ictu in porticus tegetem feriebat, atque rursus in spiram sese componebat, qualis est lamina in spiram contorta, qua horologium movetur. Tum Rikki-tikki circum ipsam saltabat, ut a tergo posset adoriri; illa itidem circumvertebatur, ut caput suum adversario opponeret. Quare cauda eius in tegete stridens quasi folia sicca vento acta sonabat.

Rikki ovi oblitus erat. Ovum adhuc in porticu iacebat. Nagaina paulatim ad id accessit, donec, dum Rikki-tikki paulisper spiritum ducit, ovum faucibus arripuit et, ad gradus porticus versa, per viam velut sagitta aufugit; Rikki-tikki a tergo insequebatur. Cum coluber pro vita fugit, tam celeriter labitur quam flagellum in equi collo subito vibratum.

Rikki-tikki sciebat necesse esse eam comprehendere, alioquin totum certamen denuo futurum. Nagaina ad altas herbas iuxta spinetum recta tendebat. Rikki currens Darzee audivit stultum illud victoriae carmen adhuc cantantem. Sed prudentior erat Darzei uxor. E nido evolavit, cum Nagaina appropinquaret, atque alis circa caput serpentis volitavit. Si Darzee quoque adiuvasset, fortasse serpentem a via avertissent; at illa cucullum modo depressit atque cursum tenuit. Brevis tamen illa mora tantum Rikki-tikki profuit ut serpentem adsequeretur; et cum Nagaina in cuniculum muris, ubi cum Nag habitaverat, se praecipitem demitteret, ille albis dentibus extremo eius caudae haesit atque una in tenebras delapsus est. Rarissimi autem ichneumones, etiam senes et cautissimi, colubrum intra ipsum specum sequi audent.

Intra specum tenebrae erant; nec Rikki scire poterat quando cuniculus dilataretur spatiumque Nagainae praeberet quo se converteret et eum feriret. Dentes tamen pertinacissime infixos tenebat, pedesque ad inhibendum cursum in declivi calidae umidaeque terrae in latera extendebat.

Tum herba circa os specus moveri desiit. «Actum est de Rikki-tikki!» ait Darzee. «Funebre ei carmen canamus! Mortuus est fortissimus Rikki-tikki! Nam Nagaina eum sub terra certe interficiet.» Et statim miserabile carmen ipse finxit atque cantare coepit. Ubi ad locum maxime flebilem pervenit, herba rursus tremuit, et Rikki-tikki terra obtectus ex antro gradatim, pedem post pedem trahens, evasit atque mystaces lingua purgavit. Darzee exiguo clamore cantum abrupit. Rikki-tikki pulverem e pilis concussit et sternutavit. «Peractum est», inquit; «vidua numquam amplius exibit.» Formicae autem rubrae, quae inter stipites herbarum habitabant, hoc

audiverunt atque ordine aliae post alias in specum descendere coeperunt, exploraturae an vera dixisset.

Rikki-tikki inter herbas in orbem sese contraxit ibique obdormivit; dormivit ac dormivit ad seram usque postmeridianam horam, nam illo die gravem operam praestiterat.

«Nunc», experrectus inquit, «ad domum redeam. Darzee, Aerarium certiorem fac; is omnem hortum docebit Nagainam mortuam esse.» Aerarius avis est quae sonum reddit quasi malleolus aeneam ollam pulsaret; id autem assidue facit, quod cuiusque horti Indici quasi praeco est, omnesque res novas quibuslibet audire volentibus pronuntiat. Dum Rikki-tikki semitam ascendebat, primum audivit eum signo velut parvo tintinnabulo ad cenam vocante attentionem petere, tum constanti sono nuntiare: «Tin-tin-toc! Nag mortuus est—ton! Nagaina mortua est! Tin-tin-toc!» Qua re omnes horti aves cantare coeperunt et ranae coaxare; etenim Nag et Nagaina non minus ranas quam aviculas devorare solebant.

Cum Rikki domum pervenisset, Teddy eiusque mater—quae adhuc valde pallida erat, quippe quae paulo ante animo defecerat—et pater obviam exierunt atque prope lacrimantes eum amplexi sunt. Nocte illa omnia quae apponebantur manducavit, donec nihil amplius capere posset; tum in humero Teddyi cubitum ivit, ubi mater eum sero filium inspectura invenit.

«Vitas nostras et vitam Teddyi servavit», illa marito ait. «Cogita modo: nos omnes a morte eripuit.» Rikki-tikki subito experrectus est, nam ichneumones somno levissimo utuntur. «Ah, tu es!» ait. «Quid me ita vexas? Omnes colubri mortui sunt; etiamsi non essent, ego hic adsum.»

Merito Rikki-tikki suis rebus gestis gloriari poterat; attamen numquam insolenti superbia elatus est. Hortum autem, ut ichneumon decet, dentibus, saltibus, impetibus, morsibus custodivit, donec nullus coluber intra parietes caput ostendere auderet.

Carmen Darzei in honorem Rikki-tikki-tavi

Cantor sum simul et sutor:
duplicia mihi gaudia sunt.
Canticis ad caelum missis glorior,
et nido quem consuo glorior.
Supra infraque fila duco: sic carmen texo, sic nidum consuo.

Rursus pullis tuis cane,
mater, extolle caput!
Malum quod nos angebat occisum est;
mors in horto ipsa mortua iacet.
Terror inter rosas latitans iam nihil potest: in sterquilinium abiectus
mortuus est!

Quis nos servavit, quis tandem?
Nidum eius nomenque narrate.
Rikki, fortis, fide dignus,
Tikki, cui oculi flamma micant,
Rikk-tikki-tikki, eburneis dentibus, venator flammeos habens oculos!

Aves ei grates agant,
pinnis caudae expansis, sese inclinantes.
Philomelae verbis eum laudate—
immo ego ipse laudabo.
Audite! Rikki laudes canam, cui cauda scopae similis est oculique rubent!
(Hic Rikki-tikki cantum interpellavit; reliqua carminis pars periit.)

VI. Toomai Elephantorum

Memor ero qualis olim fuerim; taedet me funis atque catenae.
Memor ero veteris roboris et rerum omnium quas in silva gerebam.
Non amplius dorsum homini pro fasciculo arundinum saccharinarum vendam;
ad meum genus, ad silvarum incolas in suis latebris revertar.

Egrediar donec dies illuxerit, donec aurora exoriatur;
ad venti intactum osculum, ad aquae puram blanditiam egrediar.
Obliviscar anuli cruri impositi, palum cui alligatus sum confringam;
antiquos amores repetam, sodalesque quos nemo dominus regit!

Kala Nag, quod nomen Anguem Nigrum significat, per septem et quadraginta annos imperio Indico omnibus quibus elephantus inservire potest muneribus fideliter functus erat. Cum autem viginti saltem annorum esset quando captus est, septuaginta fere annos natus erat: aetatem elephanto satis provectam. Meminerat se, grandi corio fronti imposito, tormentum bellicum in alto luto haerens protrudisse, idque ante bellum Afghanicum anni MDCCCXLII, cum nondum ad summum robur pervenisset. Mater eius Radha Pyari, id est Radha Carissima, quae eadem in venatione qua Kala Nag capta erat, priusquam illi dentes lactei excidissent, eum monuerat elephantos qui timerent semper aliqua iniuria affici. Kala Nag consilium utile esse experientia didicerat. Nam cum primum globus tormentarius displosisset, ululans retrocesserat in acervum sclopetorum ordinatim congestorum, quorum mucrones ferrei mollissimas eius corporis partes pupugerunt. Itaque ante vigesimum quintum aetatis annum timorem deposuit; tum ex omnibus quos Indorum imperium habebat elephantis carissimus et diligentissime curatus erat.

Tabernacula iter facientium, quorum pondus mille ducentarum librarum erat, in superiore India portaverat. Deinde machina vaporariae gruis in navem sublatus fuerat, per dies multos mari vectus, atque in regione longinqua, saxosa, ab India remota, mortarium bellicum tergo gestare iussus. Ibi imperatorem Theodorum in Magdala mortuum iacentem viderat, ac denuo navi vaporaria domum redierat; tum, ut milites dicebant, numisma belli Abyssinici meruerat. Decennio post apud locum Ali Musjid appellatum elephantos socios frigore, comitiali morbo, fame atque solis

aestu periisse conspexerat. Postea in meridiem plurima milia passuum missus erat, ut magna trabium e ligno tectonae confectarum pondera apud Moulmein in horreis lignariis traheret et in acervos collocaret. Ibi elephantum iuvenem inoboedientem, qui debitam laboris partem subterfugiebat, paene interfecerat.

Inde ab opere lignis trahendis amotus est; cum aliquot decenis ceterorum elephantorum ad eam rem institutorum in collibus Garo ad elephantos feros capiendos adhibebatur. Imperium enim Indiae elephantos diligenter tuetur. Unum est ministerium cui nihil aliud agendum sit nisi eos venari, capere, mansuefacere atque per varias terrae partes pro operum necessitate distribuere.

Kala Nag decem pedes plenos ad summum humerum altus erat. Dentes eius ad quinque pedes resecti atque extremitatibus aeneis circulis ligati erant ne finderentur. Sed iis truncatis dentibus plura efficiebat quam alius elephantus nondum domitus integris et acutis. Cum per complures hebdomadas elephanti passim vagantes summa cautione per montes acti essent, atque quadraginta vel quinquaginta ingentes ferae in ultimam saepem coactae, magna porta e truncis arborum colligatis facta gravi fragore post eos decidisset, Kala Nag signo dato in illud facibus ardentibus collustratum, tubarum sonitu strepens, velut inferorum tumultum ingrediebatur. Hoc plerumque nocte fiebat, cum facium flamma tremula distantias diiudicari impediret. Ex universa multitudine elephantum maximis et ferocissimis dentibus praeditum deligebat, eumque contundendo et impellendo ad quietem redigebat, dum viri aliis elephantis insidentes minoribus funes iniciebant atque eos vinciebant.

Nullum pugnae genus erat quod ille sagax vetulus Anguis Niger ignoraret. Saepius enim vulnerato tigri, se ad eum in saltum proicienti, fortiter restiterat, proboscide molli subter corpus tuta convoluta, atque tigridi in eum insilienti capite falcis instar repente oblique impulso, qua ratione ipse excogitaverat, ictum in medio saltu inflixerat. Tigrim humi prostratum ingentibus genibus premebat donec cum gemitu et ululatu vita exiret, nec quidquam superesset nisi striatum pilorum fasciculum, quem Kala Nag cauda ipsius prehensa trahebat.

«Ita est», dicebat Maior Toomai, eius rector, filius Nigri Toomai qui eum in Abyssiniam duxerat et nepos illius Toomai Elephantorum qui ipsius captivitatem viderat. «Nihil Anguis Niger timet nisi me. Iam tres generationes familiae nostrae eum alentes et curantes vidit; etiam quartam videbit.» «Et me timet», addebat Minor Toomai, qui totam quattuor

pedum altitudinem erigebat, uno tantum panno indutus. Decem annos natus erat, Maioris Toomai filius natu maximus; mos autem postulabat ut adultus patri succederet in collo Kala Nag residens atque gravem ferreum aculeum, quem *ankus* vocant, tractaret, longo patris avi proavique usu politum.

Vere rem norat: ipse enim sub umbra Kala Nag natus erat, antequam ambulare didicisset cum extrema proboscide eius lusisset, primum ubi pedibus consistere potuerat elephantum ad aquam duxerat. Kala Nag autem ne cogitare quidem poterat fore ut acutis pueri iussis non pareret; non magis id cogitabat quam eo die, quo Maior Toomai fuscum infantem sub dentes eius admoverat eumque dominum futurum salutare iusserat, de puero necando cogitaverat.

«Ita», inquit Minor Toomai, «me timet!» Itaque magnis passibus ad Kala Nag accessit, «O porce vetule et pinguis» eum appellavit, atque singulos pedes deinceps tollere iussit. «Vah!» inquit. «Magnus tu elephantus es!» Caput villosum commovit patris verba imitatus. «Imperium quidem elephantos pecunia emit; at nostri sunt nosque rectores eorum sumus. Cum senex eris, Kala Nag, veniet aliquis dives rex Indicus, qui magnitudinem et mores tuos probos admiratus te ab imperio emat. Tum nihil habebis quod agas nisi aureos annulos auribus ferre, sedem auream, quam howdah vocant, tergo, rubrum auro distinctum pallium in lateribus, ac primum in regiis pompis incedere. Ego vero collo tuo insidens, o Kala Nag, argenteum stimulum tenebo; homines ante nos baculis aureis instructi current, clamantes: "Locum regi elephanto date!" Bene quidem erit, Kala Nag; sed non tam bene quam nunc in silvis venamur.»

«Humph!» inquit Maior Toomai. «Puer es atque ferus ut bubali vitulus. Haec per montes discursatio minime optima imperii militia est. Senesco ego, elephantosque feros non amo. Da mihi stabula elephantorum e lateribus structa, singula cuique elephanto stabula, palos validos quibus tuto alligentur, vias amplas planasque in quibus exerceantur, non haec castra semper nunc huc nunc illuc movenda. Ah! Bona erant Cannapurae praesidia: forum prope erat, nec plus tribus horis quotidie laborabamus.»

Minor Toomai stabula Cannapurae bene meminerat et tacuit. Vitam castrensem multo malebat, atque vias illas amplas planasque oderat, ubi cotidie e sepositis pabuli agris gramen effodere et reliquum diem Kala Nag vinctum inquietumque contemplando conterere cogebatur.

Ipsi placebat per calles arduos, quibus soli elephanti transire possent, eniti; subito in vallem infra se videre; longe per montes feros elephantos

pascentes aspicere; sues pavonesque pavidos inter pedes Kala Nag fugientes spectare; aestivos imbres densos et calidos, cum colles vallesque quasi fumo implerentur; matutina tempora nebula pulcherrima circumfusa, quibus nemo sciret ubi postea castra ponenda essent; continuam cautamque ferorum elephantorum impulsionem; denique novissimae noctis tumultum, cursum, faces et clamores, cum elephanti in saepem ut saxa per deiectum montem provoluta influerent, exitum frustra quaererent, in trabes robustas irruerent, atque hominum clamoribus, ardentibus facibus, crebris explosionibus sclopetorum sine globis reicerentur.

Eo tempore etiam puer parvus utilis esse poterat; Minor Toomai autem trium puerorum operam praestabat. Facem tollere, iactare, cum fortissimis clamare sciebat. Sed praecipuum spectaculum fiebat cum captos elephantos ex saepto singillatim agere coeperunt: tunc illud saeptum venatorium, quod *keddah* Indi appellant, tamquam extremus mundi dies videbatur, nec homines inter se aliter quam signis loqui poterant, cum vocem suam audire nequirent. Tum Minor Toomai in summum truncum saeptorum, quem ictus elephantorum quatiebat, ascendebat, capillis fuscis sole decoloratis super humeros solutis, in luce facium quasi silvestris larva apparens. Ubi brevissima quies incidisset, inter tubarum fremitus, fragores, funium rupturas atque captivorum elephantorum gemitus, eius acuta vox Kala Nag cohortantis audiebatur: «Mael, mael, Kala Nag!—Perge, perge, Anguis Niger! Dant do!—Dente eum feri! Somalo, somalo!—Cave, cave! Maro, mar!—Percute, percute! Cave palum! Arre! Arre! Hai! Yai! Kya-a-ah!» Ita pugna inter Kala Nag et elephantum ferum per saepta alternis impetibus ferebatur. Venatores iam senes sudorem ab oculis abstergebant, et Minor Toomai in summo palo prae gaudio palpitantem intuentes capite annuebant.

Nec tamen tantum palpitabat. Nocte quadam e palo delapsus inter elephantos se insinuavit atque extremum funis, quod humi ceciderat, magistro cuidam porrexit, qui iuvenis elephanti recalcitrantis pedem obligare conabatur; minores enim elephanti magis quam adulti molestiam exhibent. Hoc Kala Nag vidit, puero proboscide comprehenso Maiori Toomai porrexit, qui statim filium manu verberavit et in palum reposuit.

Postridie pater eum graviter increpuit: «Nonne tibi sufficiunt stabula latericia et tabernacula paulisper portanda, quin ipse ex tuo arbitrio elephantos capias, nebulo? Iam illi stulti venatores, quorum stipendia meis minora sunt, rem Peterseno Sahib narraverunt.» Minor Toomai perterritus est. Alborum hominum parum sciebat; sed Petersen Sahib ipsi maximus

omnium alborum hominum in orbe erat. Ipse omni operi elephantos capiendi praeerat, omnes imperio Indico elephantos comparabat, plusque quam ullus alius vivus homo de moribus elephantorum noverat.

«Quid—quid mihi fiet?» quaesivit Minor Toomai. «Quid fiet? Pessimum quod accidere possit. Petersen Sahib insanus est. Alioqui cur has feras diaboli venatur? Fortasse te quoque elephantorum venatorem fieri coget; ubivis per pestiferas silvas dormies, tandemque in saepibus ab elephantis conculcaberis. Bene quod haec stultitia sine damno finita est! Proxima hebdomade venationes cessabunt; nos, qui ex campis venimus, in sedes nostras remittemur, per vias planas incedemus, totamque hanc venationem obliviscemur. Sed, fili, vehementer irascor quod negotiis istorum sordidorum Assameseorum silvicolorum te immiscuisti. Kala Nag nemini nisi mihi oboedit, itaque cum eo saepes intrare debeo. At ipse tantummodo ad dimicandum institutus est, non ad ceteros funibus ligandos. Ego igitur commode sedeo, ut rectorem elephantorum decet, non vulgarem venatorem. Rectorem, inquam, cui post stipendia exacta certa pensio debetur! Num familia Toomai Elephantorum in sordibus saeptorum pedibus conteretur? Improbe! Scelerate! Fili nequissime! Abi, Kala Nag lava, aures curato, inspice ne spinae pedibus haereant. Alioquin Petersen Sahib te capiet et venatorem ferum faciet, qui vestigia elephantorum persequatur, ursum silvestrem! Phui! Probrum! Abi!»

Minor Toomai tacitus discessit, sed iniurias omnes apud Kala Nag explicavit, dum pedes eius explorabat. «Nihil refert», inquit ingentis auris dextrae fimbriam replicans. «Nomen meum Peterseno Sahib retulerunt; fortasse—fortasse—fortasse—quis scit? Hei, quam magnam spinam extraxi!»

Paucis deinde diebus omnes elephanti in unum colligebantur. Ferae nuper captae binae inter mansuetos elephantos ultro citroque ducebantur, ne in itinere ad campos nimis repugnarent; stragula, funes ceteraque quae in silvis consumpta vel amissa essent diligenter numerabantur.

Petersen Sahib elephantae Pudmini, quae singulari sollertia erat, insidens advenit. Per alios collium campos transiens stipendia venatoribus solverat; nam iam tempus venandi ad finem vergebat. Scriba quidam Indicus sub arbore ad mensam sedebat pecuniam rectoribus elephantorum erogans. Quisque stipendio accepto ad elephantum suum redibat atque in agmine ad profectionem parato locum suum occupabat. Ipsi autem captores, investigatores, actores ferarum atque homines qui in ipsis keddah per totum annum versabantur, aut elephantis perpetuo Peterseni Sahib ministerio

addictis insidentes sedebant aut iuxta arbores stabant, sclopetis in bracchio recubantibus. Rectores abeuntes irridebant, atque cum elephanti nuper capti ordinem turbantes discederent risu cachinnabant.

Maior Toomai ad scribam accessit, Minore Toomai a tergo sequente; tum Machua Appa, vestigiorum indagator princeps, ad sodalem submissa voce dixit: «Ecce saltem egregia materia est ad rectorem elephantorum formandum; miserum est hunc iuvenem silvarum gallum in campestribus sedibus pennas mutaturum mitti.»

Petersen Sahib autem quasi toto corpore aures habebat, ut eum decet qui omnium maxime taciturnum animantem, elephantum ferum, auscultat. Ubi haec audivit, se in tergo Pudmini, in quo pronus recubabat, convertit atque interrogavit: «Quid istud est? Nesciebam inter rectores campestres quemquam satis ingeniosum esse ut etiam mortuo elephanto funem iniciere posset.» «Non de viro agitur, sed de puero», Machua Appa respondit. «In novissima venatione saepta ingressus est, funemque illi Barmao proiecit, cum pullum cui macula in humero erat a matre separare conaremur.»

Machua Appa Minorem Toomai digito demonstravit. Petersen Sahib eum respexit, et puer usque ad terram se inclinavit. «Iste funem proiecit?» inquit Petersen Sahib. «Clavulo quo elephanti deligantur minor est. Parve, quod tibi nomen est?» Minor Toomai prae timore eloqui nequibat. Sed Kala Nag post eum stabat; puer signo manu dato elephantum admonuit, qui proboscide eum sustulit atque eodem fere in fastigio frontis Pudmini coram magno Peterseno Sahib tenuit. Tum Minor Toomai manibus vultum operuit. Puer enim erat, in omnibus rebus praeter elephantos verecundissimus.

«Oho!» sub mystace ridens Petersen Sahib inquit. «Cur igitur hoc artificium elephantum tuum docuisti? Num ut virides spicas e tectis domorum, ubi siccandae ponuntur, furari posses?» «Non spicas, Pauperum Tutor», respondit Minor Toomai, «sed melones!» Tum universi circum sedentes magna voce riserunt; plerique enim idem elephanto suo, cum pueri essent, docuerant. Minor Toomai octo pedes supra terram pendebat, atque multo maluisset totidem pedibus sub terra latere.

«Hic est Toomai, filius meus, Sahib», inquit Maior Toomai, torva fronte. «Pessimus est puer, et in custodiam publicam aliquando conicietur.» «Id valde dubito», respondit Petersen Sahib. «Puer qui hac aetate in saepta plena elephantorum audet ingredi vix in carcerem conicitur. Accipe, parve: argenteum nummum quattuor *annarum*, ad dulcia emenda, quoniam sub isto ingenti capillorum cumulo caput non iners

gestas. Tempore procedente fortasse venator fies.» Maior Toomai frontem magis contraxit. «Sed memento saepta elephantorum non esse loca ubi pueris ludere liceat», pergebat Petersen Sahib.

«Num igitur numquam illa ingrediar, Sahib?» magno suspirio interrogavit Minor Toomai. «Immo», respondit ille rursus subridens, «cum elephantos saltantes videris. Id erit tempus aptum. Cum elephantos saltasse videris, ad me veni, et tibi in omnia keddah ingredi permittam.»

Omnes iterum riserunt. Vetus enim inter captatores elephantorum iocus est, qui idem valet ac «numquam». In silvis quaedam ampla plana, arboribus purgata, reperiuntur quae saltationis elephantorum loca vocantur; sed ea non nisi casu reperiri solent, nec quisquam umquam elephantos ibi saltantes conspexit. Cum rector elephantorum fortitudinem peritiamque suam nimis iactat, ceteri dicere solent: «At quando elephantos saltare vidisti?»

Kala Nag Minorem Toomai deposuit. Ille iterum ad terram se inclinavit ac patrem secutus discessit. Argenteum quattuor annarum nummum matri tradidit, quae infantem fratrem lactabat. Deinde omnes in tergum Kala Nag collocati sunt, et longus elephantorum ordo, fremens, stridens, raucis vocibus personans, per semitam montanam in campos descendit. Iter valde tumultuosum erat, quod elephanti nuper capti ad omnia amnium vada resistebant, neque nisi frequenti cohortatione aut verberibus procedere volebant.

Maior Toomai, ira incensus, Kala Nag aculeo acerbe fodiebat. Minor Toomai autem tantopere gaudebat ut loqui non posset. Petersen Sahib eum animadverterat atque pecunia donaverat: videbatur sibi idem honor contigisse qui gregario militi, si ex acie evocatus ab imperatore summo laudaretur.

«Quid significavit Petersen Sahib cum de elephantorum saltatione loqueretur?» tandem matrem placide interrogavit. Maior Toomai audivit atque grunniit: «Ne umquam ex istis montanis venatoribus, bubalis similibus, fieri velis. Hoc voluit dicere. Vos autem, qui ante nos estis, cur viam obstruitis?»

Rector Assamensis, qui duobus tribusve elephantis eos antecedebat, iratus retro convertit et exclamavit: «Kala Nag huc adduc et hunc elephantulum meum ad modestiam compelle. Cur Petersen Sahib me vobiscum, qui velut asini in oryzae agris habitatis, demitti iussit? Tuum elephantum iuxta meum constitue, Toomai, ut dentibus eum compungat. Per omnes deos montium, novi isti elephanti a daemone possessi sunt, aut socios suos in silvis

olfaciunt.» Kala Nag novum elephantum in costas tam vehementer percussit ut spiritum ei paene eximeret. «Ultima venatione montes elephantis feris vacuefecimus», inquit Maior Toomai. «Tua tantum gubernandi imperitia culpa est. Num ego universum agmen ordinare debeo?»

«Audite eum!» respondit alter rector. «Montes vacuefecimus! Ho! Ho! Quam sapientes estis, vos campestres! Quisquis non caeno caput oppletum habet et silvam aliquando viderit, scit elephantos feros intellegere venationes anni iam finitas esse. Itaque omnes elephanti hac nocte—sed cur sapientiam meam testudini fluviali frustra impertiar?» «Quid facient?» vociferatus est Minor Toomai.

«Ohe, parve, adesne? Tibi dicam, quia tu animo tranquillo ac prudente es. Saltabunt, oportetque patrem tuum, qui montibus omnibus elephantes abstulit, hac nocte palos quibus elephanti alligati sunt duplicibus catenis firmare.» «Quae ista fabula?» inquit Maior Toomai. «Per quadraginta annos ego et pater elephantos curavimus, nec talem umquam de saltationibus delirationem audivimus.» «Sane; qui in campis habitans intra quattuor parietes degit, nihil praeter ipsos quattuor parietes novit. Age, hodie elephantes sine vinculis relinque et quid fiat specta. Ego autem locum ubi saltaverunt vidi, ubi—Bapree-bap! Quam multas flexiones flumen Dihang habet? Ecce aliud vadum; iam pulli nando transvehi debent. Vos post nos consistite!»

Ita inter sermones ac iurgia, amnes transgredientes aquamque undique spargentes, ad primam castrorum stationem pervenerunt, ubi recentes elephanti excipi solebant; sed multo antequam pervenirent universi iracundia exarserant.

Elephanti posterioribus pedibus ad validos palos catenis alligati sunt; novi autem etiam funibus additis firmati. Pabulum ante eos congestum est. Rectores montani luce postmeridiana ad Petersen Sahib reversi sunt, campestres monentes ut ea nocte diligentissime vigilarent; cum illi causam quaererent, risu respondere solebant.

Minor Toomai cenam Kala Nag curavit; deinde vesperascente die per castra errabat, ineffabili gaudio plenus, tympanulum quaerens. Cum puer Indicus animum gaudio omnino repletum sentit, non per plateas incomposite currit neque vagos clamores edit, sed sibi soli festum quoddam celebrat. At Minorem Toomai ipse Petersen Sahib allocutus erat! Nisi quod quaerebat invenisset, credo eum aegrotaturum fuisse. Denique dulciarius castrensis tympanulum ei commodavit, quod plana manu pulsatur atque

tom-tom vocatur. Cum sidera orirentur, ante Kala Nag cruribus decussatis consedit, tympanulo in genibus, et pulsare coepit et pulsare et pulsare. Quanto altius honorem sibi habitum recogitabat, tanto acrius tympanum tundebat, solus inter pabuli acervos. Nullus ibi erat concentus, nulla verba; pulsus tamen eum beatum efficiebat.

Elephanti recentes vincula intendebant et identidem stridentes tubis clangorem dabant. Audiebat quoque matrem e tugurio castrensi fratrem infantem somno commendare, antiquissimum quoddam carmen de magno deo Shiv canentem, qui olim omnibus animalibus suum cuique alimentum assignaverat. Lenissima est ea cantilena, cuius prima stropha sic sonat:

> Shiv, qui segetes effudit ventosque spirare iussit,
> olim in limine diei longinqui sedebat;
> suam cuique partem dedit: cibum, laborem, fatum,
> regi in solio sedenti, mendico ante fores stanti.
> Omnia fecit, Shiva conservator.
> Mahadeo! Mahadeo! Omnia ille fecit:
> spinam camelo, pabulum bubus,
> et cor maternum capiti somniculoso, parve fili mi!

Minor Toomai in fine cuiusque versus sonum laetissimum «tunc-a-tunc» addebat, donec somnolentus factus apud Kala Nag in pabulo sese extendit. Tandem elephanti, ut solent, alii post alios cubitum ire coeperunt; solus Kala Nag, extrema agminis dextra parte, stabat et lente huc illuc sese librabat, auribus in anteriorem partem erectis ut ventum nocturnum ex collibus lenissime flantem audiret. Omnes nocturni soni aerem implebant, qui coniuncti unum quoddam magnum silentium efficiunt: bambusarum caules inter se crepitantes, animalis in dumeto latentis motus, avis semisomnae unguium strepitus et rauca vox (aves multo saepius nocte vigilant quam nos existimamus), aquae longe cadentis sonus. Minor Toomai per aliquod tempus dormivit. Ubi experrectus est, luna clarissime fulgebat, Kala Nag adhuc auribus erectis stabat.

Minor Toomai se inter pabulum vertit, et ingentis dorsi eius curvam, quae magnam siderum partem tegebat, contemplatus est. Dum intuetur, sonitum feri elephanti longe distantis audivit, tam exiguum ut quasi punctum tenuissimi soni silentium pertunderet: «hut-tut». Omnes elephanti ilico exsiluerunt, quasi telis icti essent. Eorum fremitu rectores excitati e tuguriis exierunt, palos magnis malleis altius egerunt, funes alios strinxerunt alios nodo firmaverunt, donec quies restitueretur. Unus e novis elephantis palum suum fere eruerat; Maior Toomai catenam e pede Kala

Nag detraxit, illi novo elephanto, priore pede posteriore alligato, imposuit. Maior autem Toomai laqueum e funiculo herbeo circum pedem Kala Nag leviter iniecit, iussitque eum meminisse se firmiter alligatum esse. Maior Toomai noverat se ipsum, patrem avumque suum eandem fallaciam centiens antea adhibuisse. Kala Nag non more solito gutturis murmure respondit; immotus stabat, prospectans in colles Garo sub luna iacentes, capite nonnihil erecto, auribus velut flabellis explicatis.

«Si nocte inquietus erit, eum cura», Minori Toomai pater praecepit; tum in tugurium ad somnum rediit. Ipse puer iam prope obdormierat, cum, funiculo e fibris nucis cocosae contexto rupto, sonum tenuem audivit: «tang!» Kala Nag de loco ad quem vinctus erat exiit tam lente tamque silenter quam nubes e faucibus vallis devolvitur. Minor Toomai nudis pedibus per viam luna illustratam post eum cucurrit atque submissa voce clamabat: «Kala Nag! Kala Nag! Me tecum duc, o Kala Nag!» Elephantus sine ullo sono se convertit, tribus passibus ad puerum sub luna regressus est, proboscidem demisit, eum ad collum suum sustulit, et paene antequam Minor Toomai genua rite collocasset, in silvam se immersit.

Una ex elephantorum ordine vehemens tuba audita est; deinde silentium omnia oppressit, et Kala Nag procedere coepit. Interdum altae herbae caespes latera eius ita perstringebat ut fluctus navis latera lambit; interdum vitium piperis silvestris fasciculus dorsum radere, aut bambusa humero tacta stridere solebat. Inter haec tamen elephantus nullo prorsus strepitu per densam Garo silvam labebatur, velut fumus inter arbores diffluens. Per acclivem collem ascendebat; sed quamvis Minor Toomai sidera per arborum intervalla spectaret, quo versus tenderent iudicare non poterat.

Kala Nag ad summum iugum pervenit paulumque constitit. Minor Toomai arborum cacumina sub luna villosa ac maculosa per multa milia passuum iacentia cernere poterat, et nebulam caeruleo candidoque colore super flumen in ima valle dependentem. Inclinatus despexit, sensitque silvam infra se vigilare: vivere, moveri, animalibus impleri. Magnus vespertilio fuscus, fructibus vescens, iuxta aurem praetervolavit; hystricis aculei inter frutices crepitaverunt; inter arborum truncos in tenebris ursum suillum audivit humidam calidamque terram acriter effodientem atque inter fodiendum anhelantem.

Rursus rami super caput eius coierunt, Kala Nagque in vallem descendere coepit. Non iam silenter, sed uno impetu, velut tormentum bellicum per arduum clivum sine gubernatore praeceps ruens. Ingentia membra quasi machinae vaporariae emboli aequabiliter movebantur, singulis passibus octo

pedes metientia; cutis ad cubitorum nodos rugosa striduit. Dumeta ad utrumque latus ita discerpebantur ut carbasa divelli putares. Arborum tenerarum caules, quos humeris in latera disiecerat, repente ad pristinum locum resiliendo latera pulsabant; longae lianae inter se implicatae e dentibus pendebant, dum ipse caput huc illuc agitando iter sibi per silvam arabat. Tum Minor Toomai summo elephanti collo se quam arctissime applicavit, ne ramus motus eum humi deiceret; atque optabat ut in stabulis iterum esset.

Herba iam madida et mollis sub pedibus fiebat; Kala Nag dum pedes ponebat luteum solum cum suctu et strepitu premebat, nebulaque nocturna in ima valle puerum frigore afficiebat. Subito aqua late respersa est, pedum gravis strepitus auditus est, flumen praetercurrens obstrepuit; Kala Nag per alveum fluminis, singulos gressus cautissime temptans, transibat. Supra aquae fremitum circa pedes eius circumvolutae Minor Toomai alios aquarum sonitus et tubarum clangores, et supra et infra fluminis cursum, audiebat; ingentes fremitus, iracundas narium efflationes, atque tota nebula umbris undantibus ac volutantibus plena videbatur.

«Ai!» voce vix audibili, dentibus prae frigore crepitantibus ait. «Gens elephantorum hac nocte exiit. Profecto saltatio fit!»

Kala Nag e lato flumine exiit, proboscidem aqua liberavit atque alteram acclivitatem ascendere coepit. At nunc non solus erat neque sibi iter aperire opus habebat: via enim ante eum iam lata sex pedes patebat, qua herba silvestris prostrata ad erectum habitum frustra redire conabatur. Multi elephanti paucis minutis ante eo transierant. Minor Toomai retro respexit; post eum ingens ferus elephantus magnis dentibus instructus e flumine nebuloso exsurgebat, oculis exiguis, suillis, ardentibus velut carbones.

Tum arborum rami denuo super eos coierunt. Itaque pergebant et ascendebant, tubarum clangore et ramorum undique fractorum fragore.

Tandem in ipso iugo Kala Nag inter duos arborum truncos constitit. Hi pars erant circuli arborum circa aream inaequalem trium aut quattuor acrarum Anglicarum crescentium. Intra eam omnem aream, ut Minor Toomai videre poterat, terra usque adeo conculcata erat ut latericium pavimentum duritie aequaret. Nonnullae arbores in medio stabant; sed earum cortex attritu deletus erat, lignumque candidum infra, ubi luna lucebat, plane politum ac nitidum apparebat. E summis ramis vitium silvestrium flagella pendebant, quibus flores maximi, cerae candidissimae similes et convolvulorum forma, quasi obdormientes haerebant. Intra

tamen campi ambitum ne unicum quidem viride graminis culmen inveniebatur: sola terra pedibus contusa.

Luna totum locum ferreo quodam cano colore illustrabat, nisi quod ubi elephanti stabant umbrae eorum atramento nigriores apparebant. Minor Toomai spiritu paene retento, oculis stupore prominentibus, omnia circum se contemplabatur. Interea alii atque alii elephanti inter arborum truncos in apertum prodibant. Puer ad decem tantum numerare poterat; iterum atque iterum digitis decenas computabat, donec quot decenae essent memoria excederet et caput vertigine laboraret. Extra aream audiebat eos per dumeta viam sibi per clivum aperientes; simul vero ac inter arbores circulum intrabant, velut umbrae sine sonitu movebantur.

Erant illic mares silvestres dentibus candidis, quorum collorum rugis auriumque plicis folia delapsa, nuces, frondes et ramuli haerebant; pingues feminae tardis pedibus incedentes, sub quarum ventribus pulli inquieti, nigricantes roseoque colore mixti, trium aut quattuor pedum altitudine, cursitabant; iuvenes elephanti, quorum dentes modo erumpere coeperant, nova illa dignitate valde superbi; feminae provectae, macrae et deformes, velut virgines senes, vultibus cavis anxiisque, proboscidibus cortici aspero similibus; saevi tauri vetuli, quorum humeri et latera cicatricibus, veterum pugnarum vulneribus atque longis plagis signata erant, lutum ex solitariis lavacris induratum de tergis demittentes. Unus eorum dente fracto conspiciebatur; in latere eius longae patebant plagae unguibus tigridis inflictae, quales fera carnem dilacerans relinquit.

Alii caput capiti obversi stabant, alii bini per terram ultro citroque ambulabant, alii soli se lente librabant atque agitabant: deni atque iterum deni elephanti.

Toomai noverat sibi, dum immotus in collo Kala Nag iaceret, nihil metuendum esse; ne in ipsis quidem saeptis, cum ferae confusae et furentes huc illuc currerent, elephantus silvestris proboscidem ad cervicem mansueti elephanti tollere atque inde hominem avellere consuevit. Ea autem nocte elephanti de hominibus omnino non cogitabant. Semel quidem, cum in silva ferreae compedis crepitum audissent, subito consistere atque aures intendere coeperunt; sed Pudmini erat, elephanta Peterseni Sahib, catena fracta et trunco brevissimo adhaerente, quae montem ascendebat gemens atque odorans. Ex castris Peterseni Sahib se vinculis eripuisse videbatur. Minor Toomai alium quoque elephantum vidit, quem non noverat; in dorso pectoreque profunda vulnera e funibus contraxerat. Hic quoque e castris in aliquibus montibus sitis profugisse debebat.

Tandem nulla amplius elephantorum vox per silvam procedentium audiebatur. Tum Kala Nag e loco inter arbores ad medium circulum processit, submissa voce murmurans ac velut garriens. Omnes elephanti lingua sua inter se colloqui et per campum moveri coeperunt.

Minor Toomai adhuc pronus super cervicem iacens ingentia dorsa, aures oscillantes, proboscides vibrantes, parvosque oculos huc illuc circumactos undique sub se aspiciebat. Audiebat dentes forte inter se concurrentes crepitare, proboscides implicatas sicco murmure radere, ingentes laterum humerorumque superficies attritu strepere, caudas immanes continenter scuticare atque sibilare. Tum nubes lunam obtexit; aterrimae tenebrae locum impleverunt. Sed eadem quieta pressura, mutua pulsatio, gutturum murmur undique pergebant. Sciebat elephantos Kala Nag undique circumdare, nec ullam esse rationem qua eum e turba retro educeret. Dentes igitur compressit et contremuit. In keddah saltem faces lucebant atque viri clamabant; hic autem solus in tenebris erat, et semel proboscis aliena ad genu eius ascendit atque eum tetigit.

Tum unus elephantus tuba clangorem edidit, et omnes per quinque aut decem horrenda momenta clangorem continuaverunt. Ros ex arboribus imbribus similis super dorsa oculis occultata decurrebat, et sonus quidam gravis pulsans oriri coepit. Primo non admodum magnus erat; Minor Toomai quid esset intellegere non poterat. Sed magis magisque increvit. Kala Nag priorem unum pedem deinde alterum extulit et in terram demisit: unum, duo; unum, duo; aeque ac machinae ferreae mallei cadentes. Iam cuncti elephanti una terram pedibus tundebant. Sonus erat qualis tympanum bellicum ad specus ostium percussum. Ros arborum universus decidit, donec nihil superesset quod cadere posset; continuabatur tamen strepitus, terra movebatur et contremiscebat. Minor Toomai manus ad aures admovit ut fragorem excluderet. Frustra: tota corporis compages una ingenti concussione quatiebatur, centenis gravissimis pedibus nudam terram pulsantibus.

Semel aut iterum Kala Nag cum cetera elephantorum multitudine paucis passibus in anteriorem partem ferri videbantur. Tum pedum ictus mutabatur in sonum herbarum virentium succoque plenarum, pedibus contritarum ac fractarum; sed post unum alterumve minutum durae terrae pulsatio iterum audiebatur. Non procul arbor crepitabat et gemebat. Puer manu extensa corticem eius tetigit; sed Kala Nag porro processit, semper terram tundens, nec iam scire poterat in qua campi parte esset. Nulla elephantorum vox audiebatur, nisi cum bis terve pulli pauci simul

striderunt. Postea iterum sonus quassandi ac volutandi, et pulsuum strepitus pergebat. Id per duas certe horas duravisse oportebat; Minori Toomai omnes nervi dolebant. Sed ex odore nocturni aeris agnovit auroram appropinquare.

Mane post colles virentes uno pallidi flavi luminis fulgore exortum est, et simul ac primus radius apparuit, strepitus subito cessavit, quasi ipso lumine elephantis imperatum esset. Priusquam Minor Toomai aures tinnitus liberasset, immo priusquam positionem suam mutasset, nullus elephantus praeter Kala Nag, Pudmini, illumque e funibus sauciatum conspiciebatur. Nullum vestigium, nullus susurrus, nulla ramorum commotio ex clivis montium indicabat quo ceteri discessissent.

Minor Toomai iterum iterumque circa se oculos versavit. Area, quam memoria tenebat, nocte illa aucta erat. Plures in medio arbores apparebant; herbae autem silvestres et frutices, qui ad latera eminebant, retrusi erant. Iterum puer aspexit. Nunc demum pulsuum causam intellexit: elephanti spatium novum pedibus effecerant; densas herbas et succulentae arundinis caules in stramenta attriverant, stramenta in minutas particulas, particulas in fibras tenuissimas, fibras ipsas in terram solidam redegerant.

«Vah!» inquit Minor Toomai, oculis somno gravibus. «Kala Nag, domine mi, Pudmini sequamur atque in castra Peterseni Sahib redeamus; alioquin de collo tuo decidam.»

Tertius elephantus, dum duo abeunt, eos conspexit; mox fremuit, conversus est atque suo itinere discessit. Fortasse ad familiam regis alicuius Indici pertinebat, cuius sedes quinquaginta, sexaginta vel centum passuum milibus abesset.

Post duas horas, dum Petersen Sahib primum ientaculum sumebat, elephanti eius, qui illa nocte duplicibus catenis alligati erant, tubarum clangorem dederunt. Pudmini, luto usque ad humeros oblita, cum Kala Nag pedibus valde fatigato in castra pervenit. Vultus Minoris Toomai canus et contractus erat; capilli foliis impleti rore maduerant. Conatus tamen est Petersen Sahib salutare et languida voce clamavit: «Saltatio—elephantorum saltatio! Vidi et—morior!» Simul ac Kala Nag consedit, puer de collo delapsus exanimis procubuit.

Attamen quia pueri Indici vix nervos habere videntur quibus facile perturbentur, post duas horas in lectulo pensili Peterseni Sahib commode iacebat, tunica venatoria eius sub capite posita. Lac calidum, paulum vini ardentis, cui medicina quinina modice admista erat, biberat. Circa eum senes venatores silvestres, pilosi et cicatricibus insignes, triplici ordine

consederant, tamquam aliquod numen intuerentur. Ipse rem gestam paucis et simplicibus, ut puer solet, verbis exposuit atque denique dixit:

«Si vel unum verbum mentitus sum, viros mittite qui inspiciant. Invenient gentem elephantorum areae suae saltationis novum spatium pedibus attrivisse. Invenient decem vestigia et alia decem, deinde multa decenis multiplicata, ad illum campum tendentia. Pedibus sibi spatium auxerunt. Ego vidi! Kala Nag me duxit, et vidi! At Kala Nag pedibus vehementer laborat.»

Tum Minor Toomai reclinatus per totam pomeridianam diei partem usque ad crepusculum dormivit. Dum autem dormiebat, Petersen Sahib et Machua Appa vestigia duorum elephantorum quindecim milium passuum itinere trans montes persecuti sunt. Petersen Sahib per duodeviginti annos elephantos capiebat, nec nisi semel antea huiusmodi saltationis locum invenerat. Machua Appa semel tantum aream aspexit ut intellegeret quid ibi factum esset; neque opus erat ut extremo digito pedis terram confertissime contusam scalperet.

«Puer vera dicit», inquit. «Haec omnia hac ipsa nocte gesta sunt; septuaginta vestigia elephantorum flumen transgressorum numeravi. Aspice, Sahib, ubi Pudmini vinculum ferreum pedi inditum corticem illius arboris incidit! Ita, ipsa quoque hic fuit.»

Alter alterum intuitus est, tum sursum deorsumque respexerunt, et admirati sunt. Nam elephantorum rationes nullius hominis ingenio, sive albi sive fusci, penitus cognosci possunt.

«Quinque et quadraginta annos», inquit Machua Appa, «dominum meum elephantum secutus sum; numquam tamen audivi puerum quemquam vidisse quod hic vidit. Per omnes montium deos, hoc est—quid dicere possumus?» Atque caput quassavit.

Cum in castra redierunt, tempus cenandi aderat. Petersen Sahib solus in tabernaculo suo cenavit, sed imperavit ut castrenses duas oves et aliquot gallinas acciperent, simulque duplex farinae, oryzae salisque portio praeberetur; sciebat enim magnum convivium futurum esse.

Maior Toomai ex campestribus castris summa festinatione venerat, filium et elephantum quaesiturus. Cum utrumque repperisset, eos sic intuebatur quasi ambos timeret. Ante elephantos ad palos alligatos, circa magnos ignes, convivium exortum est, cuius omnis gloria Minori Toomai tribuebatur. Magni fuscique elephantorum venatores, vestigia sectantes, rectores, funes iacientes, atque ii qui etiam ferocissimos elephantos domandi arcana norant, puerum alius alii tradiderunt. Sanguine galli silvestris recens

occisi frontem eius tetigerunt, signo quo inter silvicolas receptus et omnibus silvis quasi liber esse declarabatur.

Tandem, cum ignes subsidere coepissent et rutilus truncorum ardentium fulgor elephantos quasi sanguine perfusos ostenderet, Machua Appa, rector princeps omnium qui elephantos in omnibus keddah curabant, alter quasi ipse Petersen Sahib, qui per quadraginta annos nullam viam hominum arte confectam viderat—Machua Appa ille tam clarus ut nullo praeter hoc nomen appellaretur—repente surrexit, Minorem Toomai supra caput suum utraque manu alte tenens, atque exclamavit:

«Audite, fratres mei! Audite etiam vos, domini mei qui in illa serie alligati statis, nam ego, Machua Appa, loquor! Hic parvulus iam non Minor Toomai appellabitur, sed Toomai Elephantorum, quo nomine proavus eius ante eum appellatus erat. Quod nullus homo umquam conspexit, ille per longam noctem contemplatus est. Benevolentia gentis elephantorum deorumque silvestrium cum eo est. Magnus erit vestigiorum investigator; me etiam superabit, me, Machua Appa! Nova vestigia, vetera, confusa, claris oculis sequetur. Nullam in saeptis iniuriam capiet, cum sub ventribus elephantorum ferorum currens funes elephantis dentatis iniciat. Si forte ante pedes tauri furentis labatur, ille taurus eum agnoscet neque conculcabit. Aihai! O domini mei in vinculis!» Tum ad totum elephantorum ordinem se convertit. «Ecce parvulus qui saltationem vestram in locis absconditis vidit, spectaculum quod nulla umquam humana pupilla vidit! Eum honorate, domini mei! Salaam karo, filii mei. Toomai Elephantorum salutate! Gunga Pershad, ahaa! Hira Guj, Birchi Guj, Kuttar Guj, ahaa! Pudmini, tu quoque eum in saltatione vidisti; et tu, Kala Nag, gemma mea inter elephantos! Ahaa! Omnes simul! Toomai Elephantorum! Barrao!»

Ad ultimum illum ferocem clamorem totus elephantorum ordo proboscides in altum ita sustulit ut apices frontes ipsas tangerent, et pleno salutationis clangore tubae personuerunt: terribili illo tubarum concentu quem soli Indiae proregi audire conceditur, *Salaamut Keddah* appellato.

Haec tamen omnia in honorem Minoris Toomai fiebant, qui vidisset quod nemo hominum antea viderat: elephantorum per noctem solorum in intimis Garo collibus saltantium conventum.

Shiv et Locusta

(Carmen quo mater Toomai infantem sopiebat)

Shiv, qui segetes effudit ventosque spirare iussit,
olim in limine diei longinqui sedebat;
suam cuique partem dedit: cibum, laborem, fatum,
regi in solio sedenti, mendico ante fores stanti.
Omnia fecit, Shiva conservator.
Mahadeo! Mahadeo! Omnia ille fecit:
spinam camelo, pabulum bubus,
et cor maternum capiti somniculoso, parve fili mi!

Triticum divitibus dedit, pauperibus milium;
sacris mendicantibus viris, qui fores pulsant, frusta relicta;
tigri pecora, milvo cadavera,
lupis malis extra muros noctu pannos atque ossa.
Nihil tam excelsum invenit ut neglegeret,
neminem ita humilem ut despicaretur.
Parbati iuxta eum sedens venientes abeuntesque spectabat;
maritum ludificari voluit, Shiv irridere:
locustulam furtim subripuit et in sinu suo occultavit.
Sic Parbati Shivam, rerum conservatorem, callide fefellit.
Mahadeo! Mahadeo! Converte te atque aspice!
Proceri sunt cameli, graves boves;
sed haec minima minimarum rerum erat, parve fili mi!

Cum distributio perfecta esset, ridens illa dixit:
«Domine, ex decies centenis milibus orum nonne unum saltem ieiunum reliquisti?»
Shiv ridens respondit: «Sua quisque portione potitus est;
etiam pusillus ille, qui sub corde tuo latet.»
E sinu suo Parbati, furtum suum patefaciens, locustam extraxit;
vidit minimam rerum novellum folium mordentem!
Vidit et extimuit et mirata est; tum Shiv supplex adoravit,
qui certe omnibus viventibus alimentum tribuit.
Omnia fecit, Shiva conservator.
Mahadeo! Mahadeo! Omnia ille fecit:
spinam camelo, pabulum bubus,
et cor maternum capiti somniculoso, parve fili mi!

VII. Ministri Imperatricis

Rem sive numeris fractis sive simplici regula trium expedire licet;
sed alia est via Tweedledumi, alia Tweedledei.
Verte rem atque revolve, flecte et plecte, donec defatigatus concidas:
alia tamen est Pilli-Winkii ratio, alia Winkii-Poppi!

Carmen prooemiale

Castra triginta milium militum, apud Rawal Pindi posita, iam mensem integrum assiduis imbribus maduerant. Eodem multa milia camelorum, elephantorum, equorum, boum mulorumque convenerant, ut prorex Indiae copias recenseret. Tum enim ille Amirum Afghanistaniae excipiebat, regem ferocem terrae ferocissimae.

Amirus octingentos corporis custodes cum equis suis adduxerat, qui neque castra neque machinam per vias ferreas vi vaporis currentem umquam viderant, homines equique agrestes ex remotissimis Asiae interioris regionibus. Singulis noctibus greges equorum illorum funes, quibus pedes eorum posteriores alligati erant, abrumpere solebant, deinde per castra in tenebris atque in luto sursum deorsumque furentes discurrere; aut cameli vinculis effractis huc illuc cursitabant et in funes tabernaculorum impingebant. Quam iucundum hoc fuerit iis qui somnum capere conabantur, ipse facile intelleges.

Meum tabernaculum longe a stationibus camelorum positum erat; ideo tutum esse putabam. Sed nocte quadam homo caput intra ostium subito immisit atque exclamavit: «Exi celeriter! Adsunt! Meum tabernaculum iam eversum est!»

Quos «illos» diceret satis sciebam. Itaque calceamentis indutis, paenula contra pluviam sumpta, in caenum prosilui. Vixena, canicula mea parva e genere terrariorum vulpinorum, ex altera parte foras cucurrit. Tum fremitus, grunnitus, sonitus quasi aquae ebullientis exorti sunt; conspexi tabernaculum, fracto palo, collabi atque velut insanum spectrum hac illac saltitare. Camelus enim in illud imprudens inciderat; quamquam madidus atque iratus eram, risum tamen tenere non potui.

Deinde cursum continuavi, quoniam quot cameli effugissent nesciebam; nec multo post, per lutum aegre incedens tam longe processeram ut castra e conspectu amitterem.

Tandem in posteriorem tormenti partem impingens cecidi; unde intellexi me haud procul ab ordinibus tormentariis versari, ubi noctu tormenta collocabantur. Cum amplius per imbrem tenebrasque oberrare nollem, paenulam meam supra os unius tormenti extendi, duabus tribusve perticis inventis, quibus tormenta expurgari solent, tuguriolum mihi exstruxi, atque secundum posteriorem partem alterius tormenti procubui, mecum reputans quo Vixena evanuisset atque ubi ipse essem.

Iam somnum capturus eram, cum strepitum phalerarum et grunnitum quendam audivi; mulus praeteriit aures imbre madentes quassans. Is ex manipulo tormentorum cochleis compactorum erat: lororum enim, anulorum, catenarum reliquique instrumenti, quod strato dorsuali alligatum gerebat, crepitum agnovi. Haec tormentula singula ex duabus partibus constant, quae, cum ad usum veniunt, cochleis inter se coniunguntur; per montes, ubicumque mulus iter invenire potest, feruntur, atque ad bellum inter saxa gerendum perutilia sunt.

Post mulum camelus sequebatur, magnis mollibusque pedibus per caenum aegre incedens atque subinde labens, collum vero huc illuc quasi gallina aberrans movens. Feliciter aliquantum linguae bestiarum, non ferarum quidem silvestrium sed earum quae in castris degunt, ab indigenis didiceram; ideo quae dicebat intellegere poteram.

Hic idem, opinor, camelus in tabernaculum meum lapsus erat; nam mulum compellans ait: «Quid faciam? Quo fugiam? Pugnavi cum re quadam alba quae ventis agitata fluitabat; illa virgam arripuit ac mihi cervicem percussit.» (Erat enim virga illa pertica e tabernaculo meo fracta; quo audito non mediocriter gavisus sum.) «Pergimusne fugere?»

«Ergo tu ille es», inquit mulus, «tu cum sodalibus tuis castra turbavisti? Bene habet. Ob hoc mane verberaberis; sed interim aliquam poenae partem ipse tibi iam nunc persolvere possum.»

Audivi muli phaleras concrepare, cum ille retro cederet atque camelum bis in costas calcibus feriret; ictus tympani instar sonuerunt. «Altera vice», inquit, «disces non noctu per ordines mulorum tormentariorum discurrere, clamitans: "Fures! Incendium!" Decumbe, et ineptam istam cervicem quietam tene.»

Camelus more suo, velut regula bipedalis in se complicata, leniter eiulans consedit. Interea aequabilis ungularum sonitus in tenebris audiebatur; equus

militaris ingens tam modesto et composito cursu advenit quam si in pompa decurreret, posteriorem tormenti partem transsiluit atque iuxta mulum constitit.

«Dedecus est», inquit naribus dilatatis spiritum emittens. «Iterum cameli illi per nostros ordines tumultuati sunt; iam tertio hac hebdomade. Quo pacto equus viribus integer manere potest, si ei dormire non licet? Quis hic adest?»

«Ego mulus sum qui secundi tormenti partem posteriorem fero, e primo manipulo tormentorum cochleatorum», inquit mulus; «alter autem ex amicis tuis est: me quoque somno excitavit. Tu vero quis es?»

«Quintus decimus sum, e turma E nonae alae hastatorum, equus Dici Cunliffii. Paululum istuc recede.»

«Ignosce mihi», inquit mulus. «Tantae sunt tenebrae ut vix quidquam cernatur. Num quid his camelis taediosius esse potest? Ego e meis ordinibus discessi, ut hic aliquantulum pacis ac silentii invenirem.»

«Domini mei», inquit camelus suppliciter, «nocte somnia pessima vidimus atque magnopere timuimus. Ego tantum camelus sarcinarius sum cohortis undequadragesimae peditum indigenarum; neque mihi tanta est fortitudo quanta vobis, domini mei.»

«Cur igitur non apud undequadragesimam peditum indigenarum cohortem remansisti, sarcinas portans, potius quam tota castra percurreres?» inquit mulus.

«Tam horribilia erant illa somnia», respondit camelus. «Me paenitet. Audite! Quid est hoc? Rursusne currimus?»

«Decumbe», inquit mulus, «ne istos longos, arundinibus similes crures inter tormenta frangas.» Unam aurem erexit et auscultavit. «Boves!» ait; «boves tormentarii! Hercle, tu cum amicis tuis universa castra egregie expergefecisti. Haud modico stimulo opus est ut bos tormentarius e somno surgat.»

Audivi catenam per terram trahi; tum iugum ingentium boum alborum morosorumque, qui tormenta oppugnatoria gravissima trahunt ubi elephanti ad hostium ignes propius accedere recusant, umeris collatis una procedebat. Catenam paene calcans sequebatur alius mulus tormentarius, «Billi!» identidem magna voce clamans.

«Ille unus e tironibus nostris est», dixit mulus senior equo militari; «me vocat. Heus, adulescens, desine ululare. Neminem umquam tenebrae per se laeserunt.»

Boves una decubuerunt et cibum ruminare coeperunt, mulus autem adulescens prope Billium se conglobavit.

«Res!» inquit. «Res terribiles, res horrendae, Billi! In nostros ordines ingressae sunt, dum dormiebamus. Num nos interficient?»

«Profecto animus mihi est te egregio calcis ictu castigare», inquit Billius. «Quid? Mulus quattuordecim palmis altus, hac disciplina institutus, totum manipulum coram hoc viro dedecore afficit!»

«Leniter, leniter», inquit equus militaris. «Memineris omnes tirones primum tales esse. Ego, cum primum hominem vidi—erat hoc in Australia, cum tertium annum agerem—dimidium diem fugiendo consumpsi; et, si camelum tum conspexissem, hodie fortasse adhuc fugerem.»

Fere omnes equi quos equitatus Britannicus in India habet ex Australia importantur, ipsique equites eos domant atque exercent.

«Verum dicis», inquit Billius. «Desine tremere, adulescens. Cum primum mihi phaleras omnes cum catenis in tergum imposuissent, anterioribus pedibus innixus posterioribus tam acriter calcitravi ut instrumentum omne deicerem. Tunc artem calcitrandi nondum penitus didiceram; attamen milites nostri nihil simile se umquam vidisse dicebant.»

«At illae non phalerae erant nec quidquam quod crepitaret», inquit adulescens. «Scis me nunc talia non metuere, Billi. Illae Res erant arboribus similes; inter ordines huc illuc ruebant atque gutturibus sonos quasi aquae bullientis edebant; funis capiti meo alligatus ruptus est, neque agasonem neque te, Billi, invenire poteram; itaque cum—cum his dominis aufugi.»

«Hem!» inquit Billius. «Simul ac camelos solutos esse audivi, mea ipse sponte discessi. Quodsi mulus e manipulo tormentorum cochleatorum boves tormentarios "dominos" appellat, gravissime sane perterritus est. Vos autem, qui humi iacetis, quinam estis?»

Boves, dum ruminabant, una voce responderunt: «Septimum iugum primi tormenti in manipulo tormentorum gravium sumus. Dormiebamus, cum cameli advenirent; sed cum pedibus eorum conculcaremur, surreximus atque discessimus. Praestat in luto tranquille iacere quam in stratis commodis turbari. Amico vestro diximus nihil esse quod timeret; sed is, quoniam sapientior sibi videbatur, aliter sensit. Vah!»

His dictis ruminare perrexerunt.

«Ecce quid timor tibi attulerit», inquit Billius. «Boves tormentarii te irrident. Spero tibi iucundum esse, adulescens.»

Adulescentis muli dentes inter se concrepuerunt, audivique eum mussitare nullum se bovem senem obesum, ubicumque terrarum esset, metuere. Boves autem cornibus inter se pulsatis ruminabant, quasi nihil audissent.

«Noli, postquam timuisti, irasci: hoc genus ignaviae omnium turpissimum est», inquit equus militaris. «Nemini, puto, vitio vertendum est si noctu res quas non intellegit metuere incipit. Nos quatercenti quinquaginta equi non semel e vinculis erupimus, eo solo quod tiro quidam de serpentibus flagellis similibus qui in Australia habitant fabulari coeperat; usque adeo terrore affecti eramus ut etiam extremitates funium e capitibus pendentes metueremus.»

«In castris quidem ista concedantur», inquit Billius. «Ne ego quidem, si unum alterumve diem otiosus egerim, recuso animi causa subito discurrere. Sed quid in ipso bello facitis?»

«Tum longe alia res est», respondit equus militaris. «Dicus Cunliffius mihi in dorso sedet, genua lateribus meis imprimit; mihi vero satis est pedes caute ponere, crura posteriora sub corpore continere, atque freni signa sentire et recte sequi.»

«Quid sibi vult freni signa sequi?» quaesivit mulus adulescens.

«Per caeruleas illas Australiae arbores gummiferas!» exsufflavit equus. «Itane in vestra disciplina ne hoc quidem docemini? Quid omnino efficere potestis, nisi protinus circumagi didicistis, simul ac habena cervici admovetur? Inde equitis tui vita pendet, atque adeo tua quoque. Statim, cum habena cervicem tangit, posterioribus pedibus sub corpore positis te converte; sin locus ad conversionem deest, paululum erige te et posterioribus pedibus innixus te verte.

«Hoc est freni signa intellegere.»

«Non ita instituti sumus», inquit Billius mulus, voce severiore. «Nos homini, qui ante caput nostrum graditur, parere docemur: cum ille dicit procedendum, procedimus; cum subsistendum, subsistimus. Eodem, credo, res redit. Sed tu, tot istis artificiosis conversionibus et corporis sublevationibus, quae malleolis tuis valde nocere debent, quid tandem efficis?»

«Pro re», respondit equus. «Plerumque in turbam hominum hirsutorum clamitantiumque incurrere debeo, qui cultros tenent, cultros longos fulgentesque, multo peiores iis quibus ferrarius utitur. Cavendum mihi est ut calceus Dici calceum equitis proximi leniter contingat, neque tamen comprimatur. Hastam eius a dextra oculi mei dextri video; tum me

tutum esse scio. Nollem esse homo aut equus qui Dico mihique properantibus obsisteret.»

«Nonne isti cultri vulnerant?» interrogavit mulus adulescens.

«Semel quidem per pectus vulnus accepi; sed culpa Dici non fuit—»

«Mihi quidem, si vulnerarer, nihil interesset cuius culpa esset!» respondit mulus adulescens.

«Interesse debet», inquit equus. «Nisi equiti tuo fidis, statim potius fuge. Nonnulli equi nostri ita faciunt; nec ego eos reprehendo. Ut dicebam, Dici culpa non erat. Hostis quidam humi iacebat; ego corpus extendi ne eum conculcarem, ille autem sursum cultro me petivit. Proxima vice, si hominem humi iacentem superare debebo, calcabo eum—fortiter.»

«Hem!» inquit Billius. «Ineptum prorsus mihi videtur. Cultri numquam non sordidi sunt. Vera ars est montem ascendere, strato bene librato oneratum, quattuor pedibus et, si opus sit, ipsis auribus saxis haerere, reptare, serpere, flexuosis itineribus niti, donec in rupis crepidinem aliquot centenis pedibus ceteris omnibus superiorem evaseris, ubi vix ungulis tuis locus est.

«Tum immotus consistis—numquam, adulescens, roges ut quis tibi caput teneat—tranquillus opperiris dum tormenta componuntur, deinde spectas quomodo parvi globi tormentarii longe infra te in arborum cacumina decidant.»

«Numquamne laberis?» quaesivit equus militaris.

«Aiunt, si mulus lapsus sit, gallinae aurem findi posse», inquit Billius. «Interdum fortasse sella male onerata mulum evertat; sed id raro admodum accidit. Utinam tibi nostram artem ostendere possem! Pulcherrima est. Mihi vero triennium fuit opus ut plane intellegerem quid homines nostri agerent. Huius disciplinae summa est ne umquam adversus caeli lucem eminens appareas, quia, si appareas, telis peti potes. Id memoria tene, adulescens: semper quantum poteris te occultes, etiamsi ob id mille passus extra viam tibi eundum erit.

«Ego, cum talis ascensus fit, totum manipulum duco.»

«Telis peti, neque posse in eos qui tela mittunt impetum facere!» dixit equus militaris, secum diu cogitans. «Hoc ferre non possem. Cupiam statim cum Dico incursare.»

«Minime vero: scis, ubi primum tormenta constituta fuerint, ipsa pro vobis omnem impetum factura esse. Hoc arte fit atque eleganter; at cultri—pah!»

Camelus sarcinarius iam aliquantum temporis collum huc illuc agitaverat, dum occasionem loquendi captaret. Tum audivi eum trepide guttur purgantem dicere:

«Ego—ego—ego quoque aliquantulum pugnavi; non autem ita ascendendo aut cursitando.»

«Non sane», inquit Billius; «nunc quod dicis admoneor te non tamquam ad ascensus aut cursus factum videri—certe non magnos. Quo igitur modo pugnasti, veterane Feni Manipule?»

«Quo decet modo», inquit camelus. «Omnes consedimus—»

«O postremam sellam meam et anteriorem pectoris loricam!» susurravit equus militaris. «Consederunt!»

«Consedimus», perrexit camelus, «centum numero, in amplo quadrato; homines vero sarcinas nostras cum sellis circa quadrati latera cumulaverunt, deinde ex omnibus quadrati lateribus supra terga nostra e sclopetis tela miserunt.»

«Quinam homines? Quicumque praeterierant?» interrogavit equus. «Nos quidem in schola equestri humi procumbere docent, ut domini nostri supra corpora nostra tela emittant; sed nemini praeter Dicum Cunliffium hoc ausim committere. Cingula ventrem mihi titillant, et praeterea demisso capite nihil videre possum.»

«Quid refert quinam supra te tela mittant?» inquit camelus. «Hominum camelorumque multitudo circum me est, fumusque undique surgit; neque tum timeo. Sedeo quietus et exspecto.»

«Et tamen», inquit Billius, «noctu somnia mala somnias atque castra universa evertis. Mirum profecto! Ego, priusquam hominem supra me telum e sclopeto emittere paterer, non modo sedere sed ne iacere quidem vellem; tum meis calcibus cum illius capite colloquium futurum esset. Num umquam tale monstrum audivistis?»

Diu silentium fuit. Tum unus e bubus tormentariis caput ingens sustulit et ait: «Haec omnia nimis stulta sunt. Unus omnino pugnandi modus est.»

«Age vero», inquit Billius, «perge, quaeso; ne me respicias. Vos, credo, caudis innixi bellum geritis?»

«Unus modus», ambo simul responderunt (geminos eos fuisse crediderim); «is est hic: statim atque Bicaudatus tuba sua signum dat, viginti iuga nostrum uno tempore tormento magno adiunguntur.» (Bicaudatum enim elephanti nomen est quo milites in castris vulgo utuntur.)

«Cur Bicaudatus tuba canit?» quaesivit mulus adulescens.

«Quo significet se ad fumum ex adversa parte surgentem propius accedere nolle. Bicaudatus magnus ignavus est. Tum nos omnes simul ingens tormentum trahimus—heia! hulla! heia! hulla! Neque ut feles scandimus neque ut vituli discurrimus. Per campum planum recta progredimur, viginti iuga, donec nos rursus iugo exsolvant. Tum pascimur, dum magna tormenta per planitiem ad oppidum moenibus caeno exstructis cinctum quasi colloquuntur; partes ex eius moenibus decidunt, pulvisque in auras attollitur quasi magnus boum grex domum reverteretur.»

«O! Hoc ergo tempus ad pascendum deligitis?» inquit mulus adulescens.

«Illud vel quodlibet aliud. Semper bonum est edere. Pascimur donec rursus iugo iungimur atque tormentum ad Bicaudatum exspectantem retrahimus. Interdum tormenta magna intra oppidum sita nostris respondent, aliqui ex nobis interficiuntur; tum reliquis latius pascendi spatium relinquitur. Hoc fatum est. Nihilo minus Bicaudatus magnus ignavus est. Sic recte bellum geritur. Nos fratres ex Hapur oriundi sumus; pater noster sacer Shivi taurus fuit. Diximus.»

«Profecto hac nocte nonnulla didici», inquit equus militaris. «Vobisne, domini qui tormenta cochleata portatis, libet pasci cum magna tormenta in vos disploduntur et Bicaudatus a tergo restat?»

«Non magis quam libet procumbere et homines supra nos sterni pati, aut in homines cultros gestantes incurrere. Nihil umquam tam ineptum audivi! Rupis crepido, sarcina commode librata, agaso cui fidas et qui te propria via uti sinat—tum ego mulus sum quem quaeris. Cetera vero—numquam!» inquit Billius, pede terram feriens.

«Scilicet», inquit equus militaris, «non omnes eadem natura sunt. Facile intellego paternum tuum genus multa comprehendere non posse.»

«Nihil tibi cum genere paterno meo!» iratus respondit Billius; nam quisque mulus moleste fert admoneri patrem suum asinum fuisse. «Pater meus generosus meridionalis fuit; quemcumque equum offendisset, mordendo, calcitrando, convellendo lacertos eius discerpsisset. Memento, tu, Brumbi magne fusce!»

Brumbi vocabulum equum ferum incerti atque ignobilis generis significat. Quam graviter Sunol, equa celebris, tulisset si equus qui plaustrum traheret eam vile iumentum appellasset, cogita: tum intelleges quid animo passus sit equus ille Australianus. Partem albam oculi eius in tenebris micare vidi.

«Audi tu», inquit per dentes, «fili asini Malacitani importati: me e materno genere Carbinis sanguinem trahere scito, illius equi qui palma in

certamine Melburnensi potitus est. Apud nos non patimur ut mulus quidam rostro incurvo, capite porcino, e manipulo tormentulorum ficulneorum, nos insolenter conculcet. Paratusne es?»

«In posteriores pedes!» stridula voce Billius exclamavit. Uterque in posteriores pedes sublevatus alteri adversus stetit; iam gravissimum certamen exspectabam, cum a dextra parte per tenebras vox quaedam gurgitans, rauca atque tremula audita est: «Pueri, quidnam istic inter vos litigatis? Quieti estote.»

Statim uterque quadrupes, indignationis plenum spiritum emittens, in pedes anteriores delapsus est: neque enim equus neque mulus vocem elephanti ferre potest.

«Bicaudatus adest!» inquit equus militaris. «Eum ferre nequeo. Caudam habere in utraque corporis parte iniustum est!»

«Eadem prorsus mihi mens», respondit Billius, ad equum sese propius admovens quasi societatem quaereret. «In quibusdam rebus inter nos simillimi sumus.»

«Haec fortasse a matribus nostris accepimus», inquit equus; «non est cur propterea litem committamus. Heus, Bicaudate, esne alligatus?»

«Sum», respondit Bicaudatus, risu per totam promuscidem resonante. «Hac nocte ad palum alligatus sto. Quae vos loquebamini audivi; sed nolite timere: non accedam.»

Boves et camelus submissa voce dixerunt: «Bicaudatum timere? Quam ineptum!» Boves deinde addiderunt: «Dolemus quod audisti, sed verum est. Bicaudate, cur tormenta cum disploduntur times?»

«Enimvero», inquit Bicaudatus, alterum crus posterius alteri adterens, prorsus ut puer qui carmen recitat, «haud scio num rem satis intellegere possitis.»

«Non possumus», inquiunt boves; «et tamen tormenta trahere debemus.»

«Scio; scio etiam vos multo fortiores esse quam ipsi putetis. Sed mea condicio alia est. Nuper praefectus manipuli mei me "anachronismum pachydermatosum" appellavit.»

«Fortasse hic alius pugnandi modus est?» inquit Billius, qui iam animum recipiebat.

«Quid illa vox significet vos, scilicet, nescitis; ego tamen scio: inter duo haerere neque ad alterutrum prorsus pertinere. In ea ipsa condicione sum. Ego animo prospicere possum quid eventurum sit, cum globus tormentarius displosus fuerit; vos boves non potestis.»

«Ego quoque possum», inquit equus militaris, «saltem ex parte; sed cogitationes illas depellere conor.»

«Ego plura prospicio, neque ea cogitare desino. Scio mihi corpus magnum esse cui consulendum sit; scio etiam neminem, cum aegrotaverim, scire qua ratione mihi mederi possit. Hoc unum facere possunt, ut agasonis mei mercedem intercipiant donec convaluerim; agasoni autem fidem habere non possum.»

«Ah!» inquit equus militaris, «nunc causa patet. Ego Dico fidere possum.»

«Vel totam legionem Dicorum meo dorso imponas, nihil eo securior sim. Satis rerum perspicio ut angar, non satis ut timorem vincam et officio fungar.»

«Non intellegimus», responderunt boves.

«Scio vos non intellegere; neque vos alloquor. Nescitis quid sanguis sit.»

«Scimus», responderunt boves; «materia rubra est quae terram imbuit et male olet.»

Equus militaris calce terram percussit, in altum prosiluit, et naribus exsufflavit.

«Nolite de sanguine loqui», inquit. «Iam nunc eius odorem animo sentire mihi videor; simul ac de eo cogito, fugere cupio—nisi Dicus meo dorso sedet.»

«At sanguis hic non adest», dixerunt camelus et boves. «Cur tam stulti estis?»

«Res foeda est», inquit Billius. «Fugere non cupio; sed ne loqui quidem de eo volo.»

«Ecce igitur!» inquit Bicaudatus, cauda agitata quasi rem declararet.

«Certe», responderunt boves; «ita, hic tota nocte fuimus.»

Bicaudatus pedem tam vehementer percussit ut ferreus anulus in crure eius tinniret. «Heu, non vos alloquor. Non potestis animo prospicere quid futurum sit.»

«Non possumus», dixerunt boves. «Quattuor oculis nostris foras spectamus, et ea quae ante nos posita sunt videmus.»

«Si ego id unum possem neque quidquam aliud, vobis ad tormenta magna trahenda prorsus non esset opus. Si essem qualis praefectus meus est—ille enim antequam tormenta displodantur ea quae futura sunt animo cernit atque totus tremit, sed plus intellegit quam ut fugiat—si talis essem, tormenta trahere possem. Quodsi tanta sapientia mihi suppeteret, numquam hic essem; in silva rex viverem, sicut olim vivebam, dimidium

diei dormiens atque, quotiens luberet, lavans corpus. Ne semel quidem hoc mense bene lavari potui.»

«Praeclara sane verba», inquit Billius; «sed rei nomen quamvis longum imponere nihil ad rem ipsam emendandam valet.»

«Ssst!» inquit equus militaris. «Mihi videor intellegere quid Bicaudatus sibi velit.»

«Mox multo clarius intelleges», iratus inquit Bicaudatus. «Tu nunc expone cur hoc tibi displiceat!»

Tum tuba sua omnibus viribus clangere coepit.

«Desine!» una voce Billius equusque militaris exclamaverunt; audivi eos pede terram ferire atque tremere. Horrendus enim semper est elephantorum clangor, praesertim nocte obscura.

«Non desinam», inquit Bicaudatus. «Quin tu exponis istud, quaeso? Hrrmph! Rrrt! Rrrmph! Rrrha!» Repente tamen siluit. Eodem tempore in tenebris querulum quendam sonum audivi, unde intellexi Vixenam tandem me invenisse. Ea aeque ac ego sciebat elephantum nihil fere magis timere quam caniculum latrantem. Itaque apud palos quibus Bicaudatus alligatus erat eum incessere coepit, circa ingentes pedes latrans. Ille modo pedes trahebat modo tenui voce quiritabat. «Abi hinc, canicula», inquit.

«Noli talos meos odorari, ne te calce feriam. Bona canicula—venusta canicula! Domum abi, pestis ista garrula! Heu, cur nemo te hinc aufert? Iam iam me mordebit.»

«Mihi quidem videtur», inquit Billius equo militari, «amicus noster Bicaudatus paene omnia metuere. Quodsi pro singulis canibus quos e campo decursionis calce deieci plenam pabuli rationem accepissem, fere tam pinguis essem quam Bicaudatus.»

Sibilavi; Vixena, tota luto aspersa, ad me accurrit, nasum meum lingere coepit atque longam fabulam narravit, quomodo me per omnia castra quaesivisset. Numquam tamen ei significavi me sermonem bestiarum intellegere; alioquin innumeras sibi licentias sumpsisset. Itaque eam sub paenula ante pectus meum inclusi, dum Bicaudatus pedes trahit, terram ferit secumque murmurat.

«Mira res! Mira prorsus!» inquit. «Hoc nostro generi insitum est. Quo vero abiit bestiola illa foeda?»

Audiebam eum promuscide huc illuc palpando quaerere.

«Omnes», perrexit naribus spiritum expellens, «diversis perturbamur rebus. Iam vos, domini, ut arbitror, territi estis cum ego tuba mea clanxissem.»

«Non prorsus territi», respondit equus militaris, «sed tale quiddam sensi ac si crabrones sub sella mea versarentur. Noli iterum incipere.»

«Ego quidem parvum canem metuo; hic autem camelus somniis nocturnis terretur.»

«Bene nobis accidit», inquit equus militaris, «quod non omnes eodem modo pugnare cogimur.»

«Unum», inquit mulus tiro, qui diu tacuerat, «unum potissimum scire velim: cur omnino pugnare necesse est?»

«Quia iubemur», inquit equus militaris, contemptim per nares efflans.

«Imperata», inquit Billius mulus, dentibus inter se concrepantibus.

«Hukm hai!» (id est «Iussum est!») gutturali voce camelus dixit; atque Bicaudatus bovesque eadem verba rettulerunt: «Hukm hai!»

«Ita; sed quis imperat?» quaesivit mulus tiro.

«Homo qui ante caput tuum ambulat» — «aut qui dorso tuo sedet» — «aut qui funem naso tuo alligatum tenet» — «aut qui caudam tuam torquet», dixerunt Billius, equus militaris, camelus et boves alius post alium.

«At quis hominibus illis imperat?»

«Nimis multa iam scire cupis, adulescens», inquit Billius; «ita facile calces mereberis. Tibi satis est homini ante caput gradienti parere, neque quaerere causas.»

«Recte Billius dicit», inquit Bicaudatus. «Ego interdum oboedire non possum, quoniam, ut dixi, in medio haereo; sed Billius recte praecipit. Proximo homini qui iusserit oboediendum est, alioqui totum tormentorum manipulum remorabere et insuper verberaberis.»

Boves tormentarii surrexerunt ut abirent. «Iam dies appropinquat», dixerunt. «In nostros ordines redibimus. Fateamur nos oculis tantum ea quae extra nos sunt aspicere, neque magna ingenii vi pollere; tamen hac nocte soli omnium nihil timuimus. Bene valete, viri fortissimi.»

Nemo respondit. Equus autem militaris, ut sermonem alio verteret, quaesivit: «Ubi est canicula illa? Ubi canis, ibi homo aliquis procul dubio adest.»

«Hic sum», latravit Vixena, «sub posteriore tormenti parte cum homine meo. Tu, camele ingens et hebes, tabernaculum nostrum evertisti! Homo meus vehementer iratus est.»

«Proh!» dixerunt boves. «Albus igitur homo esse debet!»

«Quidni?» respondit Vixena. «Num me custodiri a bubulco nigro existimatis?»

«Huah! Ouach! Ugh!» boves inclamaverunt. «Hinc quam celerrime abeamus!»

In caenum prosiluerunt, atque nescio quomodo iugum in temonem plaustri quo tela tormentaria portabantur impulerunt; ibi iugum haesit.

«Ecce quid effeceritis!» placide inquit Billius. «Nolite obniti: usque ad lucem haerebitis. Quid tandem vos tam exagitat?»

Boves longos illos sibilantes spiritus quos pecora Indica emittunt profundebant; inter se premebantur, vertebantur, pedibus terram feriebant, labebantur, paene in luto corruerunt, interea atrociter mugientes.

«Iam cervices frangetis», inquit equus militaris. «Quid est quod homines albos adeo metuitis? Ego cum eis habito.»

«Nos—comedunt! Trahe!» inquit bos interior. Iugum cum fragore ruptum est; bovesque simul graviter currentes aufugerunt.

Ante illam noctem numquam cognoveram cur boves Indi homines Britannicos tantopere timerent. Nos enim bubulam carnem edimus, quam bubulci indigenae ne attingunt quidem; neque id, ut par est, bobus placet.

«Utinam ipsis meis sellae catenis caedar!» exclamavit Billius. «Quis putasset tam ingentes moles animos ita amittere posse?»

«Nihil refert. Ego hominem hunc inspicere volo. Plerique homines albi quos novi aliquid in loculis suis gestant», inquit equus militaris.

«Ego vos igitur relinquam. Non possum dicere me eos magnopere amare. Praeterea homines albi qui cubili carent haud raro fures sunt; mihi autem haud pauca bona publica in dorso sunt. Age, adulescens, in ordines nostros redeamus. Bene vale, Australia! Cras in pompa te videbo, opinor. Bene vale, vetus Feni Manipule; affectus tuos, quaeso, tempera. Bene vale, Bicaudate! Si cras prope nos in campo transeas, noli tuba tua clangere: ordinem nostrum turbas.»

Billius mulus, veterani militis more superbe claudicans, discessit. Interea caput equi militaris in sinum meum sese insinuavit, egoque ei crustula dedi. Vixena autem, canicula vanissima, ei fictas fabulas de multis equorum decuriis quas ego et illa haberemus narrabat.

«Cras», inquit illa, «in raeda mea, quam Angli dog-cart vocant, ad pompae spectaculum veniam. Ubi tu eris?»

«Ad sinistram partem secundi equitum agminis», ille comiter respondit. «Ego turmae meae gradum moderor, parva domina. Nunc ad Dicum redeundum est; cauda tota luto inquinata est, et ille duas horas laborabit dum me ad pompae nitorem componit.»

Magna illa pompa, in qua triginta milia militum recensita sunt, eodem die post meridiem habita est. Vixena egoque locum optimum occupavimus prope proregem et Amirum Afghanistaniae, qui altum amplumque pileum ex nigro agnorum Astracanensium vellere gerebat, magna stella adamantina in medio fulgente. Prima pompae pars claro sole peracta est; agmina autem alia post alia, omnibus cruribus uno motu procedentibus, tormentisque in rectam aciem dispositis transibant, donec ipsa multitudo nostros oculos vertigine afficeret.

Deinde equitatus accessit ad suavissimum concentum equestris illius cantilenae «Bonnie Dundee»; Vixena, in raeda sedens, unam aurem arrigebat. Secundum agmen equitum hastatorum citato cursu praeteriit; ibi erat equus militaris noster, cauda tam nitida quam sericum netum, capite ad pectus adducto, altera aure porrecta altera reducta, totius turmae gradum moderans; pedes autem ita leves et aequabiles movebantur quasi ad modulationem saltationis.

Tum tormenta gravia transierunt: vidi Bicaudatum cum duobus aliis elephantis eodem ordine ad tormentum oppugnatorium, quod globos quadraginta librarum iacit, iunctum, viginti autem boum iuga a tergo procedebant. Septimum boum par novo iugo iunctum erat; ipsi boves paulo rigidi et fatigati videbantur. Ultimi venerunt muli qui tormenta cochleata portabant. Billius ita se gerebat quasi universis militibus imperaret; loris vero eius oleo delibutis et nitide expolitis omnia micabant. Solus ego Billio clamore favens acclamavi; ille tamen neque dextram neque sinistram respexit.

Rursus imber cadere coepit, atque aliquamdiu tantus erat imbris nimbus ut vix perspici posset quid milites agerent. Illi magnum per campum semicirculum effecerant et in unam aciem sese explicabant. Acies illa longior longiorque fiebat, donec ab ala ad alam per tria miliarii quadrantia porrecta est: continuus quidam murus hominum, equorum, tormentorum. Tum directe in proregem Amirumque procedere coeperunt; et, quo propiores erant, eo magis terra tremere videbatur, velut navis vaporariae tabulatum, cum machinae summa celeritate aguntur.

Nisi ipse ibi adfuisses, numquam cogitatione assequereris quantum terroris ille firmus atque ordinatus militum adventus spectatoribus inicere posset, etiamsi omnes scirent non verum proelium, sed tantum militum recensionem agi. Ego Amirum aspexi. Hucusque ne minimum quidem admirationis aut ullius animi commotionis signum ostenderat. Nunc vero

oculi eius maiorem in modum aperiri coeperunt; habenas de collo equi sustulit atque retro respexit.

Ad breve momentum visus est gladium mox stricturus, quo per Britannos viros feminasque in raedis post se sedentes viam ferro aperiret. Tum agmen subito constitit; terra quiescere coepit; universa acies salutavit, triginta musicorum turmae uno tempore canere coeperunt. Ita pompa finita est. Milites per imbrem in castra redierunt, atque cohors musicorum peditum hanc cantilenam cecinit:

Duo simul animalia ibant,
euge!
Duo simul animalia ibant,
elephas et mulus tormentarius;
omnesque in arcam ingressi sunt,
ut ab imbre liberarentur!

Tum audivi senem quendam principem Asiae interioris, canitie aspersum, crinibus longis, qui cum Amiro venerat, ducem indigenarum militum interrogare.

«Quonam», inquit, «modo tantum illud miraculum effectum est?»

Dux respondit: «Imperatum est; obtemperatum est.»

«Num vero bestiae tam sapientes sunt quam homines?» quaesivit princeps.

«Ita oboediunt quemadmodum homines oboediunt. Mulus, equus, elephas vel bos suo agasoni paret; agaso decurioni, decurio subpraefecto, subpraefectus praefecto, praefectus tribuno, tribunus legato, legatus duci qui tribus agminibus militum praefectus est; dux autem summo imperatori paret, is proregi, prorex Imperatrici cuius minister est. Hoc pacto omnia fiunt.»

«Utinam in Afghanistania ita esset!» respondit princeps. «Ibi enim suam quisque voluntatem tantum sequitur.»

«At hac ipsa de causa», inquit dux indigena, superioris labri pilos digitis torquens, «Amirus vester, cui vos non oboeditis, huc advenire debuit ut proregis nostri imperata acciperet.»

Carmen pompae animalium castrensium

ELEPHANTI TORMENTORUM

Alexandro Herculeas vires praebuimus,
frontis prudentiam, genuum calliditatem;
cervices servitio subiecimus; nec umquam postea solutae sunt.
Date viam, date viam elephantis decem pedes altis,
qui tormenta globos quadraginta librarum iacientia trahunt!

BOVES TORMENTARII

Illi fortes phalerati globos tormentarios devitant;
quod de pulvere tormentario sciunt, quamvis exiguum, omnes perterret.
Tum nos ad opus accedimus, rursusque tormenta trahimus.
Date viam, date viam viginti iugis boum,
quae tormenta globos quadraginta librarum iacientia trahunt!

EQVI EQVITATVS

Per notam umero impressam iuro: nullus est cantus suavior
eo quem hastati, husarii, draconariique concinunt;
dulcior mihi quam «Ad stabula!» aut «Ad aquam!» est
ille aequabilis equitum cursus ad «Bonnie Dundee»!
Da nobis pabulum; nos doma, tracta, cura, pecte;
bonos sessores da, campumque patentem!
Turmatim agmine instructos nos emitte, videbis
quo more equus bellator currat ad «Bonnie Dundee»!

MVLI TORMENTORVM COCHLEATORVM

Cum ego comitesque mei montem scandere conaremur,
via inter saxa devolventia evanuit, nos tamen ibamus;
serpimus, scandimus, quocumque libet pervenimus:
in iugis montium gaudemus, quasi nobis pes unus alterve superesset!
Bene sit cuique manipuli subpraefecto qui nos ipsos viam eligere sinit;
male sit agasoni qui sarcinam componere nescit!
Serpimus, scandimus, quocumque libet pervenimus:
in iugis montium gaudemus, quasi nobis pes unus alterve superesset!

CAMELI ANNONARII

Non habemus proprium camelorum carmen
quo gressus pigros iuvemus;
sed cuique nostrum collum velut tuba pilosa est
(rat-ta-ta-ta! pilosa tuba est!),
ideo sic iter facientes canimus:
«Non queo! Noli! Non faciam! Numquam!»
Per ordines hoc transmittite!
Sarcina cuiusdam e dorso delapsa est;
utinam mea tantum decidisset!
Alterius sarcina in viam delapsa est:
euge, mora erit atque rixa!
«Urrr! Yarrh! Grr! Arrh!»
Ecce aliquis iam verberatur!

OMNES BESTIAE SIMVL

Castra nos genuerunt, castrorum filii sumus;
suo quisque gradu servit.
Iugi stimulique filii sumus,
sarcinarum phalerarumque, stragulorum onerumque.
Aspice ordines nostros per campum,
velut funem quo postici pedes vinciuntur, rursus in arcum reflexum:
longe porrecti, sinuati, convoluti,
omnia secum rapiunt ad bellum!
At homines qui nobiscum gradiuntur,
pulvere obsiti, taciti, oculis somno gravibus,
nesciunt cur nos aut ipsi
cotidie iter faciamus laboremusque.
Castra nos genuerunt, castrorum filii sumus;
suo quisque gradu servit.
Iugi stimulique filii sumus,
sarcinarum phalerarumque, stragulorum onerumque!